

ספר

חזון למועד

קבוצת חזיונות ומאמרים לשאלת הזמן הנאמרים בהקדק.

כולל בתוכו ג' שערים.

א' שער האורה: זו תורה, לחוק תורתנו הקדושה ודבריהם חריפים כלפי המסיתים והמדריחים, קושרי־קשר (בגורמים) שנתרבו בעו"ה. (מחזון א' עד חזון י"ד)

ב' שער ההתמים: דברים שאמרתני על כל מיני פורעניות שעברו עלינו בעו"ה, (מחזון י"א עד חזון כ')

ג' שער הרצון: מה שאמרתני, בעוה"ש, בימים נוראים ובימים טובים בתקופה הלזו. (מחזון כ"א עד סוף הספר)

ובתוכם רצוף מוסר השכל בענין חילול שבת ק' ובענין כל הדברים העומדים ברומן של עולם היהדות והאנושית, ומטרתם לקרב לבם של ישראל לאביהם שבשמים ולעבודה צבורית לתורה ולתעודה. הכינם וגם חקרם בעזר ההונן לאדם דעת

— הצעיר —

מרדכי דוב נהר"ר יצחק ז"ל איידערבערג

רב בעיר הפלך נוקלאייטש (ברוסיא)

ב י א ר י ס ט א ק

שנת תרפ"ג.

ד ר ב ם

נכתבו, נערכו ונסדרו (בשני סדרתי חסרונה) ע"י ידידי הנכבד ה"ר משה אהרן אהרנאוויץ מנקלאייטש שליס"א שהיה רב העדה בעיר נאָוואָ-אדעססא, ועל טוב יזכר שמו.

פתיחה זעירא!

שלושה דברים צריך אדם לומר בתוך ביתו ערב
שבת עם חשיכה, עשרתם, ערבתם, הרליץ את הנר.
(בפ' ,במה סרליקין')

התקופה שלנו שהושך ואור משתמשים בערבוביאו, מצד אחד השמש הרוחנית התחילה לשקוע, ובכפ מכש עינינו אנוחנו רואים רק צלמוח ולא סדרים, נשמת ישראל כה התגשמה, ופשטה צורתה הקדומת, ובמלה וכוכית לבנה ושירא פרנדא' (הוא עידן הנפש והרוח) עיין סוף מס' סוטה, ומצד השני אנוחנו שומעים תסיסה ותעמולה רוחנית, על ידי המפלגות השונות במדינות שונות, והנביאים שבהם מתנבאים על הפרחתנו ברות ובגשם ולעת ערב יהיה אור, ונדברו יראי אלקים איש אל רעהו ומקנים לאספה כללית, שסוף סוף יתאנדו הכחות והלבבות, והקרעים יתאחו. התקופה הזאת יכולים אנוחנו לכנותה בשם „ערב שבת עם חשיכה“ (רוגמת מליצת חו"ל, העולם הזה דומה לערב שבת והעוה"ב דומה לשבת), וכל אחד אחד מאתנו שברכו ה' בלשון לימודים לרעת לטות רבר, צריך לזרז את עצמו וחבריו במליצת המשנה המוצגה בראש דברינו: „עשרתם! שכעת, שהיוקר גדול והמטבע נתקמנה, אין לקמק בעיני צדקה, ותמיכת וחיווק לומדי תורה והרת, וגאולת הארץ, ולפטור את נפשו, בקרבן עני“, צריכים אנוחנו לקיים, פתוח פתחה את ירך וכו' ב, מעשר כספים—דוקא, ערבתם! כדי עירוב הפת, דהוה כמו שכולם דרים בבית אחד — כל אחד הדר במדור מיוחד, בחיים, עפי שכלו ודרך איש ישר בעיניו, צריך לקשר את עצמו להאחזקת מיוחד, ולא מצא מקב"ה כלי מחויק ברכה אלא השלום, עשי האחדות תהיה ברכה במעשה ידינו, וכל אחד צריך לדעת, וזכור הרינא דמתנין (עירובין דף פ"ה ע"ב) שהנותן את עירובו בבית שער, אכסדרה ומרפסת... אינו עירוב, דבעינן בית הראוי לדירה, בתור איש, ובתור יהודי, ובתור אבר מקושר אל הכלל, והעיקר—הרליקו את הנר! כי כל אחד בומן הוא צריך להתאור ברות גבורה כדי לבוא להתרוממות הנפש והרוח, ולהדליק את נשמתו, ונר ה' נשמת אדם.

אך לעשות הכל במתינות, בין מה ששיך להתאחדות הכללית של האומה, ובין מה שנוגע לנשמת ישראל, במענה רך, בלי שום מחלוקת וקטנות חיו וכדאמר רבה בר רב הונא, שבת שם, אפי' דאמור רבנן שלשה דברים צריך אדם לומר וכו'. צריך למימרינהו בניחוחא כי היכי דלקבלינהו מיניה, כי מפני התקופה הנוכחית, שכל אחד מחויק את עצמו לחכם ומבין, ומפני אי שביעת רצון כל כך בתוכחה, מוכרת המוכית להיות והיר בדבריו, מפני השקים, (ועיין בספר רבני יעקב בפ' וישלח) ואין עבודתנו, כעת, כבודות הראשונים, שמרפנים אם רק עלה בירי המוכיח למשכם לבית המדרש, או דיבר דברים קשים כנדרים, ואם אבן הוא נמוח, ואם ברול הוא מתפוצץ.

אך לראבון לבבינו, אף שיש לנו כמה להרגיז את היצה"ר, בסיבות ופגעי הזמן העצומות שיסרה אותנו ההשגחה העליונה, בשנות ראינו רעה האכה רח"ל. מ"מ אין זה מועיל אלא לפי שעה, ואין זה אלא הרגשת החומר ולא הרגשת הרוח, לכן צריך המוכיח בעתים הגלו לרכוש בקרבנו סגולת „השמיר“ שבקע ע"י משה רבנו ע"ה את אבני האפוד, ושלמה המלך ע"ה את אבני ביהמ"ק, שמראים להם שמיר מבחוק והם מתבקעות מאליהן (עיין סוטה דף מ"ח) עלינו לדבר דברים קצרים מאד, והשומע עצמו יבוא לידי התבוננות.

ותפילי שהדברים האלה, שאני משים לפניכם יהיו לחומר ביד הרבנים והדרשנים, לעשות מעשה ומגילת „השמיר“ ערב שבת, עם חשיכה להרליק את נשמת ישראל, ולהשיב בנים לנבוכדם.

ה מ ח ב ר

תוכן החזיונות

חזיון א) דבר הברכה. שלא עשני נגדו בשליטה, וכנדי להסוף שלמות.

חזיון ב) כלפי הקושרים (בוגדים) ושיעט חזקיהו המלך ור' יוחנן ב"ר, ולבאר דברי הש"ס ברכות דף כ"ח, פנו כלים מפני הטומאה, ע"ד המליצה, וענין הכנת כסא לחזקיהו, המוקשה.

חזיון ג) מה היא ההגנה שלנו נגד המהרסים ואיך להלחם אחס, לבאר ענין מלחמת עמלק, וההגלה דוקא ע"י יבושג וחור, ודברי הש"ס פסחים דף פ"א ע"ב, אני חומה זו חורה, ושני כנגדלות אלו תלמידי חכמים וכו', ופסוקים במ' וירא כי ברח אברכך וכו'.

חזיון ד) ללמוד ממדותיו של הקב"ה, שאמר יהי אור, בזמן שהעולם היה תהו ובהו, מליצה דברי הירושלמי פ"ה דברכות בענין חרבבור שהכיש לר' חנניא בן דוסא, וענין שמשלו חכמים את התורה למים, והעלה להגלל מן הנחשים השרפים שלנו בעושה.

חזיון ה) ענין גם חנוכה—ענין התחבקות יעקב אבינו ע"ה עם שרו של עשו, והפסוק וירא כי לא יכול לו ויגע בכף ירכו וכו'—דברים יקרים, מה שנוגע להתקופה שלנו—ענין ועמלים ביד טעורים—סמיכות המחמרים דרב כהנא, נה חנוכה שהייתה למעשה מעשרים אמה פסולה, להמאמר מאי דכתיב והבור ריק וכו' שבה דף כ"ב.

חזיון ו) מה שדברתי לפני הסטודנטים, כדי ליסד עבורם שצורי ערב—יוליות הירושלמי עירובין ע"פ שמוני נוטרה את הכרמים—מליצה הירושלמי סוף פ"ו דגיטין שכשם שבין קדשי קדשים לחולין חולין, כך בין דורות לדורות של ר' יוסי וכו'—ספור של ההנהגה רבי עקיבא איך שלמד תורה בתלמודו, אבות דר"ג פ"ה—איך שלא יתבייש ללמוד האב והבן ביחד.

חזיון ז) בענין גדול השכר של החוקת השיבות בזמנים האלו—דברי הש"ס סנהדרין דף ל"ט, גדול מה שנאמר בעבודי יותר ממה שנאמר באברהם—דברים נפלאים בעושה"י—ליור נפלא מהגאון רמ"מ שפשיטין שלי"א להחזקת הישיבות אפילו במחוקות הזמנים.

חזיון ח) עוד מענין לימוד והחזקת התורה אפילו בזמן המלחמה הגוראה—דברי הש"ס, נדרים דף י"ב ע"ב ע"פ וירק את חתיכו— דברי הש"ס גיטין דף ז' כל הגוונ מנכסיו ועושה מהן לזקה וכו'.

חזיון ט) מליצה נפלאה לזמננו, בהפסוקים ויהי בנסוב הארון וכו' ובגוהה יאמר וכו' ודברי הש"ס (שבת דף קס"ו ע"ב) פרשה זו עשה לה הקב"ה סימניות מלמעלה ולמטה—לומר לך, שאין זה מקומה—דברים חריפים מה שאמרתי בעושה"י לפני קהל גדול בהפסח הועד העברי כלפי הקושרים (בוגדים) — ילקוט שמעוני (אסתר), בעוף אברו שהלך הים את קנו.

חזיון י) פרק בדברי הימים (היסטוריה), ללמוד מזה מוסר השכל איך לחזק עניני הרה במס"נ.

חזיון יא) מה שאמרתי כנדי לחמוך בירי הרעבים בפולין ולישא—ש"ס יבמות דף ס"א, אחס קרויין אדם ואין אויב קרויין אדם—כשם הגאון ר"י מוואלאזין ז"ל, ועוד באופן אחר, יבמות דף ע"ט, שלשה סימנים יש באומה זו וכו'—ש"ס צנא בחרא דף י' לזקה תרומם גוי אלו ישראל וכו'— בניב צ' מליצה נפלאה מה ששמעתי בש"ס מנחות דף ל"ז, מי שיש לו שני ראשים, בלזיה מהן מניה תפילין וכו' ובמסופות ובשיטה מקובלת שם.

חזיון יב) מה שאמרתי לדבר בכללת הסצוים, שגשבו במלחמה, אפילו אינם צ"ב— דברי רש"י וספורנו פ' וירא ע"פ ומלכי זדק מלך שלם הוויא לחם ויין וכו',—הפסוק, (שמואל ל')

בחלק היורד במלחמה ובחלק היושב על הכלים יחדיו יחלוקו.
חזיון יג) דברים חמים בשנת מדברים חודש שבט תרע"ט, בזמן הרלימות והאימות ומחלות משוגות כח"ל, שזנבו או שניתם לזור—דברים חמים לחילול שבת ק', רשימות נגבנות בעושה"י—אות היא לעולם—שבת לא יהיה בו, —שבת דף לב, בשון חילול ה' וחילול שבת וכו'—ליסד חכרות שומרי שבת.

חזיון יד) בנה הפסח תרע"ט, שהרג ואבדון היה נשמע מכל העברים, וחזקתי אז בדברים שלא נפול ח"י ביוש—מליצה נפלאה במדרש איכה, על הפסוק, יתומים ייטו ואין אב, אחס בכיתם ואמרתם לפני וכו'—אכילה מזה ואכילה מרור—פסוקים שבהלל, מקימי מעפר דל מאשפות ימים אביון חובות כפולות—נדרים דף ל"ח, אין דל אלא חולה.

חזיון טו) לחזק ימים רפות—בש"ס ברכות דף ס' ע"ב מעשה בהלל הזקן וכו' מובשע אני שאין זה בתוך ביתי, רשיון נפלא בזה—ברכות דף י"ב, כל שלא אמר אחת וי"ב שמרית וכו'

—ההלים ל"ג, אוהב ה' דקה ומשפט וכו' — לזיק ה' בכל דרכיו וכו' — ענין הלל שהיה טורח מלה ומרוד ואוכלם ביחד.

חזיון ט"ז (המחורב שהיה בלור ליום כ"ז אייר תרע"ט, שנהרגו ל"ב יהודים רחל, בגזירות תשנית אז, וכמה דברים נחלוש מהשם ללמוד מהענין הזה — הפסוק (ירמיהו ט') התבוננו וקראו למקוננות וכו'—ארכה יעיב בלפס, ולא כתיב העיב—פסוק (איוב י') ארץ עפתה כמו אפל, ללמות ולא סדרים וכו'—קרבנות יתיד וקרבנות נצור—קטע רישא דחד מוטייבו נח רוגזא חולין דף גג—אחד מבני הכבורה שמת ידלגו כל הכבורה כולה (שבת דף ק"ה) —זיונים לנשמות ההרוגים, בענין חילול ש"ק—שבת דף ס"ו ע"ב חילן המשיב פיותיו וכו'. ליום שלשים מההרג הגיל ומשניני שארי רליומות רחל, זיור נפלא בענין זה.

חזיון י"ח בשבת מברכים ר"ח אלול תרע"ט, בענין הרליומות האיומות — בש"ס סנהדרין דף מ"ז, בשעה שהם מנטער וכו'—דברי הגאון בעל תורה חיים צום — הפסוק חבור עלבים אפרים הנח לו—דברי המדרש גדול השלום, שאפילו ישראל עובדים ע"ז ושלוס בנייהם וכו' צמה ששעו האויבים בפנים בליל ט"ז טבת תר"ף—דברים מרופים נגד התפוסים הדורסים בצגל גמזו על כל הקדוש לנו — תוכחה מגולה, צמה שאחיו חוגגים חג הגולרים—

חזיון י"ט חילול הפסוק פ' שמות. וירא איש מצרי מכה איש עברי מחליו—להבין ע"ד הפחות מה שגרם בהמחור על ומשניה והפלה ולדקא וכו', "לוסי", "קול", "מחיו"—שכילה הקב"ה חמתו על השמים ואבנים—ש"ס נדה דף ל"א, לעושה נפלאות גדולות לבדו וכו' אפילו בעל הנס ארזו מכיר בניסו.

חזיון כ' בשעה שהביאו לעירנו י"ג ספרי תורות מעיר קאזאנאק, שנחרבה בצו"ה — רעיונות נשגבות בשו"ס—ש"ס קדושין דף ל"ג מפני לומדיה עומדים מפניה על אחתי—רעיון מנקמר, שנשעה נכ בדלתותיו, יומא דף ל"ח, ורעיון זה האחרון רכשתי בילדותי ששמעתי כעין זה בשם הגאון ר' ישקב מ"מ דווילנא ז"ל, ואח"כ ראיתי שהביאו בעל ספר ק"י.

חזיון כ"א קודם הסליחות שנת תר"ף, לך ה' הלקדה—המעלות הראשיות לנתינת הלקדה, שחשב המצבים ז"ל והבני — הכרי פ' האויט, בזמן שישראל עושים רגזו של מקום מוסיפין נבורה וכו'—פירש הכהוב ושנה אני את המתים, שכבר חמו בשם הוה"ק, להמית את רגש האחיו—בענין חילול שנה ואכילה טריפות ר"ל, — מוסר השכל לנשים, שיוכיחו את האגסים, בש"ס ע"ז דף י"ז, שנמרה על אשתו של ר' חנינא ב"ה מיהה על שלא מיחמה בצעלה, הכל נטון בערבון (פ"ג דאבות) — איך אומרות הנשים ומצוות בהסליחות לך ה' הלקדה וכו'.

חזיון כ"ב ליומים טוראים, תוכחה מגולה שפירו הרבה ככה בהחזקת הש"ן והמקבלה ועיור נפלא לזה—איך להפלה על הבנים, שנמלחו אז בהשכרת המלחמה — סוף ר"ה רבן גמליאל היה פוטר עם בשבועות—ועל אגשי השרון היה אומר, שלא יעשו בתיהם קבריהם.

חזיון כ"ג ליומים טוראים בענין הגיל — זיור עשיר בזמנו, איך שלא נשבת את התכלית בזמ"ט המקודשים האלה—דברי הירושלמי מאן דדמיך ברש שחא וכו'.

חזיון כ"ד לראש השנה תר"ף קודם החקיות—דברי הש"ס ראש השנה דף ע"ז, כל שנה שרשה בחתלהת המעשרה בצופה — בירושלמי סוף פ"ק, מדוה לה בראשנה הוי"ב לון אחרית עבא בצופה—אמרו לפני בר"ה מלכותו זכרונות ושיפרות—רעיון נפלא מאת הגאון האמתי ר' משה מרדכי עפשטיין שליט"א, בהמדרש פ' וירא, בשעה שביקש הכהנס אבינו ע"ה לעקור את יתחק בנו וכו' שחא יודעעז גופי מפחמו של סבין ואנצערך וכו' אלה כפתני יפה, לבאר כמה שלימות ותמימות יש בזה — הקצו לפני בשופר של איל, כדי שאזכור לכס עקדת יתק—סיפור נפלא על הגאון החסיד ר' ישראל סאלאגער ז"ל, והעיקר לבדר שבשופר מרומח לשפר מעשיו, הן בין אדם למקום, הן בין אדם לחבירו.

חזיון כ"ה ביום הכיפורים תרפ"א קודם הזכרה נשמות, בענין אמונה ומסורה לזנות—מדרש שה"ש שחורה אני ונאווה אני במעשי אבותי—הקצו לפני בשופר של איל—ענין יזכור—הכרת תורת וכו'.

חזיון כ"ו בשמיני עלרת תרפ"א קודם יזכור, מקור והעטם להזכרה בזמנים מלמד יח"פ.

חזיון כ"ז בחג הסוכות תרע"ט, תר"ף, בחסרון אהרונ לבדך—ש"ס להלעטר ע"ז—יודו גשמים בחג—אל תהי מזות ד' מינים קלה בעיניכם — דברי הרקנטי שהתאכסן אללו חסיד אשכנזי, בניב צ' מדרש ויקרא דבה, כל עלמותי תאמרה ה' וכו' לא נאחר הפסוק הזה, אלא בשביל לולב—מולין ומביא וכו' מעלה ומוריד למי ששמים זרעו שלו וכו'.

חזיון כ"ח לזמני עלרת ושמת תורה קודם הקפות, רעיונות נשגבות בזה, כ"י עפר אחיה ואל עפר תשוב—סוכה דף ג"ה ע"ב פר יחדי למה — מקור להמנהג שנהגו בחבל הגגב, שאומרים כל הקהל לכל אחד מן המקיפים עם הספרי תורות, תחיה לשנה הבאה (דערלעבט איבעראיאהר)—הרגום אינקלס בזומא תמינאה כנישו יהיה לכוון—ענין אחדות ואהבת האנושיות ולכל הנכרה בללם בחג הסוכות.

משא ניא חזיון

הקדמת מלין ושרות שותא.

חבמים אית א'

ולפי זה אין לברך, שעשני ישראל בחיוב, וזה אינו הלוי בהקב"ה, כביכול, שהוא יחברך לא ברא דק זכר ונקבה, ושליכותם שיקבלו עיני, שם ישראל הלויה אך בבחירתם, וכמו שאמרש הבי"ל הפסוק ויקרא את שמם אדם ביום הבראם— כיום שהם יבואו את עצמם, ר"ל ביום שישתלמו— אז— שמם אדם, רק אנהנו מכרכים בשלילה, שלא עשני נוי' על שהטביע בנו נשמה מסקים טהור וקדוש טראויה לקבל שם, אדם' בכלל ושם, ישראל' כפרט, וכמו שצ"ד ר' סלאמי לפה הוצד רומה כמעני אמו וכי' נגר דולק על ראשו וצופה ומכים מסף העולם עד סיפו (גדה דף ל' ע"ב) הר"ל שעל ידי כח נשמתו הוא רואה אור בחששת החוסר, כמו שהביא ר"ש ראיה מהפסוק בהלו נרו עליו ראשו לאורו אלך חושך, וגר ה' נשמת אדם, ועין רש"א שם.

ובכן ח"ב קרוש הוא על כל אחד מישראל להוסיף פעלים לתורה ולתעודה, ולקנות שליחות הסרות בכל יום ויום, ולהכלית זו את שושב אנכי בעיר גדולה לאקדים וישיבת ברכים קשה, כי טרדת הצבור גדולה מאד, וכמה הרפתקאות דערו עליו ועלו על ציאו הכשילו כתי, אשר סלבר שאו אפשר להוסיף חיל בהורה, עוד ירא אנכי שיוכל להתקיים בי ח"ו מה שרדשו חז"ל (בקבלת רבה) על הפסוק כי העיניך יהולל חכם וכי' שהעוסק בצרכי צבור משבח הלמדו, לכן אנהנו חלצי לשחות נגד הורס פלקוי מועד ועידן לישום כספר את חרדושי בהלכה שהורה למעשה, ואת מאמרי שהשפעתים בתוך קהל וערה, ישיהו לנגד עיני המיד התקופה שבה חיתה, ואשרו ילדותנו של ברישה את וקנתנו, שעל ידי מאמרי והחיוניות האלה נלחמתי בתרף נפש נגד ספירי הרה הח"ל שנתרכו בקרבנו בעויה, וקראם כבסלא לאוניא, אוי מה היה לנו, ובה יעורני ה' הטיב להוציא כל מאמרי ולחנות חיוניות חרשים לבקרים בין בהלכה בין באגדה כפי הכשרון אשר חנני ר', ואולי מסני יראו, אנשים כגילי ויעשו כמותי ויבאו עלי ברכה.

וואת לשועי שבהרבה מקומות כונתי בעושהי לדברי גדולים ויציבים מסני, ואל יחשדני הקדא, ח"ו, שהתעספתי בשלית שאני שלי, ואני תפלה שלא יפגעו בי אנשי קנאות, ויבינו להוקיר את עבודתי.

הס"ו ז"ל אורה חיים סימן ס"ז ס"ק ר' הקשה פאני מה אנהנו מכרכים בשחר, שלא עשני נכרי' בדרך שלילה ולא בדרך חיוב, שעשני ישראל'.

ותירץ באופנים שונים, א' לפי שאמרו חז"ל (בעירובין דף י"ג ע"ב) שב"ש ובית הלל נמנו ונמרו, שנח לו לאדם שלא נברא משנברא, ע"כ לא התקינו ברכה על העשויה בחיוב, וען שיתר טוב שלא נעשה אדם, ומכרכים עכ"פ בשלילה להקב"ה, שלא נעשה נכרי'.

ב' תירוץ הכ"ח: שאם יברך שעשני ישראל, היה כ"שפע שהוא בן חורין ולא עבד ולא אשה, ויפסיד עיני ב"בכך שהי ברכות הכאות אחיה שלא עשני עבד ושלא עשני אשה, והס"ו הקשה על תירוץ זה, הא כתבו התוספות (ביומא דף ע' ע"א בתוספות ישנים ובמנחות דף ל"ו ברה"ס סח) בדכל מקום שיש לפטור שני דברים כברכה אחת אסור להרבות בברכות, וא"כ יש לברך בחיוב, שעשני ישראל' ולפטור משתי ברכות של עבד ואשה?

ועוד תירץ דאם היה מברך בחיוב, שעשני ישראל' היה ששפע שבריות האיסות היא שלא לצורך כלל, ובאמת יש חפץ גם בבריות עו"ם, שיצאו מהם גרום, כמו שאמרו חז"ל (בכא קמא דף ל"ח ע"ב) שהם הקב"ה על שהי אמות כשכ"כ ב' פירות טובות שעתיד לצאת מהם, רות ונעמי, ולכן התקינו שיברך היהודי בשלילה, שלא עשני נוי', הנם שהנכרים גם הםה נחוצים, ויש צורך בהם, ותכליתם גדול להוציא מהם אנשים שויכירו את אלקי האמת, מ"ס גותן היהודי שבה והוריה שנברא לכתחלה ביהדותו, שלא עשני— נוי'— לכתחלה, עיי"ש.

ולפענ"ד, יובן הרבר בדרך יותר פשוט, נלוי וידוע לכל, שבריות האדם משונה מכל מיני בעלי חיים, שהאחרונים עומדים המיד כמדרגה אחת כבעת בריאתם, ושלימות לא יקנו, וכסליצת הקדמונים על הפסוק, שור או כבש או עז או יולד— שור בן יופו קדו שור, ולא בן מין האנושי, בבריותו לא נאמר כי טוב, וען כי ביום בריאתו עוד לא התהלך כפראו, ועוד' פרא אדם יולד, וה' הטוב נתן בקרבנו כח סמיר ונעלם לצאת מחשבת ושרו, ולהשתין אר נפש, ולעלות ממדרגה למדרגה, עד שיוכה ויקנה שלימות בגדר חיים, אדם השלם האמיתי, ותכלית שלימותו הלוי ב' בעצמו, ועין בספר בינה לעתים דרוש כ' ובספר מוסר השכל על הרמב"ם הלכות תשובה פרק ה' בלשון

חזון ב' תורה מננת ומצלת.

בשחלה ריב"ז נכנסו תלמידיו לבקרו, בין שראה אותם התחיל לבכות, אמרו לו תלמידיו וכו' מפני מה אתה בוכה, אמר להם אילו לפני מלך בשר ודם היו מוליכין אותי וכו', ועכשיו שמוליכום אותי לפני כס"ה הקב"ה וכו' בשעת פטירתו אמר להם פנו כלים מפני הטומאה והכינו כסא לחזקיהו מלך יהודה שבא.

(ברכות דף כ"ח ע"ב)

השתדל לבקר אתרי הבורות והנסות, פתח את כל בתי כנסיות וכו' מדרשות שהיו סגורים כימי ממלכת אביו-אחיו, ובכן המיטי דעה היו חזקיהו המלך ור' יוחנן בן זכאי, רעיון אחד ושיטה אחת לשניהם.

ירוע שבכמה מקומות השתעו חז"ס בלשון חכמה (עריבין דף נ"ג) וישעיהו הנביא (קפסול ל"ב) במתק סליחתו בלשון חכמה אמר, וכלי כליו רעים, ואת אושרת, שהרמאי מחשבות לבו רק רע, ומה נבין, שהשם, "כלים" הונח גם על מחשבות האדם, ולכן חשוב, אולי הליט' התנא הקדוש ריב"ז כזאת המציאה, לבר מהצלת הכלים הגשמיים באהל המת מפני הטומאה, גם הצלת מחשבות בני דורו מרעות פווביות אשר הפיצו הני בריוני בין עשירי ישראל, והורידו את כבוד התורה ולומדיה, ועל פן מרם הלקת, רמו התלמידיו שיסבדו נפשם להציל את העם טרעיונות הפפירה רח"ל, וזה, אולי, שאמר להם, מפני כלים, פנו והריקו את המחשבות הבלתי מהורות, מפני הטומאה שבאו עליכם מפני טיפאת הליסוד על הני בריוני, והכינו כסא לחזקיהו מלך יהודה שבא, הוא המלך הצדיק, רבי ומורי בדבר הזה, כל ימי החוקתו בשיבתו ולא ארפנה, כל ימי הלכתי בעקבותיו שהצלת ישראל כרוכה בקיום וליסוד החורה, ולכן אחרי הלקחי מאתכם הטיפו ללכת בדרכי, דרך כלולה וזו תצילו את העם בכליון וקרין.

ובן, אחיו גם פהיים הוה עני צרה היא ליעקב, מחוץ השבל חרב ומחרדים אימה, מלהמה כחון וכבית פמות, יצאו קשרי קשר" מרבינו להרחי את בנינו מאחרי תורת ה', ובכדי שלא נפן איהם ולא נאבה ולא נשפע להם, אין עצה אחרת כי אם, לפנות את הכלים, אם מלאו מחשבותינו שמץ דופי מהני בריוני הורג, נראה להסירם בחוקת הוד וסגולה יקרת לוח להגדיל תורה ולהאדירה, לקבוע חברות ללימוד, ללמוד וללמד, ובזאת נבוא אל הקדוש ונשע בד' תשובה עולמים, וחזקיהו המלך ור' יוחנן בן זכאי יהי, לנו למופת, מהם נראה וכן נעשה, ואם כה נעשה ויכולנו עמוד, וגם כל אדם הוה יבא כשלוש, אי-מן.

ויש להקשות מדוע צוה ר' יוחנן ב"ז שיפנו כלים מפני הטומאה ולא מצינו בן בשארו הנאיסו ומדוע צוה להכין כסא לחזקיהו המלך ולא לרוד? הגה נראה מחז"ס (גיטין דף נ"ז) שבשעת חורבן בית שני היתה כמלא רוחב ארצנו מלהמה פנימית, גדולי חכמינו אמרו שנחון לברות שלום עם הרומים, והני בריוני לא הסכימו וחפצו להלחם, ואח"כ כשהצליח הרבר להוציא את ר' יוחנן ב"ז מחוץ לירושלים, ונשא חן בעיני אספטינוס, ואמר לו פני מנאי מירי דאתן קך, א"ל תן לי יבנה והכמיה, וישולחא דר"מ ואסותא דססין ליה לר' צרוק, ואף שחז"ס קרו עליה משיב חכמים אחר ודעתם יסבל מ"ם ידע ריב"ז הימים שאם תארך הנהגה כזאת בישראל ירושלים בורא כמחרה, חתרב, ובכן רצה להציל כל מאי דאפשר, שתשאר אצל עם ישראל התורה ולומדיה, ואם לא ידרוש כזאת תוסי, יוכל היות כי תחרב העיר עם חכמיה יחד, ולכן בוקש להציל את החכמים מפיצי חכמה ודעת בקרב עם ישורון, למען יהיו אלה כתריום מפני הפורעניות, נגד הבריונים שרק הכל יפצה פיהם, ולא באלה חושע ישראל, ואף כי ילכו ישראל בגולה, התורה תנין עליהם ולא יאברו.

ושיטתו של ר' יוחנן ב"ז נוסדה על שיטת חזקיהו המלך ע"ה, ירושלים באה ככצור"מפני סתריים מלך אשור, הוא חזקיהו לא הועיק את בני סדיונה למלחמת סנן, כי אם בא בית ה', הוא לשיבתו: לא בחיל ולא בכח כי אם ברוח, את מלחמת ישראל ה' ולחם, והוא מסר את נפשו על ליסוד התורה, מה עשהו נעין חרב על פתח בית המדרש, ואמר, כל מי שאינו עוסק בתורה ידקב חתרב, בדקו סון ועד באר שבע ולא מצאי עם הארין מנבעת ועד אנטיפרם ולא מצאו הנינו ותינוקת שלא היו בקיאים בדיני סומאה וטהרה (סנהדרין דף צ"ד ע"ב) הוא המלך הצדיק ביאר, שלא כחרב והנית וישע ישראל, לזה נען חתרב אצל הבית המדרש לאמר: אם תעובו את התורה חסנת ומצלת, והצאו להלחם, מלכר שלא הנצחו את השנא, תדקרו בחרב, בחרב של השנא, הוא המלך הצדיק

חזון ג אני חזמה

ויכא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים. ויאמר
משה אל יהושע בחר לנו אנשים וצא הלחם בעמלק
וכו' ומשה ואהרן וחזר עליו ראש הנכבחה וכו' (פ' בשלח)
ובמדרשו: בחר לנו אנשים, מהו אנשים? של חכמה
ויראת חמא! ועיין מבילתא, וברשי"ז.

בפני הפורענות, מנחת ומצלת, עומדת היא על הגבול
לשמור את בית יעקב מסביביו צדו, ותתן כח
יאומץ לעם העברי לעמוד נגד רוח סופה ומער
סתחולל, אשר יסערהו להפיוז, וכדברי הכתוב, אם
בחוקותי תלכו וכו'—אז—והרב לא תעבור כאי צבכם,
וכפי הנאמר בפ' העקידה, כפי בדרך אברכה והרבה
ארבה את זרעך ככוכבי השמים וכחצי אשר על שפת
הים, וירש זרעך את שער אויביו, שיוכן בזה,
שגילה המלאך לאברהם בשם ר', דבר שעתיד
לבוא, שעל זרעו לדורותם יעברו הקיפות שונות
ומשונות, יש אשר יעמדו בניו ביהרותם ובשמירת
דתם במדינה נגות ומאד נעלה, ואו יהיו נמשלים
ככוכבי השמים, כמ"ש (במגילת דף ס"ז ע"ב) כשהם
עולים, עולים עד לשמים, ומן יבול אולגשת אליהם,
הלא בין כוכבים קניניהם, ואין כל אומה ולשון
שולטת בהם לזרע להם, ויש אשר ירדו ממדינתם
ואו נמשלים מהם, לעפר, עפר תחת דגל הסוס
והחמור, תחת כל מעול וחומץ, עפר וחול שהכל
דורסים עליהם, וההשגחה העליונה הבטיחה את אבינו
דראשון שאל ירא ח"ו שוכלה זרעו, אם גם ירדו
משמים ארצה, בכ"ז יהיו נמשלים לחול—אשר על
שפת הים, אשר שמתו חול נבול ים לכל יעברונו
גליו, החול אשר על שפת הים דבר יקד הוא, וכח
נפתר בו, עומד בפני גלי הים לכל ישאפו את
הגולם, (ועיין כמ"ס בבא בתרא דף ז' ע"ב וברשי"ו
שם) ובספרי פ' עקב על הפסוק למען ירבו וימים
וכו' וז"ל מה בוכבים רמים ומנוטלים על כל בא
העולם, כן אם ישראל עושים רצונו של מקום,
הרי הם ככוכבים עכ"ל.

ולפי זה יפה תיארו חז"ל כמליצתם, אני
חומה אימתי עם ישראל סוקף בחומה בצורה נגד
הקמים עליהם להכחידם מנו, זו תורה—בזמן
שהולכים בדרך התורה,
וכאשר יחלש ישראל מעט ופגד מלכת, ויתרחק
מהאמונה המוקקה והצרופה, ויוציא מקרבו בנים
כחשים ותלמידים שלא שימשו כל צרכן ויקדוהו
תכשילין רבבים, להקד דת ולפרוק עולה של תורה,
ועוד יחביאו את הרבים, ויפזרו אבק כפירה בתוך
המקן

(יב א) והוא פלא, הקידוע כי למחמה שולחים אנשי
חיל, נבורים אשר בחם כפתנם, ואונם בשרירי במנם,
אנשים אשר יוכלו לעמוד בקשרי המחמה, אשר
לא יבהלו מהנפת תריסין ושפעת קלמין, ולבחר
צעירים, תלמידו ישיבות רכי הלב, ובלבד שיהיו
יראי חמא, והמה יצאו להלחם עם שונא עצום
בעמלק הכי יצליחו אלה למלחמה?
וכתב הרמב"ן על הפסוק ראשית גוים עמלק
וב' כראש העמים עמלק יחשב, כי נבורים היו
ואנשי חיל למלחמה עב"ל, ובכך היה צריך משה רבנו
ע"ה לשלוח אנשי חיל, מלומדי מלחמה, אשר יסרפו
זרוע אף קרקוד.

ובכדי להבין את הענין נחזן להבין דברי
חז"ל (פסחים דף פ"ז ע"א) אחיה לנו קסנה ושדים
אין לה, אר"י זה עולם שוכחה לסמור ולא וכתה
ללמד, אני חומה ושדו כמגדלות, אר"י אני חומה
זו תורה ושדו כמגדלות, אלו תלמידו חכמים,
ורבא אמר אני חומה וזו כנסת ישראל ושדו
כמגדלות, אלו בתן כנסיות ובתי מדרשות ופלא,
איה שיכות יש לשני המאמרים דר' ויהנוז (כשלא
המאמר הראשון שייך להמשנה והברייתא דשם) ופה
היא דוגמה החומה להתורה ושדו לתלמידו חכמים
ולדברי רבא חומה היא דוגמת כנסת ישראל ושדו
דוגמת בתי כנסיות ובתי מדרשות ועיין דרשי
ומפרשים שם.

(יב ב) כלל גדול בדברי ימי עולם, כי תקדאנה
מלחמה בין שתי מסלכות, המסלכה אשר חיל צבאיה
היה מרובה בכמות ובאיכות תנצה, והכלל הוא לא
יסמוך, אם להמלכה מרובה החיל שלו ושקם מבפנים
אין מרידה ולא מלחמת אחים בקרב, כי באופן אחר,
והיה כי תקדאנה מלחמה אפילו עם מסלכה שפלה
ינצחו המעטים את המרובים, יען כי מרורים אנשי החיל
לפדד את עניני המרובות פנימה, ולהגן על מלחמה
מפנים ומאחור קשה הדבר במאד מאד.
בין הדבר אצלנו, בשעה ששלוס קרבנו
פנימה, שומרים אהנו מצות התורה ונחניק בקדושתה
הולכים אני בדרך הקודש אשר התח לנו אבותינו
איש מפי איש בקבלה מרר סיני אז התורה כתיים

לעולם, אף רבוי תורה חיים לעולם, ואז גם נספק אחדותם, כמיש יורכ העם עם משה וכו' מה תריוכן עמדי וכו' ואל נכון נחלק או בעתה, העם לשתי צללות מימינם ומשמאילים, מאמינים בה' ובמשה עבדו, ונועמים מרפונם וברכם, ואילו המיכות הסכו שכא עמלק וילחם עם ישראל—על שהיו במצב— רפירים, הפיון ידים, הקב' הנושאם על ענני הכבוד והמה שאלו הישר' בקרבנו אם אינן כמבואר במדרש המובא ברש"י, משל לחניק המורכב על כתפיו של אביו וכו' ע"ש—ולפיכך יובא עמלק.

ולכן בתקופה כזו מה מאד היה נחוץ לחוסה בצורה, דלתים וכרוח שינינו עליהם סכונן, למען לאדח בישראל את התורה והאמונה, ולאחר זלקשר את כולם בקשר של קיבא, והרבר הזה היה קשה למשה, לא יכוף עשהו לבדו, ונחוץ היה לו עודה מהאנשים בעלי מרות מכות, בעלי תורה וראת שמים, אלו המכונים, שרים, סגדלות' להניק לבסוף הרב סחלבה ומשמנה, וללחם נגד בעלי הספק, הכופרים והפורצים נגד, ולכן, ויאמר משה אל יהושע בדר לנו אנשים, בדר לנו אנשים כמותנו, כי מלכר שיהושע שכא מסכס בני יוסף שהוא מקור הוראה והניצוח במלחמת היצר, מלחמה עמלק, כמיש במדרש, אמר לו, זקניך אמר את האלקים אני ירא, ובוה כתיב ולא ירא אלקים, יבא בן בנו שנאמר עליו את האלקים אני ירא יפדע ממי שנאמר עליו לא ירא אלקים, וידוע עמלק ורק מלות וכפירה בכל האומות, וגם באוסה הישראלית, כמיש במדרש משל לאמכטי רוחתה וכו' וכמיש המפרשים בהמעם של מותה עמלק, ומלכר רפיון האמונה שערוך שר' כישראל עוד חסם בואו, ובא עמלק והוסף עליהן, ולכן היו צריכין לאיש, שסקירו ונזוע נובעת מיראת שמים סחודה, נזע של יוסף הצדיק, כדי להשריש בעם ישראל את כל הנצנים האלו, ולמען שיתנו פרים המוכ, היו צריכים, לשדים' ומגדלות, לתח' הדימים הבכסה ויראת חסא למשה רבנו ע"ה ויהושע, ורק בעזרתם נובל' להחליש את עמלק.

אחים היקרים מלחמה חזקה לפנינו, מלחמת חיבה, ומה חסר לנוז אין לנו חוסה, לא שרים ולא מגדל, מן ידך לפנינו ללחום מלחמתנו, ומה רבו צרינו, רבים קטים עלינו, אין מספר אנדודי מסטינינו, פורעי חוקי אמונתנו ורומסי ברנל נאוח בכז ובשאם נפש את כל הקדוש והסודר אצלנו, ובכדי לעמוד בצד ולעצור בהסנפה הרוחנית, נחוץ להכין ולבונן בתי-התורה וישיבות, לנדל ולחנך אנשים זקנים וידועים כחדון, וצעירים כחור בן שרים, ועמם נצא לקראת נשק, ולא נכוש כי נרבר את אויבנו בשער, וכמיש במדרש פ' ויקהל על הפסוק ראו קרא ה' בשם בצלאל בן אורי בן חור—מה דאה הכתוב לחיבור כאן את חורו אלא בשעה שציקשו ישראל לעבוד ע"ה, נתן נפש של הקב"ה ולא הניחן עמך.

יב ה

החטון, או בכדי לחלק מן המיצר, נחוצים לנו, מגדלים' להשגיח על המרחק, המה הצופים המכונים, שרים'—כפירש"י ז"ל ושדי אלו ת"ת המיניקים לאחרים כשרים הללו, מלמדום רחוצים, מרים סובהקים, אשר ילמרו את העם את המעשה אשר יעשו, ויחבבו לכו את התורה וימתיקו להם צוף נועם דבריה, ואלו הצופים צריכים לעמוד במקום נכוח על המגדל, לירות חצים נגד האויב, ועיזו הם מנינים על כלל ישראל, כפירש"י ז"ל, ולמדינה זו לא יכתה עולם, שוכחה למדור ולא' למדל, אין לה תלמידו חכמים, לחנך ולהציל, כלי מעיו ומגדל.

יב ג

וגלוי וידוע לכר באי עולם, שהרת, היא אשר תאחד כל אומה ואומה, לעשותה המיבה אחת בעולם, ובכדי שיוכל כח הדת לפעול פעולתו, נחוצה סתהיה בין סחוקי הדת אחרות נמורה, ושלמה, והתאחדות האומה, זאת היא כחו אלקיו, ילך במח בשם ה', ולא יפחר מסביבו צדיו, שונאיו ומגדיו אשר סחו עליו, ובעת שהשלום עלינו האחדות אנהנו סכונים בשם, כנסת, ישראל—כנסיה אחת מיוחדת, אין פרץ ואין ויצאת, ונאת היא חומתנו הבצירה, והוה שהוסף רבא, אני חוסה' אימתי אני בבחינת חוסה, למסחה ולמשנב זו, כנסת ישראל' בשעה שהנגו כנסיה למשה, לא בבחינת שה פורת ישראל, חפוד ומפורד חיו.

ובכדי לשמור את החוסה נחוץ לנו להוסף אומן סחוקיות ולקרב עצם אל עצם, ולהפיה רוח חיים כהעצמות חיבשות, ולוח נחוצים לנו מאד מקומות לאסוף ולהתאסף יחד, ובתי האספיה האלו יריקו עלינו שפע מל השמים, לכל יצרכיו ישראל לעם אחר לנמדור כרמים אחרים, נחוצים לנו בחיים לתורה ולהעודה, בחים שקולו של יעקב ישמש שמו, ואז נתרק סן הביעור וסן הדוכה לו, מאלו הקושרים' המסיתים ומדיחום סמהשוכים את עיינינו סלארות נכחה, והבתים האלה הם הבתי כנסיות וכתי מדרשות שלנו, בהמה הליו סוד נצחיותנו, וזה שאמר רבא במתק לשוני, מה הוא הדבר שתשמש לנו, כשרים'— להניק חכב תורה ירה, אמונה ואחרותו וכה הוא לנו הבסיס הנכון והמבצר החוק כל יסום לנצח' שעל ידי ההנהגה קו לא ישנונו אויבנו בגנפש, ושדי כסגדלות'— אלו בחי כנסיות ובתי מדרשות.

יב ד

ובכא ישראל להידיים. אמרו חז"ל, רפירים' שרפו ידירם סן התורה, ונענשו אז מרה כנגד מרה, ואין מים לשתות העם, כי אין מים אלא תורה (עיין סוף פ"ב רבכא קטא) שכשם שאי אפשר לחיות בלי מים כן איא לעם ישראל למסוק מלשותות מי התורה, התכמה והדעת, כי עיז' נחשבים אנחנו לפגרים חמים בחיינו (עיין מלבי"ם, ועיין סוף ברכות בהתיכוח שבין ר"ע ורפאים), ועיין ספרי פי עקב על הפסוק כי אם שטור תסמורון וכו' מה מים חיים

ומה יקרו בזה דברי הנאון מלביים זל שפירש את הכתוב, וירי משה כבודם ויקחו אכן זכו, אכן רובו על אחרות ולפיכך זכותם של אהרן וחור בתפלתם ומסירת נפשם וזכות האמונה והאחרות נצחו את עמלק, כה יעורנו ה' המוב לציאת בנור נצחון בתקופה שלפנינו.

חזיון ד'

י ה י א ו ר !

אצלנו, יהוב קרוש עלני לרוץ בכל אמצעי כחנו אל מי התורה והרעק, ולקיים הוי כל צמא לנו למים, ואין מים אלא תורה (ספיק רביק), והדבר הזה צרכנה לזריות ותורה, לחוסף הדרים והכרות ש"ם, עין יעקב, מררש ועוד, ולעשות כ"ז במהירות נפלאה כמו בנשיבת הברכה, ואוי בעוהש"י נשאר חיים קיימים בחומר ורוח, (הרעיון הזה נקלט במוחי בעינו בקונטרס שפסוק הספר, ציוני שלום, רק הוא מרבר באיש פרטיו שלא יפול כרשת היצר המעור את עיניו, ואנחנו מדברים על הכלל, שהספור הזה הוא כמראה למשה בתקופה שלנו).

המשולו חז"ל את התורה למים, כאשר נשתה מים לרויה לא נודע ולא נרגיש את טובם, וכשארע שיסתם הצנור ומים אין לשמות, אן נראה רעים הנה והלום וכלים רוקים ביום לחפש ולמצוא בארות מים, (באש"י נראה לפעמים בעירות הגדולות), כן הוא בלימוד התורה, הנחוצה לחינו, כמו שמתפללים אנחנו בתפלה ערבית, כי הם חיינו ואורך ימינו ובהם נהנה יומם ולילה, מיוסד על הכתוב "כי היא חידך ואורך ימיו" לדגים שבמים נמשלנו, כיון שפורשים מן המים מור-מרים זכו (עין סוף ברכות), ואף כסוד הדבר מבני יהלאת, והוא למעלה מסכלנו האנושי, הלא נסמך ישראל הוא חלק אליה מסעל, והתורה היא רוחנית כמו גותן התורה, כולה נעזית, ולכן בחששת חויינו אין אנחנו יכולים להשיג דבר שהוא למעלה מהשגתנו, כמו שאין להתבונן ולציר בשכלנו את בחותו של אבינו אב הרחמן, הקדמין לכל רבר אשר נכרא, הראשון יאין ראשית לראשית, על כי מהשבת האדם מאד מצומצמת וכחודשה, (ועין קדושת לוי פ' ששפטים).

הוב קרוש עלנו להמשיך את השליטה, אשר קצה האחר נקטר בהר סיני וקצהו השני בירינג, וחס ישלום להסירה מיד, או להפסיקה, כי בנפשנו הוא, ומה עלינו לעשות בכדי למשוך איהו החרים את קרן לימוד תורה, סוד קיומנו בגולה, ובכר ניבא ירמיהו הנביא ע"ה, על מה אכרה הארץ—על עונם את תורתו, ומיום שהעבדנו את התורה בחרר צר ואפל, בקרן זיה, הועים אנחנו כמפינה מסורפת

עמדו והרגוהו, אמר לו הקב"ה חידך שאני פורע לך, כל בנים היוצאים ממך אני מגדלם שם טוב בעולם, שנאמר ראו קרא ה' בשם וכו' בן חור, ורק ע"י תלמידיו הכמים נקיים ונערים הלוחמים במס"ג יכולים אנו להנצל מכל אויבנו הפנימים, אשר קימא עין כי כפלא לאוניא, ורק על ידם נישע השועה עולמים ועין בספר, עולה ל"פח" שכתב ג"כ בענין זה כדרכו.

אחי היקר! עלינו לקנות סודות קוננו, בשעה שהעולם היה והו יהושך על פני היום—אז—ויאמר אלקים יהו אודו כן בשעה שהחושך כסה ארץ וערפל לאומים והבעיות נבהר בארץ, צרכין אנחנו להשתדל להאיר אור במסובותינו, ואין אור אלא תורה, ליסד בתורתה ויישבות ולחוק את בתי אולפנא הישיבות שעומדות מכבר ונמו לנפול, כל תלמיד וכל בר בו רב הושב באהלה של תורה, טל תורה מחיה, וישתמש כמו נר בפנס שמכניסין בהר אילפ וצלמות, והנר הקטן והדק יפיץ אור, והאפלה הברה, והלמיד בני הישיבה והתלמוד תורה שנים הם למיניהם, לפי טבעם, הכונתם וכשינויותיהם, וש אשר יתחך מאור גדול, המאיר לארץ ולדרים עליה ברובי תורה, ואפילו מי שלא חונן בכשרונות מצוינים, אם לא יגיע להוראה, ויהיה בע"כ פשוט בישראל, הוא בהנהגתו השרה לפי רוח התורה, יורה חושך ריכה, צלמות ולא סדרים שגולדו בקרב ישראל בימים האלו, את מסיה הבושה הסיוה, וכל אחר עישה מה שלבו חפן, עלינו להחיש ולהשתדל להקים שדרים" לתורה, ולהעמיד, מגדלות" להלחם במלחמת פנן ותנופת, נגד אהינו, שינאונו, מרגינו ועינו נרים את קרן התורה והיהדות, שלא ינפלו רגלינו על הרי נשן, עד אשר ירהם ה' הטיב והמטיב יווצאונו מצרה לרוחה.

(ג יב)

(ג יב)

עלינו לשום נגד עינינו הספור שמספרים בירושלמי (פ"ה דברכות) על ד' חניא בן דוסה, כשהיה עומד ומתפלל הכיניו הברבר (הוא ערוד הבא מן הנחש והצב) והלכו ומצאו שאיתו הברבר מה ימיסר עפי' חורו, מה עסקיה הדרין הברבר? כד הוח נכות (כשנשך) לבר נש, אי בר נש קדים למיא (אם האדם הנשך מקדם עצמו למים), הברבר סית, ואי הברבר קדים למיא (אם הערוד מקדם איני למים) בר נש סית וכו' אריז בר אלעזר ברא הקב"ה סקון תחת כפית רגליו (ובככליו מסופר באופן אחר, ע"ש).

כמה נחשים שרופים ששורפים הנשמה והנוף קים, עמדו עלינו, (בעלי קשר, ועיד), כבישול הנינקות של בית רבן, ולעקור ולשרש כל הקדוש והקדק

לפניה בלעדית תעצובנה איכה, והוא הדבר אשר אמרתי ואומר עושו! נישא! לחוק את בך התורה ודפאות את שבריה.

ככל ים, אין גם ואין תורן ואין אבן השואבת, וכלי מלחים וחבלי הים. התורה שלנו היא המורה הרך בלב ים, היא תהגנו על מות, ואם נעצובה ונאבה

חזון ה' בנים לגבולם.

ואמר רב כהנא, דרש רב נתן וכו' נר של חנוכה שהניחה למעלה מעשרים אמה פסולה כסופה וכמכוי ואמר רב כהנא וכו' כאי דכתיב והפור ריק אין בו מים, כמשמע שנאמר והפור רק איני יודע שאין בו מים, אלא מה תלמוד לומר אין בו מים, מים אין בו אבל נחשים ועקרבים יש בו (שבת דף כב). והאריכו הדרשנים למעניהם בכרי לחבר את האמרים המסוכים, וגם לשון, דרש' בהאמר הראשון בלתי סיבן

ביאת עשו לקראתי שיתכן על שני איפנים, אולי ילחם אלו וישתדל להורגו, או ישוב מחזון אפו ויתרצה עמו ויחיו יחדיו בשלום, ולואת כתבה תתיק וירא יעקב מאד — מן והרגנו ויצר לו — שם אשה שלום עמו ויתקרב אליו, ויבקש על שני האיפנים האלה ברמזה הצילני נא מיד אחי' מיד עשו', אין רצוני בו לא לאח ולא לנשו.

והנה שרו של עשו חפץ להכניע את יעקב, להפילו ח"ו, כדי שלא יוסף לקום, ויעקב הקטן והדל לא נפל בגופלים והחויק מעמר, [ובן אירע עם בניו] בכל התקופות וככל הזמנים, אצילו בזמן שעשו שולט ומשול בכיפה וידו תקופה, וירא כי לא יבול לו ויגע בכף ירכו, ועיין במדרש במקומו ולהוסיף על דבריהם, יש לימר שהראה שרו של עשו ליעקב שיסית וירוח את בני יעקב מאסנתם, ובני יעקב יבאו מעצמם על החללים ויבזו את כל הקדוש, מכה אשר לא כתובה בתורה, שיחטיא יהודי. איש את אחיו, ויעקב ידעם בדגל נאה ובזו את תורתו ואסנתו, והתברר הוה נורא הוא, את עשו יש להעבירו על דעתו ורצונו, וברוב פעמים עי' מתן בסדר ושיחרר מחיק, אבל כנגד בני יעקב אין עצה ואין תחבולה להטותם מני אורח עקלתון, וידוע מ"ש חז"ל אפיקורוס דישאל כל שכן דפקד מפי, השיבה לאפיקורוס ישראל על דבריו אינה מעולה כלום.

ובכן, ויגע בכף ירכו, ביוצאי חלציו ברורות הבאים, הוא עשו כידיו התקופות יבין סדר הגבלות בעד היהודים, ויגרום שבני יעקב יפריצו נדר הדת ויתרחקו מהתורה, וידרפו בעצמם את אחיהם, ושומרי התורה, וישתדלו להפוך את כל העולם כולו לפינות, ולזה אין שום עצה, וכמו יודעו כספרא פ' בחוקותי על הצדק, וידו בכס שניאבכס, שאינו מעמיד ק"דים אלא מכם ויבכס, בשעה שאומרת העולם

מזכירים אנחנו בתורה, בכל ימות החנוכה, על הנסים וכו' ואומרים, מסרת נבזרים ביד חלשים וכו' ומסאים ביד טהורים, ורשעים ביד צדיקים, וזדים ביד עוסקי תורתך, והנה מסירת נבזרים ביד חלשים, ורבים ביד מעטים יש להרסו ולחלוותו על הנם, שהוא למעלה מהטבע, שיפלו נבזרים רבים, אנשי קרב ומלוכרי מלמה, ביד מתי מספר, כהנים חלשים. אבל השבח שנמסרו מסאים ביד טהורים ורשעים ביד צדיקים וזדים ביד עוסקי התורה, הכי נם בזה יש דבר נוסף? הכי מהורים לא ויכלו זיות נבזרים? וכספר בני יששכר הגויש ג"כ מעין זה.

ונקדים בזה הפסקים, ויאבק איש עמו עד עלות השחר, וירא כי לא יבול לו, ויגע בכף ירכו, ותקע כף ירך יעקב בהאבקו עמו' (פי' וישלח) ואמר חז"ל (חז"ל דף צ"א) שהאיש הנאבק היה שרו של עשו, מלמד שהעלו אבק עד כסא הכבוד, וכיון שהנאבק היה שר צבא ה', מוכן מאליו שהתאבקות לא היתה ברבר שבנוף, כי אם ברבריו וכותו, כל אחד נאבק בעבור הדמותו, וכל אחד הראה כחו וגבורתו בפיו, היותו וישותו בכל התקופות וככל הזמנים, וכדרך הסתאבקים זה קם וזה נופל, וכמו שאמר חז"ל (פנילה דף ו' ע"א) על דברי הנביא המלאה החריבה, לא נתמלאת צור אלא מחורבנה של ירושלים, אם מלאה זו, חריבה זו, ויעקב אבינו כהסתכלו באפסקלריא מיראה וחזה האחרית מ"אש כל מה שיקרה עם בניו עד סוף כל החרות, וירע היטב שהפנישה עם עשו הוא דבר נורא, וירא יעקב ויצר לו, כי כל מה שאירע לאבות סופן לבניהם אחריהם, ותפלתו שתתפלל יעקב אבינו ע"ה, הצילני נא מיד אחי מיד עשו', אמרו במדרשו, הצל את בני לעתיד לבוא מיד בניו שבאים עליהם מכחי של עשו' (ועיין בית הלוי שהקשה סודו לא אמר מיד אחי עשו) ותמצית ביאורו, שהבין יעקב את דבר

ג"כ א)

ג"כ א)

שכתוב עניו כלי כסוך באלים י', ולואת, לשנה הבאה תקנינולינו לאמר הלל והוראה, שמלכר הנם הגרוף והנורא שעשה ה' עמם במסרו נכורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים, שהוא למעלה מן הטבע, עוד גם כרוך כזה שמסר הקב"ה, מסאים—הם—מסאישראל ביד ורשות, טהורים" הם הכהנים החשמונאים, ופירוש של מסאים, ר"ל במחשבה, ורשעים ר"ל במעשה, שעשו מעשי רשע, ומסרם ה' ונגנסו תחת יד צדוקים, הכהנים הצדוקים, והיהודים הסתיונים אשר כפרו בתורת ה' ושכחו מכבר את צור החצבתם ואת כל הישרה עקשו, והכל עקרו משרש והם רדים, הלצים, נמסרו, ביד עויסקי תורחין, עובי כל מעשה רשע וכסל, והסתופפו כצל בעלי חמפה העוסקים בתורה ה'

אחי ורעיו עח צרה היא ליעקב ולישראל, מכית ומכחוק, ולה' הישיעה, להנצל מאויבנו השואפים לרסנו ורכושנו, ומלחמה עם בנינו, ונקזה לה' ישועי ויחשמו, והמטאים, רשעים והזויים, ישובו למתוהים ולעוסקי תורחנו, עוד יורה לנו השמש, יעקב הצולע ויבא שלם, גם כנס חנוכה, חזון לנו כעה, להסתיק את סרירות חיינו, גם כזה בידו לחוקנו ולאמננו, יעורו ויתעוררו הלכבות המחכים לוישועת עמם, ולוארם של הנרות הללו שאנחנו מדליקים, נסע ונלך, ובכן הנרות הללו, שרדליקי החשמונאים או, דולקים ערנה ולא כבו.

לפני עשרות שנים, כשהיה הכ"ז על מכוננו, תדת והחיים" ובכדי לקיים את דתת לא היה שום צורך במסורת נפש, ובכן שאל נשאל זכר החג הזה למה הוא בא? ולואת, ררש" רבכהא (בסוכן מלכר ההלכה הישיעה) נר הניכה שהיחנה למעלה מעשנים אמה, ר"ל אם יאמר ישראל שבזמנו ובמקומו ובתקופתו אין צורך לנר הנוכה להתבונן בכל פרישת החג, והנרות הללו שמדליקין, לא לאורם הוא צריך, ויתנם למעלה מעשרים אמה, (כמניחה) כדבר שאין הפין בו, ואזרה לא תלמד בינה, ואין צורך כלל לשליפות עין של נר חנוכה, ואין להתבונן ואין להסתכל בו, דע אתה כי, פסולה, הרעיון שלך פסול לנמרו, כי באמת בכל שעה ורנע צריכין אנחנו להסתכל ולהתבונן אל מעשה גם חנוכה, אל הנרות שאנחנו מדליקין, ועוד אמר דב כהנא, דבר הכסוך ותקפו לזה, אשר אורך באורך תליא, מאי דכתוב. והבורק אין בו מים, מים אין בו, נחשים ועקרבים יש בו, ועין רמב"ן על התורה פ' וישב וז"ל, כישר הכהוב כי היה ריק ואין בו מים, שאם היה בו מים לא יביעו אותו, שכבר נמנעו משפך דמו, ואי"כ היו נחשים ועקרבים בו, שמצאו להם נקיקים וחודרים תחתית הבור, מכוסה מעיניהם, אם הבור היה כל כך עמוק ויכלו לראות מעיניהם את תחתיתו, כי אלו ראו את השרפים המזיקים בתחתיתו, ויוסף ששה מישלך מושכב, והם לא יניקו

עומדים על ישראל, אינם מבקשים אלא מה שבנלו, אבל בשעה שאעמוד עליכם ככם ובכם, הם מחפשים אחד מסבוגיות שלכם, שנאמר ואשר אכלו שאר עמי וכו'.

מכל מקום, ח"ו להתיאש מן הנאולה, כי סוף סוף ישלח לנו הקב"ה עזרתו בקורש, וכמו יעקב אבינו, אף שהרניש יעקב את הכאב הוא צילע על ידו, מים כתיב, ויבא יעקב שלם עיר נכמי, שלם בכל, ונתרצה, מצלעתו, והראו לו שגם בניו יצלעו ויתרפאו, ואכרו (חולין ט"ז) על הפסוק, ויורח לו השמש, שמשו ששקעה בעבורו וזרחה בעבורו. (בב ד) ובהקופת החשמונאים, כמשול הערין אנוכיכוס אפיפניס, נמר לכבות את נר ישראל, ולעבם נחלת השלהבת י—ה, ועלב האומה הישראלית, וכניהה שבעולם (כאשר יסופר ברברי הוסיס) נמצאו בבני ישראל הרכה שהתיונו וההבלולו בהיונים, הרעיון מתקבל הביע בעל, אנלי טל" פפרק נ" מספרו, דשאלו כנמריא (שבת דף כ"א ע"ב) מאי תונהה תורחני כשנכנסו יונים, להיכ"ל, ממצאו את כל השמים שב, היכ"ל, לב איש הישראלי מכונה בשם היכל, כמיש הנביא, היכל ה'! היכל ה', המה"ז ובמו שכתוב בתורה ועשו לי מקדש ושבתו, בתוכים" ובמו שכל כחות ומרוץ הדם של האיש תלוי אך ורק בלב, היא רוח החיה באיפניס, וכמיש מכל משמר, נצור לכך" כי ממנו הוצאת חים, זאת היא להלק כהמי שפאדם, וכן כחות הנפש תלויים כפהשבת הלב, כמיש רבות מחשבות בלב איש וכו' יכן החכמה משכנה בלב, שנאמר ובלב כל חכמי לב וכו', ולפי זה האדם מישראל הוא ההיכל, והלב שבו הוא מעין קורש הקדשים, וכמו מקדש ה' שבו נכנסו לעבד את אלקיה ומשם יצתה ההשקפה בריה ובנשם, אורה ותורה.

אכן, בימי החשמונאים נכנסו היינים להיכל, רוח החתינות נכנס כלב היהודי פנימה, תאיה עזה לעבודה אלילי הוונים ולמסבוגיותם ושיקציותם, וכן ממצאו כל השמים שבהיכל-הלב, כל סרן בן שסן שחן בתה, כל חלקה טובה באיבו, ורק פך אחד של שסן, משחת קורש, שנמצא בלכות הבהנים, הוא דק הוא נשאר בקדושתו, המה לא התערבו בהיינים וברעותיהם געלה נפשם.

ובכן היתה להשרידים המועטים מלחמה חזקה מפנים ומאחור, מכית ומחוק, שמלכר צרוי הסובכים איתו, מכית בפירה ובנידה, הכמה והרחה, ובמשנה שברין כזו, חיו היהודים בזמן ההוא, אחים נפשנים עובי את היהדות ויעברו וירבקו לצרינו.

ובאשר נצחו סתרתיהו ובניו את היונים, או כנפול העזור נל גם העזור, וישבו בהנים הנדחים לנובלם, כגול היהדות, והיו האנשים המטאים בלב זנפם, כמחשבה, כריבור ובמעשה, והיו רחוקים מהרה, נכנסו או החת דנל המכבים, הוא הדנל

לו, היה ברור להם שצדק גדול הוא שוכה להם כזה ולא שלתי יום באהוב ה' עבדו, וגם הראים הקשה כיון דהיה כבוד נחשים ועקרבים, והנא בפרק בתרא דבבבא, נפל לתפירה מלאה נחשים ועקרבים, מעורין עליו שמת (ובתרוין את אשתו להנשא) א"ב לא כיון ראובן להצילנו והרין נ"ב בהרמב"ן, ורחשו שלא ידעו שיש בו נחשים, ועין רש"א בחידושי אגרות מגולה דף ג' ע"א, ורב כהנא זה, שהתור איתנו שלתת את הנד חנוכה נבוח מעין רואי, ביאר לנו יער מרמזין הבור שבו השליכו את יוסף הצדק והוא היה מלא נחשים ועקרבים, וה' הצילו ואל ידעו כנפשו והתורם שמוכה גדולה היא זאת

שבתקופה זו או אחת אייבונג, שובאנו ונאמרנו השליכו איתנו לפי שעה, העו כי הכל מאת ה' מסבב הסיבות, הרבה נחשים ועקרבים לצנינים בצנינו, ואין רואה איתם, אכן הקב"ה שמיטנו ומצילנו ולא יוכלו להזיק איתנו, וזר חנוכה הראיה הנמורה לדבר זה, ובכן מהבור רוק של יוסף נלסר לדעת, להבין ולהשכיל שאין להלנות נד חנוכה למעלה מעשרים אמה, להסירה משליפת העין, והנרות הללו צרובים להאיר לנו, להיות נגד עינינו, ויתן ה' ויעשה עמנו נפלאות בזמן הזה, כפי שיעשה לנו בימים ההם, והחזונה ענינו בבנין אדואל אסמן.

חזון ר'

„ש ע ר י ב י נ ה“

בעה"ש, בשנת תרצ"ט לפני שמונתשים צעירים בני להקן יאפוזו למיתם, שעונו ערב.

צדק וחכם גדול מגילי ספרד, עור לא אברה תקוננו, תורה קמנה נשאה לנו, שלא יכלו אייבונג לבזותה, והוא הפסוק, (שמש ישראל ד' אלקינו ד' אחד) בזלנו בזקן בנער נוכח ללמדו על פה, ודיו לנו הפסוק הזה בעת צרה ליעקב, בעת אשר הכסרים וההנפונים מעבירים איתנו סדרת, או ציורים לסלאות את כל הללה של עלמנו החרב, אמינה ישרה וטהורה ולהתחיל לבנינו יש, אשר הוא תצור איתנו מכל רע והשמרנו מספרותם וירחום הקמים עלנו בכל דור ודור.

עוברים איתנו כעת על סף של חיים חדשים, נבי ב) מהכום אמתו שהענינו הסיכום בעדנו את שמש הוזהר על בני איינו, יחפור, ועוד מעט קם נניע לחיים חדשים, חי דור וחופש, גם לנו תהיין הפסוק הוא תורה קמנה, אשר העור על העורבנו על המעברה, מעבר מן החיים הקשים והמרים לחיים טובים ולשלום, פרישת קמנה יש לנו שלל גיפי תורה הלויים בה, „בכל הרבין דעורו והוא ישר אוהבתין“ (עין ברבות דף ס"ג) שמועו אחיו, „בכל הרבין“ בין שהינו תחת עול קשה, ובין כעת, יסי החופש — דעורו“.

אחוס צעירינו! השכל הכריא מחיב כי כן היה צריך להיות, ואחרי לא יתכן, בשוב ד' את שבותנו עלינו לשיר שיר ד' להוכר חסרו ה' בכל הנסמיו עצינו, ולראבון לבבנו אל נא נשלה את נפשנו, ואל נילך שילל את האחרים, מה שנוגע לחי דורם — נלהבים הננו, והנוגע לחינו קרים הננו ככפזר.

צאוראו אף הפלגנו חו"ל בין דורות הראשונים לדורות האחרונים, רבי כד היו בעי מקשיא על ד' ויס, אפר, און עזיביא מקשיא על ד' ויס, שכשם

אחי העצירים! למן היום שנתן החופש במדינתנו התחילו כל העמים היושבים בה לשיר, שירי-הפסל, ועם ישראל העתוק וסוק, לא נתעורר עוד בקול ישרא, לשיר שיר לאום, אמתו כמאז כמליצת המלך החכם, „שמוני נוסרה את, הכרמים ברמי שלי לא נפרתו“ משהררים אמתו בהמקלה הכללית, ומה שנוגע לנו, לעצמנו, לבשרנו וזרוננו לא נקטנו גם באצבע קמנה, ומה שתקן בזה דבריו חו"ל ברושמי (גרובין ג"ג הלכה ט') על הפסוק הלז, וי"ל, מי גרם לי להיות נוסרה את הכרמים? שון רבים— על שם, „כרמי שלי לא נפרתו“.

אמתו עם עולם, עם הפסל“ בשעה שכל ירדיו אדעא, בני אדם יושבי חושך, צלמת ולא סדרים, ואז ה' זו תורה לא ננה עליהם, אמתנו היינו הראשונים שהתנתה בחיה בנו ורומסנתנו מכל לשון ועבודה הקודש נתנה עלינו לשאת כבתף את המנוחה המהורה, להאיר לארץ ולדרים עליה, אזר התורה והאמונה, עם הפנים הגדול המאיר עברנו את הים הגדול הרב ירום, השכלתנו הנכונה מסורתנו שששה כעין החשמל לכל באי עולם, יעקב קין ודל, הסעט מכל העמים, נופו חלוש אבל סחו כריא, ננו נתן פמכום לחיו למורשים ונפשו היתה לשלל, ומה אמנו רואים כחיום הוזהר לבשתנו ולחדשתנו שכתנו את צור חוצבנו, לא נרגוש ולא נבחוין, עד כי נעלם מאתנו לדעת מה אמנו מה חיינו, מה בחותנו ומה נבורנתנו, ובמה כחוננו גדול.

בספרד ובפורטוגל סגרו את כתי כנסיותינו, ואת ספרי תורתנו שרפו באש, ולא יכלו אבותינו או ללמד את בניהם תורה, או אשר הנאון הקרמין ר' אברהם סבא נ"ע (בעה"ש ספר צדיר הסוד) איש

השיעורים.

יב ד) אחי היקרים! אולי תחשבו שהלימוד בעת לא יועיל, ולא תשארו ברכה בעמלכם, והלימוד זקן למה הוא רומה וכו', ארשה לעצמי להגיע לפניכם אנרה המספרת מהענק הנדול התנא ר' עקיבא (אבות דרבי פי"ה) אמרו, בן ארבעים שנה היה ולא למד כלום, פעם אחת היה עומד על פי באר, אמר מי חקק אבן והז' אמרו לו המים, שתריר נופלים עליה בכל יום, והיה ר' עקיבא מתמיה על זה, איל עקיבא אי אתה קורא אבנים שחקו מים, מיד היה דן ר' עקיבא קל וחומר בעצמו, מה דך פסל את הקשה, דברי תורה שקשין ככרזל על אהה כמה וכמה שיחקקו את לבי, שהוא בשר ודם, מיר תור ללמוד תורה, הלך הוא ובנו וישבו אצל מלמד תינוקת, איל רבי צמדני תורתה אחו ר' עקיבא בראש הלוח ובנו בראש הלוח, כתב לו אל"ף בי"ת ולמדה ער ח"י, הלך וישב בינו לבין עצמו ואמר, אל"ף זו למה נכתבה בי"ת זו למה נכתבה הנה לומר והולך עד שלמד כל התורה בולה. וביאר הנאון החסיד ר' ישראל סאלאנסער וצ"ל דלכאורה קשה, דמתחלה אמרו שלא שנה כלום, ואח"כ אומר דאמרו לו עקיבא אי אתה קורא אבנים שחקו מים, גם אין להבין מה שאמרו, מיד תור ללמוד תורה דמשמע גם מתחלה למד רק אח"כ תור ללמוד?

אכן ר' עקיבא בראותו בהתחלת לימודו שאינו מרגיש שום פעולה בנפשו, ויכהו לבכו לאמר: לשוא אני עמל ולהבל בחי יכלה ת"ו, ובראותו כי אבנים שחקו מים, אף כי לא היה נרגש בתחלה מים אם ירדו מים טיפין טיפין בחריפות, או גם אבן ילחקק, ובהתכווננו כזה אור גם הוא שארית כחו, וטוב אחרית דבר מראשיתו.

יב ה) אקוה כי ע"י דברים האלה תתחוקו ותתאמצו, לבל להתיאש ולבל תרפינה יריכם, אם לא תוכלו להגיע למעלה ר' עקיבא שהשליך את נפשו סגור ולמד כ"ד שנה, הלא תוכלו ללמוד מעט, טיפה אחר טיפה ואחד הטרבה ואחר המסעיט ובלבד שיוכין לבו לשמים, ועי"ז נזכה ית החומר ונגיע ליריעת האמת, ונחיה נאחוזים ודבוקים לעמנו ואמונתנו, וכפי אשר לר' עקיבא שלמד תורה ואינה ירושה לו, כי לא באה לו ע"י נחלת אבות, ולא היה בוש ללמוד עם פנו הקטן את האל"ף בי"ת בנוד, כן אתם, פנים יקרים אל התבישו ללמוד כעת תורת הילדים הסתחולים, והבא למהר מסייעין אותם, ואז תוכו להיות דור ישרים וכלי תפץ אשר בכם נתפאר אימן.

שבין קרשי קדשים לחולי חולין, כך בין דורנו לדורו של ר' יוסי, אמר ר' ישמעאל בר' יוסי, כשם שבין זהב לעפר, כך בין רורנו לדורו של ר' אבא (ירושלמי סוף פ"ו דניטין), והנה התנאים הקדושים היו מפליגים מאד, מהענה הותרה שהיתה גם, לעשות הכל שבין דורות הראשונים לדורם, בין ברוח בין בגשם שזאת מרובם כתיבת, "קדשים" וכתיבת, "עפר", אך אני שום הפלגה מוכרחים להגיד את האמת קבל עם, אנחנו ברור יתום כזה חולי ח"י"ן הגנו קדשי קדשי קדשים, עפר הגנו, עפר ואפר, וככהמדת נדמינו.

אחים הצעירים! לא אתלה את הקילור בצאורכים להאשיתכם כער אשמת אבותיכם, ידעתי גם ידעתי כי לא ככם הוא האשם, לו ראו הבנים מעשה אבות, בשמירת וכתיבת התורה, בהרמת נל האיום בהכלטת הוהדות על כל מדרך כף רגל, אוינם הם צמדו ממעשיהם, להשכיף להיטיב, ולכה"פ היו יודעים האסור והסותר, והיה חקוק על לבם לזכרון תמיד, ובעש האבות היתה נקלטה ונבלעת ברמ"ח איבריהם ושפ"ה נידרדם, והיו מדובקים להרת כפתילה להשמן, ולא כן כעת, אבותיכם לא צפו למרחוק לדעת אחרית דבר מראשיתו, לא הגעתם לעשר שנים ואבותיכם נרחקו והביאו אתכם מסקום צר אין אור"י יהודי, שם בנתי הספר של צוררנו חבלו אתכם יולדיכם, שיחסי הבנים, וככה נתגדלתם, צלי אור של תורה וכלי זקן של יהדות, ולא יפלא בראיתנו היום והנה כיניכם ובין הנהרות מהלך ת"ק שנה, והמטם אשר צמרתם כהחדר נה הוא נשכה, אבותיכם שלחו אתכם לבית הספר העברי כאלו כפאם שר, ואלו האבות גם הם, יש מאתם אשר הלחץ זו הרחק הביאם להחינוך הארוך הוה, ואתם הצעירים בהיום הוה נמצאתם במעמד, חינוק שנשכה לבין העכ"מ"ש שאינו יודע מאומה, ולא בו האשם.

ובכן נחוצה רפואה להסחלה הנושנת, וכמו אשר לבל סחלה ולכל פנע-רע ישנם סגולות ותרופות כן פענינו חולי הנפש (כמ"ש הרמב"ם ז"ל בח' פרקים), והסגולה היחידה היא, כאשר תוכרו שיהודים אתם, יהודים שאינם יודעים קרא וכתוב, תרפה גדולה היא, עליכם להשתדף לפתוח שערי בינה, שערי ערב, למנות מורים יהודים כפלא מוכן המלה יהודים חובבי היהדות, ושם תלמדו דרעת מאל"ף ועד ת"ו, ואל תתבישו מפני המלעיגים, כי לא הבישן למד, שם תלמדו דרעת את ביאורי כתיב הקודש, באורי התפלות, סדר הדרות של העם הנצחי, הדינים הנגעים למעשה יום יום, אנרה שמישכנת את הלב וכדומה, והקהלה מצדה בראי תחן עור על התוקת

חזיון ז' צורה תעורה.

ב"ה

בש"ק ש' נשא שנת ה'ר"ס. להזקק ושיבת סלאבארקא, כ"ח
ישראל¹ שתיחה כגולה, מסוף לע'רנז.

א"ר אבא גדול מה שנאמר בעובדיהו יותר
ממה שנאמר באברהם, דאילו באברהם לא כתיב
מאד (ירא אלקים אתה, ולא כתיב מאד, רש"י) ובעובדיהו
כתיב מאד, (ירא את ד' מאד) מנהדרין דף ל"ט ע"ב.
והרבה תמוה וכי עובדיהו ירא את האלקים
ויותר מאברהם ראש כל המאמינים, שהכיר את אלקי
האמת עוד מילדותו, והשליך את נפשו ממנו על
אחיות הגורא יתברך?

י"ב א

רוח מכינתנו יענו, שמתן שכרם של עושי
דברו בעולם האמת הוא לפום צערה אברא (ספ"ה
דאבות), ככל אשר ינדל הכוכב והעצור שקבל המפרים
את המצוה פה עלי ארסות כן ירבה שם שכרו,
ושפוט כל הארץ ויעשה משפט צדק, הכל לפי העת
והזמן, כי אינו הומה שבר שומר שבת בזמנו בשכרה,
לפני דוד שלם, ובוחן כליות ולב ואין דבר נעלם
ממנו, יבחין את מדרגת המקיים עד כמה ספר
נפשו עליה ועד כמה עמד בניסיון.

והנה המסירת נפש של אברהם אבינו בהכנת
לשחוט ולהקריב את בנו יחידו בן ל"ז שנה, (ולפי
דעת המפרשים צפון כזה רעיון סמיר ונעלם), אף
כי היתה גדולה מאד, וכמעט בלתו יצויר, אבל זאת
לא התפעל אכינו על זה מעצמו, כי אם בצויו ד',
חיכה כאשר שמע את הצויו הודרו לקיטה ולמסור
נפש בני, שהוא גם נפשו ונפש אמו, לסות ערירים,
ולא התחשב ולא התושב, אף שהיו לו הדיכס בכדי
להפטר מהו, וכמו שביאר הגאון ר' יהונתן ספראג
וצ"ל עפ"י דברי חז"ל (מנהדרין דף פ"ט) קח נא,
אין נא אלא פשוט בקשה, ובכך לא צווי היתה אלא
בקשה, מ"ס איש השלם כאברהם המכיר את בוראו
יותר ממאה ועשרים שנה, לא פש אסתלאות לסבב
את פני הדבר, ואך ורק עשות נחה רוח ליוצרו כל
מאוויו, ובכך במצווה סאת ה' לא חשב נוחן, התורה
ארתו לירא את ה' מאד, כי אינו הומה מצוה ועושה
לשאטני מצוה (כונתי מצוה ספי ה'), וכאשר קרא
אליו מלאך ד' מן השמים, אף תשלח ירך אל
הנער² וכו' אמר לו בשם ה' עתה ידעתי כי ירא
אלקים אתה, ולא כתיב מאד.

י"ב ב

אכן פעולותיו של עובדיהו היתה גדולה
מפעולה אברהם בזה, שסמירת נפשו על פעולותיו
לא באה עפ"י צויו ה', דהקתעוררה סאתו עצמו, והוא
היה כאינו מצוה ועושה, (ספי ה' דוקא), ביסויו
גורה אויבל הרשעה להכרית את נביאי ה' (מלכים
א' י"ח), ועובדיהו שהיה נגיד בית המלכות הרשעה,
ספר את נפשו, אשר התעוררה בקרבו לעמוד בניסיון

כזה, ויקח מאה נביאים ויחביאם חששים איש במערה,
ובלכלם לחם ומים, ויסתורם מעין רואי, הוא הפקיד
הגדול, השר הממונה על בית אחאב ואיובל, הגאמן
בחצר המלכות בנגד כנגד כזה, והבנים את עצמו
בסכנה, הפקיד את חיו, ובכדי להחזיק את עצמו
ולכלכלם בלחם צר, בשנות רעבון, הוציא עבדים
את כל הוגו ובכר את כל כלי ביתו, והכל כחשאי
שלא יורע לאיש, ואח"כ לוח כסף ברבית מיהורם
בן אחאב, והכל בכדי לפרנס את הנביאים, (מ"ד
פ' משפטים אות ג') נא וראה כל מי שיש לו עושר
ונותן צדקה לעניים וכו', זה עובדיהו³ שהיה עשיר
ואפוטרופוס של אחאב שנאמר ויקרא אחאב אל
עובדיהו אשר על הבית, והוא היה עשיר יותר מדאי
והוציא כל ממנו לצדקה עכ"ל, ויהו אחרי סות
עובדיהו בא יהורם לנכות את חובו, ובא אל ביתו
לדיות את כלי ביתו המפוארים, כי חשב שהכסף
שלוה סאתו, אף כי נעצבו עשור גדול הנהו, היתה
בכדי לפאר את ארמונו, ובשעת רעבון מפני קללת
אליהו י"ג, לא הספיקה לו כסף, ובכך לוח סאתו,
וסה דאה יהורם כבואי לבית עובדיהו בית ריק
מכל, אין כסף ואין חפצים, ותאלמנה עם שני בניה
רעבים, ובסו שאמרו חז"ל (מנהדרין דף מ"ט ע"א)
על יואב, ויקבר בכיתו אשר במדבר, אמו ביתו
מדבר הוא אד"י אמר רב כמדבר, מה מדבר מופקר
לכל, אף ביתו של יואב מופקר לכל, ועין רש"י
ז"ל מופקר לכל לעניים להתפרנס מכיתו. ובכך
הנושה זה יהורם בן אחאב בא לקחת את שני בניו
לו לצעברים, בעד חובו של אבוהם, ועין ילקוט
עה"פ ואשה אחת וכו' וברש"י שם, ועין בס' המיד"ם
פ' וירא וכו' עולה ליפה סימן ליה.

ועין חוספות ע"ז דף כ"ז ע"ב, ברה"ם אני
שניה: והא דאמרינן עובדיהו לוח סיהדים בן אחאב
ברבית כדי לפרנס הנביאים, אינו דיהורם וישאל
סופר הנה ואסור ליתן לו רביתו שאני הנה דלפיקוח
נפש היה, ומצוה, ועין ש"ס מנהדרין שם, ספני מה
זכה עובדיהו לנביאות, מפני שהחביא מאה נביאים
במערה, חששים איש במערה א"ר אבהו, לפי שאין
מערה מחוקת יותר, ועין רש"י ז"ל, מערות שלו של
עובדיהו לא היו מחוקות יותר, והוא היה סוכה
להחזיק דוקא בהמעירות שלו ולא בשל אחרים, שלא
יתגלה הדבר לאחרים, מפני סכנת נפשית רבים,
ולכן הניחם בהמערות הקטנות שלו.

ומה מאד יזהירו בוהרה הרקיע דברי חז"ל
המוצב בראש, גדול מה שנאמר בעובדיהו יותר

הקרושה.

במצוקת לבו, כאמת ובתמים, יתחנן הסורה הנאמן הנרול, סופת הדור ר' משה מרדכי עפשטיין, ריש מתיבתא שלישי"א, יעורר את קהל עדת ישורון בדברים נובעים ממעמקי הלב, לאמר: בעת יקרה שריפה, רח"ל, וכל אחד נחמו נחמו להציל בלי ביתו, באיזה שעה נזכרים המצילים שגם בית המדרש בווער באש, ושמה הלא נמצאו ספרי התורה, בלן יקר שלכל אחד חלק בהם, רכוש הרכנס, וספרים את נפשם, באש ובעשן וכנסו להציל הספרי תורה, כן הרבר הזה גם עתה, כל בית ישראל יבכו את השרפה אשר שרף ה' באפו ובחרונו, נורדים ופלטים מלאים חיצות קריה ולעני העיר יחשבו וכל קהלה השית עצות בנפשה להציל את האודים העשנים להחיוקם ולעודדם, אך לא ישכחו שבית המדרש גם כן בווער באש, וחלמידי חכמים שנו אשר לא יויוו משם נחוץ להצילם, לתת להם ניר והסבה בלימודם יתנו לנו אחריות ותקוה.

אחי היקרים! אשנה את דברי, שכתקופה פואת, תקופת ההרס, עלינו לחמוך בכל עז את כתי הישיבות והאולפנא, שמחנכים שמה צעירים לתורה ולתעודה, לחכמה וליראה, למדות טובות וישירות, להחיוק בידם ולתת כח ואון להשלהבת שלא הרף מהנהלת, ושכריכם כפול יותר מבשנים שעברו, ואם כזאת נעשה ויכולנו עמוד, וגם כל העם הזה יבא בשלום.

חזיון ה'

וירק את הניבוי.

בפ' לך ד' שנת תרפ"א לטובת התוקת הישיבה הק' כנסת בית יצחק* אשר בגולה.

בין הערבים ועכשו במלחמת תורה, א"ע על איזה מהם כאמ, א"ל עתה כאמי, על עסקי עתה, ועיין תוספות וז"ל פורש ריב"ז עתה פאתי על עסקי עתה, דכתיב ביה ועתה כתבו לכם את השירה הזאת, סיד וילן יהושע בלילה ההוא בתוך העמק* אר"י מלמד שלן בעומקא של הלכה, ואמר ר"ש בר אנוניא, גדול תלמוד תורה יותר מהקרבת תמידין, שנאמר, עתה באתי* (בתלמוד תורה רבי'ם), ועיין ברש"י ברה"ם סיד, שתידין קושיה התוספות ברה"ם וילן [שקשה לנו לבאדון], דסדברי המלאך הכין גדול המצוה של העוסק בתורה, ולכן כשהביא בספור את עי, עסק בלילה בתורה, שרוא המצלת ומגנת), הרי שנצוה מלחמה תלוי בלימוד התורה בעיני, וכדראסדינן שם מלמד שלן בעומקא של הלכה כעסק ובעיני.

סמה שנאמר באברהם, דאלו באברהם לא כתיב, מאד* דאצל אברהם אבינו לא היתה מסירת נפשו לזמן ארוך, ימים רבים פחד ואורא כמו שהיתה בעובדיהו, לצן בעבור כל אלה שפיר טניע לו התואר, ירא את ה' מאד, כי בדוגמתו לא היתה שיססור איש את נפשו ומן ארוך מעצמו, בלי שום צווי מפי ה' והכל בכדי שהשאר התורה אצל לזמניה ולא תכבה נחלת הנבואה בישראל.

בן סורי ורבותיו! התקופה הנוכחית בישראל, היא דוגמת תקופת עובדיהו, רבים קמים עלינו מבית ומחוץ, להשכית התורה והדת בישראל, ולקצוץ הגמיעות שנמצעו בתוכנו, ואשר השיישו נזעם בקרבנו, ובכך עלינו לחסות את מעשה עובדיהו להחביא את הנביאים, החלמידי חכמים אשר יסיתו עצמם כאהלה של תורה, להחביאם רנע עד יעבור זעם, והם הנביאים שלנו, ומה הם דורשים מאתנו, לא מעודות שלמה, כי אם כדרכה של תורה, פת במלח ומים במשורה ולא יותר, וזאת היא מנת חלקם, עלינו להחיוק בעץ חיים זה, לכלכלם בלחם ומים, מבלי להשגיח על היוקר הנורא אשר יירוש היצאות גדולות, על כולנו בלי יוצא מן הכלל מונח חוב קדוש, להשתתף בכל לב בצערן של מנהלי הישיבות, הנכבדות והקרות לנו כאישון בת עין, בן בתם; ורק מהם תוצאות חיים לעם ישראל, הישיבה היא היסוד, היא החומה הנשנבה והבצורה דלתים וברית, הכז עצה, עשו פליליה, החיוק את בתי יואב ואת בתי עובדיהו, שרי סאורי תורתנו

ב"ה

כפרשת היום נאמר: אברהם הריק את הניבוי, חגר הרב ולבש שריון, מסר את נפשו ולחם עם ד' מלכים, וכל זה בכדי להציל את לזם מן אחיו, ובגדרים דף ל"ב ע"ב וירק את הניבוי רב ושמואל, חד אמר שהוריקן בתורה, וכתב רש"י ז"ל, הריקן, ורזן בתורה, ובשכילה נצחו את המלחמה.

ודברר יפלא: פליט שמערכות המלחמה אץ ורץ ובאץ בחפזו ויגד לאברהם שנשבה בן אחיו ויטתר תיכף וסיר ויהן צו לכל אנשיו, חגרו כלי קרב וטרדוף להציל, ואיך זה הוריקן או, בעת החפזון והמחוסה לרברי תורה והכמהה הלא שמעתתא בעי צילותא, וישוב הדעת ומחשבה בעצה תכוון? ויובן הדבר על פי מה שאמרנו חז"ל (מגילת דף ג') והיה בהיות יהושע ביריחו וישא עיניו והנה איש עומד לגדו וכו' א"ע אמש במלחמת המיד של

הבהנים המקריבים, וליסוד התורה ברבים, ריח נוחה הוא לה', ונאת התורה היא לעולה ולתמאת זכו', וכהני ה', אלה דעבים וצמאים ונפשם ברעב תתמינני, ואם נעזבם או יושבת קרבן התמיד, היא המחוק את קיומנו, על ידם דכקים אנו: הַיְהִי וְחַיִּים כולנו היום.

הבו אחים עזרה בצרו עץ חיים היא למחויקים ב'ה ותוסביה מאושר, ואמרו חז"ל (ניסין דף ז' ע"א) אם רואה אדם שמוזנתינו מצומצמן יעשה סתן צדקה, כל הנוזן מנכסיו ועושה סתן צדקה ניצול מרינה של ניהונם, סוכן הרבד מאליו שמי שפרנסתו מצומצמת והוא נוזן מנכסיו הצריכין לו ולבני ביתו, ומחסר את נפשו סמוכה, כדי לרדם על הבריות, הקב"ה ימלא רחמים עליו, מדה בנגד מדה, ואף שבעל הצדקה הליוה הוא כפל עבירות, ולפי מעשיו פיורדי ניהונם נהנה, מ"ם מכות הצדקה, במסריגה כזו, ניצל מרינה של ניהונם.

אחרי שריפה ר"ל יש אשר מתאישן לצמרו מלבנות בית עור במקום הזה, ומקום ביתם לפנים נשאר תל עולם, אשר לא יבנה עוד, ויש אשר יקו בזמן מה לאסוף שארית הפליטה, ובעור ה' לשוב ולבנות, אלו האחרונים בורקים כפעם בפעם את חורבתם, מנקרים באשפה, בודקין בחורין ובסרקין ויוציאו מססדים וצירים חלודים ושרופים, וכתובים וימצאו גם בריחים וסמנרים, ינקו אותם, בתקוהם' שאלו החפצים ישתמשו בהם לצורך בנין ביתם ויבנונם איש על רגלו, וכן הוא מעשנו הפעם, אחים יקרים! רוב מנין זרוב בנין בית ישראל בעור באש, וכל בית ישראל הרבוקים לה' ולחורתה, יבנו את השריפה, ולצערנו רבים הם מאחינו, מלבר שאינם מר"שים את מצבנו הנורא, לבכות וגם לבכות את השריפה הנוראה, שריפת נשמה והגוף, עור מוסיפים הבל ופגדילים את המדורה, מחללים את השבת ביד רמה, איכלים טריפות ועוד, ומבוכה ומבוכה ככל עבר ופינה, אין סדר רק צלמות, רבים הם אשר התיאשו מלבנות את בית ישראל, אין מקום לבנינו, ולכן אין מתאבלים על חורבנו.

אכן מקיים אנתנו שיבא היום והאופה הישראלית תתנע מעפר וקוים דרבי הנביא, קום כותלת ישראל! ואלו השירורים המועטים וננו ויסמנו את אשר יחפשו חפש מחופש, יבינו בכנים והנה נער בעל כשרון והחויקו בו וימצאו בו חפץ, חכמים במספריו נטועים הנרדים ברבות הימים יהיו לחישים, הם התלמדי חכמים מחויקי ברק, שומרי החומה, כל היום וכל הלילה לא יתנו דמי להם, אך הם יקומו נרד, יבנו ריק וישפכו סוללה, וקם הבית, היא בית ישראל בחוסת אש-דת במדנה ניסני,

א—ס—ן.

ולכן אברהם אבינו ע"ה, טרם יציאתו למלחמה החזקה הוא וסתי מעט סאנשי ביתו, נגד ד' מלכים מלומדי מלחמה, שכל אחד יבין שניצוח במלחמה נזאת היא למעלה מן הטבע, ובמו שפירשו המפרשים בדברי חז"ל (סנהדרין דף צ"ז) אריז אותו מלאך שגורמן לו לאברהם לילה שמו, שנאמר ויחלק עליהם כילה, רצו חז"ל בזה להבינו כינה שהמלחמה הזאת היא אך ורק בעור ה' ששלח מטרם מלאך ומושיע, והרב נסי היא למעלה משכלנו, והכת אטמיר והנעלם לא ימר ולא יספר, לכן חיפש ומצא זכות עצום שניזן יתעורר עליו עור האלקי הלן, ויפה הבינו חז"ל ודרשו וירק את חוביו, שהרוק בתורה, ובכותה נצחו המלחמה החזקה הלון, ובכות ליסוד תורה ברבים נוצחין מלחמה למעלה מן הטבע, כן עשה אברהם אבינו בזמנו וכן יהושע בזמנו.

זכה יש להבין עוד דברי המדרש במקום, וירק את חוביו, וירק' הוריקו פנים כנגד אברהם, ר"ל, שהוריקו את חוביו בהלכה העמוקה, עד שהוריקו פניהם טרוב יגיעה, ועל ידי זה כבש המלחמה החזקה.

אחי ורעו בעת צרה הזאת, בעת היוק הנורא ופענין הפרנסה נפתח, המרינה סונה ומסונרת, אין יוצא ואין בא, כל אחר מאתנו, איש לפי מדרגתו לותם עם נלי החיים המוערים להחויק מעט לכלי יסבע, ובעת צר ומצוק כזו, איך יעורר ריב בעתו להתחוק עור עניי עור אחרת דרוחקה מאתנו, להחויק את ישיבת. כנסת בית יצחק' אשר נמצאו בה תלמידים נדולי תורה ומועשה, ובעלו כשרונות, המסיתים את עצמם באהלה של תורה, מקריבים אד ופי נעוריהם, ממחר שנותיהם, על מזכה אהבת התורה והתבטה, ודי להם בלחם יכש ובכנר קרוע ומטלא.

אכן, לפי מה שכתבנו למעלה, החזקת ליסודי תורה הנחצה לנו כעת מאד, ניצות גדול נחזק לנו מאד, וניצוח בכלי לסוד תורה לא יתכן, כמו שראינו אצל אברהם ויהושע, וכל עוד שהמלחמה כבירה, הנצחון יותר נחזק, ואשר ע"כ הבו עזרה, החויקו כיד הלומדים תורה לשמה, והמה נועים ברעב ובחוסר כל.

דרונסא חיים אנתנו כעת בפני הבית, ונודע שאם קרבן התמיד, ובעור זמן קט והסוכה יושבת, בודאי אל נכון עשינו כל מה שיש לאל ידנו, ולהמציא מסיון כסדרן, והקרננות הלא קשרו את לבן של ישראל להאין סוף יתברך, התאחרו העליונים והתחתונים על ידם, וכמ"ש במדרשו, והנה סולם מיצב ארצה', סולם זה מוכה, וראשו ר"ל תכליתו, מניע השמימה, ועכשו שבוטל התמיד, ואין לנו שניי רה התורה הזאת התלמודי הרמים אלו

חזיון ט'

בנוהו ובשו בו

ויהי בנוסע הארון ויאמר משה, קימה ה' ויפוצו אויבך, וינוסו משנאיך מפניך, ובנוחה יאמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל, פרשה זו עשה לה הקב"ה סימנות מלמעלה ולמטה, לומר שאין זה מקומה (שבת דף קס"ו ע"ב).

ועין רש"י ופארש"א, שכתוב בס"ת נונין הפוכין, עפ"י מה שאמרו (בברכות דף ו' ע"א) שע"כ לא נאסר נ"ן באשרי, לפי שהיא סורה על הנפילה, וע"כ הם הפוכין שתההגך הנפילה למטה, על שם, סוף ה' לכל הנפלים.

קטו מאתנו ה"קושרים לנאום, וכל סממטם היתה להטיל אים בבלות ההטון הנאספים, ויהי בבלותם את דבריהם, סבותי את פני לנרם בדברים האלה: אל תחשבו שאנחנו הקשורים והעכותים בקשר של קימה לחרת, רצוננו להשיב אתכם אלינו, לא ולא לכו בויקות בערתם, החוקו בהשיטה שבריתם לכם, אך מה לכם לזרוק את שכיבי האש, את הפיידים הנוערים, את זכות האורים העשנים לתוך ההטון הנדול הזה, מרוע תאנסו את הנשמות החסומות והנקיות, להקשיב ולהאזין כל עתק היוצא מפיכם, והלא יוכל היות, שנמצאו מהם שבאי-ירועתם לברור את הפסילה יחשבו שיש פסח בדבריהם.

אל החשבו רגע, יהודים כל"א יהדות, שהעם ילך באור אשכם, העם היהודי הלך וילך אך ורק בדרך מסורת האבות, הוא ריך התורה, שורכתי דרכי נועם, וכל נתיבותיה שלום, על הדרך הזה הלכנו ונספרנו את נפשותינו ורכושנו הנשמים ולא פעם אחת ושתיים, כי אם מאות פעמים, נלחמנו מלחמת הרוח, עמדנו על נפשיותנו, ויצאנו באות נצחון, על חובותינו הקדשנו שמימים כל ליל הללות, רק אלה המוכירים את ה', שמה אצל התוסה הקדשנו קרבנות למכירת, רמי אבות זכנים נשפך כמים, בעד התורה הקדושה, יהורגנו עליה כל היום ואתם, נערים המנוערים ותבואו עלינו בעקפין ובחזוק היר נלוז כבשה הרש, לנרשנו מלחמתם כנחלת ה' באשר אמרת, יש רשות לכל אחד להסתכל במראה (שפיגל) אשר ימצא חן בעיניו, אבל מי ירשה את עצמו לצאת בקול נגיד ומצוה לרעהו, שחבירו יראה בעיניו את המראה ואת הצבע, שראה הוא, המרם תרעו שכל פעלכם מאפס ותרו, וחרם תעלו בידכם, אנחנו באים אל העם כשם אבותינו ואבות אבותינו, כשם הדת והמנהגים הקדושים, שכתבנו לנו סכל גדולינו וטובינו, העקום הקדושים

ונראה עפ"י מה ששמעתי כשכבר הימים והוספתי נופך משלי, בשישראל יושבין על אדמתם בארץ ישראל ותורתם בידם, אוי סכונים הארון והתורה בשם נחום, ובשעה שאנחנו כנולה ונתהלך סנו אל ניו ומסמלכה אל עם אתר, אוי הארון והתורה סכונים בשם נוסעים, ויש ויהי בנוסע הארון, ד"ל, כשהיו ישראל בבלות ובידם התורה הכתובה והמסורה, שזה כל חינו ומטרתנו, וסום רבים—הם האיה—רוצים לבלות את האהבה שבין הקב"ה לישראל, והם—שונאנו, הלא ירפו איתנו אך ורק בשביל התורה (כמיש כמרש שה"ש)—ויאמר משה— שהרעה מתימנא שלנו בצפיתו למרחוק, ובהתכוננו על מצבנו בין האיסות, אמר— ביקש רחמים עלינו, לאמר קומה ה'! כמיש (במרש ב"ה ע"ה) על הפסוק שסדר ענים, סאנקת אביונים, עתה אקום יאמר ה', שלא ככל פעם נוכל להקיסו, כביכול, רק בשעה שהענים נטרדים והאביונים נאקיס, ואו קם הקב"ה להפריע, ובשעה שטרפים אנתנו כלי חשך מציינו, על העת הזאת בקש משה רבנו ע"ה רחמים בעדנו שוקים ה' ויפוצו, אויבך, הם השונאים הגלויים, וינוסו משנאיך הם השונאים הצרים אנתנו כחתר, (ועין מלבי"ם במקום), ואולי כיון משה רבנו גם להשונאים שלנו מקרבנו, כי קמה כהה מקרבנו אשר בשם קושרים, הכונה, המדברים עתק כנאוה ובוז על התורה ולסמיה, וביקש משה רחמים, וינוסו משנאיך שיותר טוב היה לנו שינוסו למסרי מאתנו, ולא יהיו לנו לפוקה ולסכסול, שטרעוים הם רבים מאתנו ושורפים כל הקרב אליהם בהבל שבפיהם בהרדשות דופי שלהם.

ואחשוב שזה למותר להעלות על הגליון, שבשנת תרע"ח, י"ב שנים בהפתח פנה נקאלאיעב, הועד העברי, ובאולם נדול שנאספו קהל גדול, ובתוכם רבים שאינם בני-בית, או בתוך יתר הנאומים,

רצין כל היום, על הים הגדול שישמף את קיניכם, (היא תאותכם הפרוצה), אלו סים מני ים, ויתרב ויבש, הלא ירעתם שהדת שלנו היא עומדת הכן כסלע מוצק בלב ים, וכא אלפי רכבות רוחות הרעות לא יזוזו אותה ממקומה, וכל הגונע בדרך אלקים מקול יסקל או ירה יירה.

ובכן שובו אחי הנדחים והמדחים מדרכיכם, נסו אל העבורה הצדוקיה, לאשר נבחרתם גם אחם, עברו אהנו יחד במקצוע זה שתוכלו להביא ברכה ולא קללה, חיים ולא מות, ובדרך החיים הזה נלך יד ביד ולא נעבם אורחותיה, והיה זה שלום, [עד כאן תוכן דבריו און, שעשו ביה רושם חזק על כל הנאספים].

ובנבחה יאמר, התפלל על עת שעם ישראל ישב תחת נפנו ותחת תאנתו, בלי מורא ופחד מהאויבים ומצרייו סביבו, ואו יתקדש שם שמים בגלוי, לעין כל. וביקש רחמים שישיבו בנחת ולא בצער, וה' חופף עליהם כל היום, שובה ה' מלשון בשובה ונחת תושעון, עיין רש"י וא"ע, רכבות אלפי ישראל, במיש חז"ל (יבמות דף ס"ד) שאין השכינה שורה על פחות משני אלפים ושתי רכבות מישראל, וזה שאמרו בספ' שבת שם, על פ' זו שאין זה מקומה' ר"ל שניבא רבר זה על העתיד, וגם על זה מורים הנונין ההפוכין, שנקש משה רבנו ע"ה, שלא ימסרנו ביד אויבינו לאורך ימים, באופן שהתכבד התורה, חלילה, ושלא יהיה הנפילה ח"ו, לגמרי ושיסמוך ה' לכל הנופלים ושיזקף לכל הכפופים.

וגם יש לאמר רהנונין ההפוכין מורים שבימים האחרונים, בעויה, יהיה הנפילה היפך הטבע ולפעלה משכל האנושי שאין דונמטה ברכיו הימים, ועי"ז יאסר הקב"ה, קום בתולת ישרא"ל, ויקום בנו המסוק ובנוחה יאטר שוכה ה' רכבות אלפי ישראל.

הקדושים והטהורים שהפשיטו מעליהם את חופיותם, כל תאוה, כל הנאת בשר וחמרת החיים השליכו כנגד, ושכלם היה כריא מוזקק, ואת כל הטוב המועיל, את אשר נפו בימי מיני נפה הירישי לנו, ואתם כאים כתיים להעם הזה להטות את לבבו כשם שיטה חרשה שבחר ושברה איתה מלבו איש אחר, בן בלי שם, שיטה בלא יסור, רק בהפקרא ניחא לכו, ובפריקת עול, ובכח שימתכם זו תתנגדו לתורתנו העתיקה ולמחויקת, העם העתיק וימין, אנו כל אשרנו בחיים הוא, שקשורים וחשוקים אנתנו בחתורה והרת, זו היא כל חינתנו וכל נשמת רוח אפנו, ואתם רוצים לחיות חי דרור וחי חופש, בלי שום קשר ועניבה כל שהו, חי גוף בלא נשמה חיים נרועים גם סבעלי חיים, ובראותכם כי היהדות מתנגדת לשימתכם, ועוסרת על רכיבכם, הוסיפו דובר עליה סרה, ורוצים אחם לורוע על תלמי לכב האנשים השלמים עם אלקים, ורע פרה ראש ולענה, וכזאת היו לא תהיה, לא ולא.

אנדה מספרת (ילקוט שמעוני אסתר) על עוף אחד כשם, אברוני' שקינן על שפה הים, פעם אחת עלה הים והציף את קינו, לה עשהו התחיל סמלא את פיהו מפי הים ונתן לתוך החול, וחזר וממלא את פיהו בחול ונורק לתוך הים, כא חברו ועמד על גבו ואיל מה אתה עישה ומתינעז איל איני זו סכאן עד דעברין הדין ימא חול והדון חול ימא, א"ל שומה שבעולם, סוף סוף כסה הוסיף כן אחיו תורתנו שגשרשה בקרבנו היא חיינו ואורך ימינו, הוא הים הגדול ורחב ידים, כל גדולינו ומאורינו עברו בו לארכו ולהחבו כציים אדירים, ואחם רוצים במיכם להחריבו וליבשו, הכי תרמו, כי רק פתח תפתחו את פיכם ופרחה נשמתנו ורוח אפנו.

אף תרמו את נפשותיכם, כי תפעלו על היהודים והיהדות וכי פמיכם הסלא אי שביעת

חזיון י'

„מלחמה לה'“

ב"ה, אלול תרפ"ב ביאליסאקא לתנווק הדת
ותפלת תלמידי חכמים ברומים האלה.

אף שהכל בהשגחה, מכל מקום אם נשאל ליודעים פרק בטכסיסי מלחמה, יענו כולם ויאמרו, שסיבת הדבר יש לה גם מכיא לשכלנו הפעום, והיריעה איננה רחוקה ממני, והוא: שהאחדות והרובצופלין השוררת במחנה של התורקים, הם נתנו לה הכח הזה והדברים הטובים האלה נצמחו להם בעבור שהמלחמה הזאת איננה להם כשכול כבוד מדומה או כשכול איזה פוליטיק של שקר, [כידוע ברום המלחמות]

התבוננו אחים על המלחמה הנוכחית, של התורקים עם היונים (גרעציא), החילות של התורקים היענו דק ארבעים אלף איש ועמדו נגד מאה אלפים איש ובכל זאת במשך איזה שבועות נפלו האחרונים ביד הראשונים המועטים, ונכבשו לפני התורקים כל המצודות של היונים באויה הקטנה (קלפן אויע), והתורקים יצאו לעיני כל הממלכות בנצחון גדול, ואין נהיה הדבר הזהו ואין נפלו דברים בוד מעמיסו

עשו אחינו תורפן גורא בהדת, קרעו לנצרים כל הקדוש אצלנו, אוי מה היה לנו! ונגד המסתיונים האלה צריכים אנחנו לנס, כנס של תנוכה, אך עד אשר ירחם ה' את עמו, עלינו לשמור את המקומות שעדין לא עומם בהם אור התורה, לפקח על תלמידיו חכמים ובני הישיבה, ולהשגיח שם על ידי חוסר אמצעים ותמיכה, ועל ידי הדחקות שיוסבלו, ועונו את הסגל (הפאזיציע) שלנו, וזראות מראש שלא יניחו מידם את דגל-התורה ח"ו, ויתבוננו היטב, שבשם שאם אין נדיים אין תישום, כך אם אין תישום אין נדיים, כסובן, עלינו לעזוב את כל הסבוכים שבין המפלגות השונות שבקרבנו, בעת שירושלנו שורפת, באש, נשתהל להצילה כרי להשאיר מסנה שריר.

מלחמתנו בעת הוא לחינו וקומונו, להציל כבוד תורתנו הקדושה, וכבוד רתנו, שזה כל היסוד והבסיס של אומתנו.

וצריכון אנו לילך שלובי יד וזרוע להתעסק בהצלת הדת והתורה, ולהבין החילוק שבין דורות הראשונים לדורנו, בני הילדים רכוס, ולנהל לאט, להגל המפאכה, ולהגל הילדים, ער אשר נבא אל אדוני שצורה, כדברי הירושלמי (ע"ז פ"ה הלכה א'), רמו רמו לו לעתיד לבוא, דכתיב, ועלו מושיעים בדר ציון לשפוט את הר עשׂי, כמדרה בימינו א-ס-ן

רק בעבור החיים והקיום. ידוע שהאוי הקטנה עם העיר קאנסטאנטינופאל, הם המקומות העיקרים להתורקים, שעל ידם היכולת להם לנהל עניני החיים ברשות עצמם, ואם יאברו המקומות האלה, אוי יאברו את עירכם העממי אפילו אצל שכניהם היותר קרובים, הם הערבים (אראבער).

ולכן במלחמה האחרונה הזאת, בעד המקומות הנ"ל, שבהם תלוי כל חיים וכבוד-המלוכה האסמית, נלחמו התורקים בחרף נפש, אשר בכלל אין ליונים הטבע והסדרה הזאת, הם בונים המיד הכל על יתוסם אשר כבר פג מעמו.

ונוסף לזה, גם סתנה-החילות של התורקים נסדרה ונערכה על צד היותר טוב, יש לה כל המכשירים, כלי הותח וכלי נשק, גם הלכשה ומוון ומחיה עבור כל החילות, במלחמה חזקה יש ערך גדול להרבים האלה, ונותנים התחזקות דהחילות שילחמו במסירת נפש.

לא כן בהחילות של היונים, הפקידים לא קבלו שכירות, בעד כמה חרשים, האוצר של הממשלה נתחוק כמבר וזה על פתח השמימה (כאנקאט) והחילות סובלים דחקות גוראה.

הפרק של ההיסטוריה הזאת העומד נגד עינינו, צריכים אנחנו לקחת ממנו לקח לחינו הדוחניים, רבים קמים עלינו מכות ומחזין, בהממשלה האקזעמית

חזון י"א

אדם אתם.

בקין תרע"ח נחסדה אגורה לתסוך בידי רעכים ונפוחו בסן בליטא ופולין.

יאה, משיא"כ לאומית העולם, להם תואר אדם, לא סן השם הוא.

וויש לפרש דברי חז"ל אלו באופן אחר, הנוגע לדרכינו היום. כידוע, מסבענו אנחנו שונים מכל אוה"ע, גם במדות גם בדעות, גם בהשקפה על החיים, אנחנו, ירושת אבות יש בנו, רחמים בני רחמים, ואפרו חז"ל (יבמות ע"ט ע"א) שלשה סימנים יש באדם זה, רחמים, בישנים, גמולי חסדים, וז"ל מהרהרשא שם, שלשה סימנים שהם ניכרים במדות הללו מתוך שאר אומות, ואפרו (בס"ט ביצה דף ל"ב ע"ב) על הפסוק, ונתן לך רחמים, כל הפרחים על הכריות, מרחמין עליו סן השמים וכו'. כידוע שהוא מורעו של אברהם אבינו, ועוד אפרו שם עתירי בכל יורדי גיהנום הם (ופרשיי שאינם מרחמים לעשות צדקה), כי הא דשבתאי בר מרינוס אקלע לכבל, בעא מנייהו עיסקא ולא יהבו ליה

(גיב א) יחזקאל הנביא אמר (קפ' ל"ד) ואתנה צאני צאן סייעתי אדם אתם? ואפרו חז"ל (יבמות דף ס"א ע"א) אתם קרוין אדם? ואין אוה"ע קרוין אדם, ופקסין העולם הותכן שכל אוה"ע כולם לא יקראו בשם אדם? ורק ישראל יקראו בשם זה? ושמעתי או ראיתי בשם הנאון ר"מ מוילאזין וצ"ל שגנה ע"ז אשר הפגינו בלשינו הקדישה, המין האנושי יכונה בר' שמתו איש, נבר, אנוש, אדם. שלשה סמית הראשונים יש מהם גם בלשון רבים, מאיש—אישים, מנבר—נברים, מאנוש—אנושים, אכן שם אדם הוא רק בלשון יחיד, והנה אוה"ע מתחלקים באסוניהם, כל אחת מאסניה באל אחר ובכח אחר, אבל עם ישראל מאמינים רק באל יחיד ומויחר, וחוס אחר של האסנה הציופה והתורה מאחרת ארתנו יחד, ויפה אפרו חז"ל, אתם? רק אתם בני ישראל קרוין בשם אדם, בלשון יחיד. התואר הזה רק לכם

בעוה"שית, (מנחות דף ל"ז) בעא מיניה פלימו מרבי מי שיש לו שני ראשים באיזה מהן מניח תפילין א"ר קום נלי או קבל ע"ך שמתא (ששאל דבר כמעט בלתי הס'ציות, להסיריה את רבי זבני הישיבה) ע"ן רש"י, וע"ן חוספות שם וז"ל בע"לם הוה ליכא, אבל יש במדרש, אשמאי הציא מתחת לארץ אדם אחד שהיו לו שני ראשים, לפני שלסה המלך, ונשא אשה, הוליד בנים, כיוצא בו בשני ראשים וכיוצא באשתו בראש אחד, וכשכאי לחלוק בנכמי אביהם, מי שהיו לו שני ראשים שאל שני חלקים, ובאו דרין לפני שלסה, עכ"ל, ובשיטה סקיצת על הגליון (בש"ס רפ"ס וולנא) מס"ס וז"ל שלסה בחכמתו הרחית מים וכסה אחד מן הראשים ושפך הרוחמים על ראש השני, מחמת צער הרוחמים צעק בשני ראשים, אחר דרמה ש"ם דתולדה אחת לשני הראשים, וא"ן נידון אלא לאיש אחד עכ"ל — הדברים האלה הבאתי לפניכם אך דרעוין, אחרתי לכם שאנחנו עם ישראל הם כנוף אחד עם אברים מיוחדים ומתי יודע האבר שהוא מחובר לנוף, בוסן שנהלה וכל הנוף מרגיש כסורויו, האבר הנחתך רח"ל מהנוף, אין הנוף ש"ך לו ולא האבר להנוף, באופן כזה אין האברים המדויקים להנוף מרגישים בהאיחול, שדוקרים, מהתבין להאבר הסת והנחתך מהנוף, עם ישראל כולל מהנורות ואנשים מיוחדים, ומה שחושב האחד רחוק הוא מרגעויו והמחשבות של השני כרחוק מרח מים, ראשים מיוחדים יש לנו, אך הלב צריך להיות אחד, כל אחד מאומתנו, צריך להרגיש כסוריו הכלל והפרט, אפילו הרחוקים ממנו במקום וברעיון, ובשנה ששופבין חסין וריתחין על ראשי אחינו צריכין אנחנו להרגיש היטב היטב, לכן באתי, אחי! לרנן אתכם, אף שביה לא יהמר לנו מאומה והננו שלווים ושמחים, רחוק מסערכת המלחמה, ויש לנו יותר ספקות ועקב, להם לאכזר ובגד ללבוש, מ"ס כשנכזר שבערי לימא ופולין, אחינו בשרינו נועים ברעב, ויש שם אלפי אנשים נפוחי כפן, צריכין אנחנו להרגיש את כאב הרוחמים שנשפך עליהם מההשחנה העליונה, ספאת המלחמה, שאין להם שום מסחר וקנין, ובתי חרושת למעשה האריגה נשבתו לבשרי, צריכים אנחנו השלום והשקט, ב"ה, לחסוך בידם בכל מאי דאפשר כדרכה הגונית, וכוה נשתתף בצערך, וכך המיחם על הכריות, מרחמין עליו מן השמים. א—מ—ן.

ל"ה, מוזני, מיצין נמי לא ונהו, אפר הני מערב רב קאתו וכו'.

אכן עם ישראל אברים אברים ספורים ומפורדים, אך מיוחדים הם בנוף שלם, כל אחד מישראל אבר מהנוף הוא, מהעם השלם, וכמו שאם חלה באיש אבר אחד, כל הנוף יחוש וירגיש, כן כל אחד מישראל מסבכו הוא מרגיש כסוריו חבירו וכולנו יחד כאיש אחד נחנה, ולא כן אודע, הם מסבכם אינם מרגישים בצער רעותם בעברם על קשי יום לא יעמידו, לא יהפעלו ולא יתרגשו.

וכעת אשר החושך כסה ארץ וערפל לאומים, עלינו רוח ה' וכוברו יראה, אנו, רק אנו היינו מסוגלים לקבל את הנהרה ואת האהרות הכפולות, שיש בהם חסין כים, פתח תפתח, עשר העשר, נתן נתן, העניק חננה, ועל השבת אבירה עוב העוב, ואהבת הרעך כסוף וכו', ובכן שפור יאות עלינו התואר, אד"ס, שהוא לשון יחיד, וען שמיחדים הגנו, כל הכלל כולו כנוף אחד, להרגיש בצער חבירו, ולתת עזרה בכל מאי דאפשר, ואודע לא יוכלו דקרא בשם היחיד הזה, תואר, אד"ס, על כי אחרות אין בה, ואם יבוא לעשות צדקה, היא לא נובעת מסבכם, כי יש אינו ההעדרות מן החנין והיא רק לשעה.

ולפי"ז יובנו באר היטיב דבריו חז"ל (ב"ב דף י" ע"ב) על הפסוק צדקה תרום נוי וחסד לאומים חסאת, צדקה תרום נוי, אלו ישראל דכת"ב, ומי כעמך ישראל נוי, אחר, בארץ, עם ישראל, רק הוא נקרא, נוי אחר, כלשון יחיד, בין כל האומות, מצד שבעו ושרשו, וחסד לאומים חסאת, כל צדקה שנושים עכ"ס, חסא הוא להם, חסא ר"ל העדר. הוא העדר השלימית בעצם, שבצדקם יבשלו בנאות וכנדול לבב.

לכן אחי הוקרים! אף שיש לנו עני ערנו, אשר חוב קדוש עלינו להחייקם ולחוסכם, מ"ס כיון שנתקבלו ידיעות מעצבות מפולין ומליטא, שאחינו בשרינו מתגללים ברעב בראש כל חוצות, ואוי לאונינו שכן שומעות, עלינו להרגיש ולהשתתף בצערם, ולהושים להם עזרה מהירה, כי נוף אחד אנחנו, והמרחם ירוחם.

עלי להוסיף לכם רעיון נפלא מה ששמעתי בילדותי, והוא מודד לעינינו, אף שעצם הדברים יהיו לכם לורה, אך כונתי להתוצאות הטובות שיוצחו לאחי שחתבוננו היטיב דבריו הכנים

חזיון י"ב

היושבים ער הכרים.

פירח טבת שנת תרע"ט. בדבר כלכלת השבויים השבים מן המלחמה, שניתן או רשות להם לשוב מאשכנז ועסטרייך, ועבר דרך עירנו מנחה כבד, עד אשר במשך שמונה ימים עברו שלשת אלפים איש, בני ברית ואינם בני ברית, נפוחי כפן, קצירי ומרעין, רק צלם עליהם.

צאו וראו מה שעלתה לעמון וסואב (הקרוכים לצו מסארי האומות) הרחוקים הקביה שלא יבואו בקהל לעולם (דברים כ"ג פסוק ד'), ומדוע סמך להם עכרתו, על דבר אשר לא קרמו אתכם בלחם ובמים בדרך בצאתכם ממצרים וכו', ופירש אברבנאל: כי כאשר בלחמי יקדם נודד בשעת דחקו כאשר עשה מלכי צדק סלך שלם לאברהם והחיליו שהוציא להם ויין כאשר ידע כי עיפם המה, וכן היה ראוי להם שיעשו לישראל, ובלבד שיהיה סיד בדרך בצאתם ממצרים, כי אז היה להם עת הצורך, כי לא היו יודעים שהקביה יסמור להם סן, ושיוציא להם מים, ולפי שהיו בני לום שקבלו חסד מאברהם אשר הוציאם ממצרים ומשבי ויצי וכו' ונחלו מסודם ועמירתו, ולכן היה תמאם רב, וכמו שהם לא קרמו בלחם ובמים, ככה לא תקדמו אותם לתת להם אשה מכנותיכם, לפי שכעלי טבע כואת הנשחתת והנפסרת, אין ראוי שיהיו בלאים עם הודע אשר בך ה' ולכן אמר עד דור ועשירי, ר"ל עד עולם עב"ל.

וכאשר אנחנו העם הנבחר בני אברהם יצחק ויעקב, אשר אנחנו לקבל את ספר תורת ה' המלא בל טוב, חסד וצדקה ורחמים, לא נוכל להיות כפויי טוכה, מבלי לנמול חסד, חיו, לאנשי החול, אשר הלכו בקרב ובשבי לפני צר, אלה אשר מסרו נפשם בעדנו, שבו הפעם בפתי נפש, חילים ורעבים, ערומים ויחמים, רצוצים ומרוסקים, שכרו יד ושכרו רגל, בכרבים כושיות, ואין להם אפילו חלוק אחר וידוע מ"ש חז"ל (נדרים דף פ"א ע"א) ערבותיתא דנופא דמאני מתאי לירי שעמומיתא, ערבותיתא דנופא מתאי לירי שחתי וכיב, ולכן כל אחד ואחד נבז עבורם מלבד נדבתו על עניני אכילה, גם חלוק ישן ובגדים ישנים כדי לכסות ערומיהם. וזו מצוה שאין למעלה ממנה.

אבקש סמך, שאל השאלוני אחי! כמה מספר היהודים? שאלה כואת לנמרו היא מיותרת כעח, ואמרו חז"ל (בבבבין דף ס"א) ובש"ע יור"ד סימן קנ"א שעה י"ב ובסימן רנ"א סעיף א' ברמ"א ששפרנסין

אחים יקרים! ידוע הדעו שמצויים ועומדים אנחנו לכלכל את אנשי החיל והשבויים, השכים דרך עירנו, כרצון תורתנו הקדושה, בשעה שאבינו הראשון ע"ה שב עם אנשיו מהמלחמה הכבדה, אשר לחם עם ד' מלכים, יצא מלכי צדק סלך שלם לקראתו ויוציא להם ויין, והוא כהן לאל עליון (בראשית י"ד פסוק יח) ופירש"י ז"ל, כך עושים ליניעי מלחמה וכו' ועין ספודנו שם, הוציא להם ויין לשבויי המלחמה העיפים עכ"ל.

וידוע הדעו שהרבה מאנשי החיל שבו קצירי ומרעין, רח"ל, חשך מסחור תארים, הרבה מהשבים אשר בכל רגע כפושע היה בינם ויבין המוח, ונשארו בחיים, לא זכו לשוב לכיתם ולמילתם, כי ענלות-המסירה לא הספיקו לקבלם אל תוכם, וועלו על הננות ושמה נעו סקור, הרבה מהם, אשר עברו בלחץ וברחק, כתקוה, כי עוד ימים והנם בכיתה, ושהה ינחה, אולם הרעב הכרעים וינועו על אם הדרך, ולכן עלינו חוב גדול וקדוש לצאת לקראתם ולקדםם במאכל ובמשתה, ולתת להם צידה לדרך.

וכרו אחיו שהאנשים האלה נדרו ממקומם הצנו ברצון המליכה בכל הדרכים שבחוקת מכה, לחמו בהרף נפש עם שונאי ארצנו ויחמרו עלינו, רבים מהם, מיום הלקחם עד היום, אינם יודעים ממשתתחם ומכית אבותם, ואנחנו, בעוהש"י, כל אחד בעירו ובמקומו, בשח ואין מחירי, צברנו כסף מהתיכחה של המלחמה (במרגלי בפיו), וחוק ומשפט קדוש היה בישראל, בחלק היורד במלחמה ובחלק היושב על הכלים, ויחדיו יהלוק (שפואל ל') והגתי שם הרווחה הלוחמים את השלל ואת הבז, והיושבים על הכלים לקחו חלק, וכעת להיפך הרווחה היושבים על הכלים, הרבה צעירים נעשו נבירים אדורים, אילי הכסף, ואם לא ליתן להם חלק בחלק יצאתי לבקש, אך ורק לכה"ג לתמוך אותם בעין יפה ובספרה שאינה מחוקה, וההמיכה הזאת צריכה שתהיה בין לבני ברית, ובין לאינם בני ברית, כשזה.

הואת שכלית היא, העשיר ירבה והדל נזכ לא יסעים, כל אחד יתן אחוז מכל אשר נמצא אצלו ונקים את דברי ישעיה הנביא (ק"ט נ"ח פסוק ז') הלא פרום לרעב לחסך ועניים סודרים הביא בית, כי הריא ערום וכסיוו ומכשרך לא תתעלם, ויקום בנו עי"ז — אז יבקע כשחר אורך וארוחתך סהרה תצמח וכו' במהרה בימינו א—מ—ן וא—מ—ן.

שמפרנסין עני עבדים עם עני ישראל מפני דרכי שלום, זאת הוא בענין צדקה, אך הפעם לא מפני דרכי שלום לכד מחויבים אנחנו לנפול חסד עם אנשי החיל הרעבים, כי אם מצד החיוב הנמסר, אנו חייבים להם, ועלינו להשיב להם החוב המגיע להם, לא נדמה, לא סתנה נדיר להם, כי אם חלק ריוח שהרווחנו אנו, היושבים לבטח על הכלים, והמצייה

חזיון י"ג

„מירוק ושיטוף“

בשבת מכרכום תורש שכט שנת תרע"ט, מלכד הצער והזון טרציחות בהסכיכה, עוד שלמה ירעה מחלת השיטוף רח"ט, וכל כתי החולום נתמלאו, והסכמנו לנזור תענית, כמבואר פרמב"ם ובש"ע ס' תקס"ו.

נדע ונתכוון שהוא בניורת ה', ואין יסורין בלא עון, ובכן נחזין „מירוק ושיטוף“, לחקור ולרעה את הסיבה, אשר בעבורה באה הצרה הזאת, על מה עשה ה' ככה, הלא לקינו מאד בחומר וברוח, נחלי בליעל ובעתוננו, ולמה זה עוד אפפנו חבלי מותו מחזין תשכל חרב ומחרדים אימה, הסיבה הזאת קרובה היא לנו, חילול השבת — בפרהסיא, היא היא בעוברנו, קדושה השבת וזוהי יסוד הורחנו הקדושה, וחומה בצורה היא לנו לכפ תשלוט בנו כל דעה, על ידו שמירתה, ולראובן נפשנו, רבים מאחינו באים במחרת לחפור ניסין תחת החיסה, אוי אחים הוקירנו נוכח בהזון, הצילו נפשותיכם, שאם תוסיפו להלל את השבת, תהרשו את התומה כליל ותפיל תחתיה, ואז אכרנו, כולנו אכרנו, אנחנו, נשינו, עוללינו וטפנו, שטירת השבת היא נדר סביב כרם ה' צבאות בית ישראל, אל תוסיפו לחלל את השבת ואל תרצו נדרו של עולם, והנדר הזה ישמור איתם, את הגוי כולו בכל העתים והזמנים מכל אייבוננו ומכל פגע רע.

אל נכון הלא תזכרו כולכם, כשהינו במצור החה מסשלת זיון, דלתי כתי הספר, גם הבינונים היו סגורים ומסגורים לפני נערי בני ישראל, ומי שוכה בנזרל, ויהי כאשר נמר הנער את שמינת המחלקות של בית הספר הבינוני ונחלין מצרה זו, סבב סחור סחור אצל בית הספר הנכונה, ומצאו נעול לפניו, הצעיר הזה בא בשביל צד, אין דרך לנשות יסין ומפאל, כמה יגיעות יגע ושם לילות כימים, עד אשר בא עד עשרי נן ערן ההחזון (אוגיווערויסעס), והנה השער פתוח לדוחה לכל הגומרים את שמינת המחלקות, לכר מיהודי, הריבה מהצעירים ככשו את יצורם ומסרו את נפשם על

קראתי במכתבי עתים, הוכחת מגולה של אחד הסופרים, סרוע אינם ניהזין כעת בהתנבר המחלה שאר, כמו שנהנו לפני שנים אחרות, בעת ששלמה החלירע רח"ל, שאסרו לסכור על השוק כנדים ישנים בלי חתימה, שהבנדים האלה סורקו וגם שוטפו במי ויוקה (שיש סכונה מיוחדת לזה מהמטלה), והצדק איתו, שבאמת נמכרים כנדים אלה שנשארו מן המתים, שנחלו במחלה המתדבקת הגיל, ומי נדה לא זורק עליהם.

ואם הרבר כן, אם כבדי שלא תרבע החולו, צייכים לשטוף את הבנדים, אולי בעת צרה הליו נתכוון ונזרוק ונשטוף סעט גם את נפשותינו נפשש ומשמש במעשינו ללמוד ולרעה, מה חרי האף הגדול הזה?

והלא פסק הרמב"ם ז"ל בפרק א' מהלכות תעניות, וז"ל מצית עשה מן התורה לזעוק ולהרוע בתצורות על כל צרה שתבוא על הצבור, כשאמר על הצר הצורר אתכם, והיעיתם בתצורות, כיומר, כל דבי שיצו לכם, כנינו; בצורת, דבר וארבה וכיוצא בהן, ועקו עליהם והרועו, ודבר זה סדרכי החשיבה הוא, שזמן שתבוא צרה וזעקו עליה והרועו, ירעו הכל שבגלל מעשיהם הרעים הורע להם, ככהוב עונותיהם הטו אלה וכו' והאת היא שתגרים להסיר הצרה מעליהם, אבל אם לא יזעקו ולא ירועו ויתחלו הכל בטקרה, או סתנה צרה תביא עליהם, כמו שכתוב, והלכתם עמי בקר, והלכתי אף אני עמכם בחסת קריו, כלומר, אם תלכו עמי בקריו, על כל צרה שאבוא עליכם האסרו, שהיא לא באה כעונש מעלי, רק קריו—דבר מקרה, או אוסף לכם, חמת' איהו הקריו עי"ש בדבריו הקדושים. דבר הלכר מזה, ששל כל צרות שלא תבאנה

ברוחם והוצר יש לו רב חומר לעור את עיניהם של הצעירים, כמובן לכל, ומכטיח לו כמה הבטחות מאושרות, ואם לא נכשו אימתו! אבל מה נאמר ומה נדבר כראותנו חנונים פשוטים, שמוכרים בכורתם כער נזיר ערשית, ועוברים ע"ז בשהיה סירי שבת בשבתו, ובפרט שכוחם מלא כל טוב, וכירו נמצא עוד פרוטה לפורטה, ואם ישבת מפרנסתו לא תחסר פרנסתו, ולהיפך, אם מאמין הוא בהשגחת ה' יתברך, הלא לפי דברי הוזהק כל כרבאן רלעלא ותתא בייסא שבעא תליא, נמצא הע"ז שמירת שבת ישלח ה' כרכה במעשה ידיו כל ימות החול, ומכלל הן אתה שימע לאו, כמו שנרמז בתוהק בפ' בשלח נבי המן שבת¹ — כל מה שמרויחש בשבת לא יהיה בו, ולקח וכלה, (כמרוסא לי שראיתו מליצת הספוק זה כררשת הרב ר' יצחק ניסענבוים), ואשר ע"כ המחללים את השבת עוברים עכו"ם ממש, ועוד אחרת, הצעיר המלומד — הכופר חלל את הקדוש פעם אחת ולבו סכה בו ע"ז כל ימי חייו, והמחלל את השבת, בכל שבת ושבת, הוא מעבד ומסיר ממנו את צלם אלקים ומסיר את רתו, ואחר כל הדברים האלה והאמת הסר, עלינו

לעשות, מרוקא ושטייח² ולפשוט מעלינו הבגדים הנצואים שנישם בהם תו של מות (סמערטני פריי נאיוואר) כמה שספורש בתורה, מחלליה מות יומת³ ומכלי לדרים מהיום ועד הלאה ברנל נאוו וכו' על מצות תוהק ובפרט על, זכור ושמור⁴ הספורטים בעשרת הדברות, ועליכם לדעת מה שאברו חז"ל (שבת דף ל"ב) בעון חילול ה' וחילול שבת היה דעה רבה ובהמה כלה, ובני ארם מתמעטים והררכים משתוממים וכו', וכולם נתקיימו בנו בעויה, החיה רעה ההולכת על שתיים שלטה ורבה עלנו, בהרציות האיומות בהסביבה רח"ל, ועי"ז הררכים משתוממים, כי כל אחד ירא הנפשו לנסוע במשא ופתן, מפני סכנה דרכים שנשמע, וכעת נוסף בנו, ובני אדם מתמעטים ע"ז הסהלה ששולפת בנו, אשר בשביל כל אלה הוסמכנו לקבוע העניות כערב ר"ח הבע"ל.

ולכן עלינו ליסר הברה, שומרי שבת⁵, ודוקא שבני החבורה יהיו מהצעירים, וישתדלו להשפיע אלו על אלו, להשניח על שמירת השבת בהלבחות, ואז כאשר נכיר את עותתינו, ישלח ה' לנו עזרה בקדוש, וישמע את קול תפלתנו, וירפא את חולי עמו ישראל, וכדאי מצוה זו שתנן עלנו, ויכולה היא שתרחם, (ע"ז שבת דף י"ב וברש"י ע"ס)

קרושת ה' ממש, את המטבע שזרים לא החליפו, ואת יתורים כזר לא הסירו, אכן היו כאלה, אשר לחמו בקרב לכם ובאו בסבוכה, ולצערנו — צער האוסה כולה—נפלו בנפלים, עובו את מחנינו, השליכו את דגלנו, ויסירו את כבורם באוכל, בתקותם, כי נמסרם את בית הספר הגבוה וינסו למרקלן ויזכו לשבת בדירה נאה ובלים נאים, ויחיו חיים טובים ועשירים, ובכן נסעו לאיוו עיר קסמה במקום רחוק, שאין מכירין אותן, ועשו מה שלכם חפץ, ובאו לבית כהן-אליל בראש כפוף, ובכבושת פנים, במטמום המח ובמירוף הרעת, ולבו היה מלא צער ויגון, וכאשר קבל ממנו תעודה שבא בכרית ההרשה, והוא בעת כקטן שנולד רמי, ויצא רק כסויתו היתה לבו לה' ולבו כחילולים דהמה, וזאת לפנינו בישראל על הנאולה ועל התמורה, ואם יחליף וימיר רתו הוא רק, לפנינו, ואף שעשה הצעיר את מעשיו האלה בצנעה, סכל מקום לאחר שתידעו הרבנים, רעשה ורונה העיר הקרובה אל החלף, אין בית בעיר שלא יתמהו על הנבלה שנעשה בישראל וכל אהר מספר לחבירו הלא תדע שפלוני בן פלוני המיר את דתו!

יב ב) אני הנבר הנעלב מכיום שבאתי לשכון בעירכם כתיב רב, וההבונני בהחילול שבת בפרהסיא, לא בישתי מלהניד לכם כפומכי מה שכחוב בתורה ומפירש כחז"ל, שכל המחלל את השבת בפרהסיא כעובר ע"ז, ע"ן חלוץ דף ה' ע"א, וברש"י שם שהמחלל שבת הוא כופר במעשי ה', ומעוד שטר שלא שבת הקב"ה במעשי בראשית, ואף שבעושהו פעלתי הרבה בזה, וכמעט רובם ככולם סגרו את הנויותיהם ביום השבת ונהפכו לאנשים אחרים, וכעת מכירים לי טובה, ונתקים בי, תוכח לחכם ויאהבך, אבל סכל מקום נמצאו כאלה, אשר העבירו מעליהם מסוה הנושה, ואינם רוצים לצאת מחלאתם וזעומתם הנפשית, ולא יחדלו מחלל את השבת בגארה ובזו, הלא שבת היא אות לעולם, וכמו שכירא הנאון, הרדשן נפלא ר' ואב סרנליות שלישיא את הספוק ביני ובין בני ישראל אות היא לעולם (שמות ל"א, י"ז) דתיבת, לעולם סוכל ב' פירושים לצח וגם להעולם, לכל העולם כולו.

יב ג) ובכן אם נעמיד בך המאנום את הצעירים, אשר שבקו לאסונתיהו, כדי להכנס למרקלן, ביחד עם הצעירים והבאים בימים, שמחללים את השבת בפרהסיא, שגם אלה ע"ז מעשהו הם כופרים בה' אלקי ישראל, וכפי הדון לעובדי ע"ז יחשבו, הלא רעה האחרונים מרעת, הראשונים לא יכלו לשלום

חזיון י"ד

„בהומה ויאוש“

בחג הפסח תרע"ט, בהומה ויאוש נורא, רח"ל,
הרג ואבדן נשמע מכל העברים, לפלי התיאוש חזו,
ולחיפך לכא לידי התרוטמות הרות.

מברכים הננו על אכילת מרור, כמו אשר בברכה
על המצה נכוד את נאולתנו, כן בברכנו על המרור
נכוד את מרירות שעברנו, על המרור מברכים אנו
קודם, זמן המרור, מרירות חיינו קדמה וקרבה לנו
ישע יום הנאולה, כמ"ש המפרשים, וכן כהיום הזה
איכלים אנחנו מרור, כולו מרור, מר לנו עד מאד,
מהבוססים אנחנו בים של דם, מפרפרים אנו בין
החיים והמות, אל החרים נשא עינינו מאין יבוא
עזרנו ואף נהיאש חזו, אל יפול לבנו, אלה סאתנו
ברעו ונפלו, ואנחנו השארית הנמצא נקום ונתעורר
והסרו ה' לא תמנו.

קראנו היום את ההלל, מקומי מעפר דל
מאשפות ירים אביון להושיכי עם נדיבים עם נדיבי
עמו וכו' והדברים האלה המה כנגד חוקי הלשון,
וגם כפל דברים יש כאן? והנה אמרו חז"ל (גדרים
דף ר"ח) אין דל אלא חולה, ש:אמר מדוע אתה
כבה דל בן הסלך, ויש אשר האדם נחלה יוניע עד
שערי מות, והקב"ה יחלימהו ויחוקרו, וי"ש מקימו
מעפר דל — דהקב"ה המקים את החולה שהגיע עד
שערי מות, ולא רחוק הוא מהשוכני עפר, מאשפות
ירים אביון—האביון שירר מנכסיו ובא עד הרוואא
התחנתה עד חנוק אשפות, ומ"ם השי"ת יחמלו
עליו, וירים את מולו, עד אשר יעלה מעלה מעלה
ויוכה—להושיכי עם נדיבים — כן גם עלינו, לשאר
עמו, לחבית עד שנוכה ויקוים בנו—מושיכי עקרת
הבית וכו'—

והנה בעיה יררנו בחומר רות, יאוש נירא
נכר בנו, שנברנו לרסיסים, מאירא רמא לברא
עמיקתא נפלנו, וכדרך המבע לפי שכל אנושי, לא
נדע איך נתלץ מהצרות התכופות, ואיך ישתנה
מצבנו לשוב, חולים מסוכנים אנו, חולי הגוף וחולי
הנפש, המבע כשיחלה הבן בחולי הגוף, הוריו
משתדלים להצילו לו עזר ותרופה, ולא כן הקב"ה,
הוא הורפא את הגוף, ומחלים את הנפש, וישי"ה כשם
שהקב"ה מרפא את החולה בחולי הגוף, שירר עד
לעפר, מקימו מעפר דל — הוא חולה, ואת האביון
מרים על, כן יתן ה' לנו רפואות תעלה בנשם וגם
ברוח מושיכי עקרת הבית —רושלים העקרה מבלי
בנים שאבדה ר"ל תקותה, תקות לידה, כן, אם הבנים
שמהיה—שנוכה לבנים סוכים, בנים חכמים, שיאסחו
אב ואם, ולעומת שעד כה נצטערנו מהם מירדתם

הגביא המקין הלאומי, הנבר אשר ראה עני
כשכס עברתי, קרא כמר נפשו: יתומים היינו ואין
אבו ובשרדש איכה, ד' ברכיה בשם ר' לוי אפר,
אפר להם הקב"ה לישראל, אתם בכיתם ואמרתם
לפני, יתומים היינו ואין אב, חיבס, אף הנואל שאני
עחיד להגמיר כסם במרוי, לא יהיה לו אב ואם, הה"ד
(אסתר ב') יהיה אומן את הרסה, היא אסתר בת
דורו, כי אין לה אב ואם,

ודבריהם הקדושים נפלאים מאד, מה בצע כי
נרע שהנואל כמרוי נ"כ לא יהיה לו לא אב ולא
אמ?

אחנם ויקרימו שומעים אנחנו מכל העברים (יב א)
קובלנות נגד הנהגת הקב"ה בעת הוואה, הרג ואבדן,
שוד ורצח, חסם וגזל, אימה ופחד, על הדרכים ועל
שאים קינה, קהלות קדושות נשמרות מתחת שמי ה'
ושארית הפלטה נסים וכוזרותים, ושואלים את אלקינו
האם כאסת הוא כאשר תלמוד איתנו אמונתנו,
שעיני ה' צפויית והשנתתו עלינו פרטיית, ובנים
אנחנו לה' אלקינו, ולמה מצאתנו כל אלה?

אך לא נסה מדרך האמת, הינו לאכול, וצרות
רבות מצאונו, על אשר הסתיר הקב"ה פניו מאתנו,
הסתר הסתיר הקב"ה השנתתו, ואין לתלות התסרו
בו יתברך, כי אם בנו, אם סותר מפורסם פשט
פתאום את הרגל וקרא שמיטה לנושיו יש לברוק את
הסיבה, שבוראי ידו האחרים היתה פטעע הוה, ולא
באה הסיבה על ידו, אבינו אב הרחמן, זן ופרינס
אותנו כרחמיו ולא עוננו עד היום, ופתאום כמו
כבש רחמיו והסתיר פניו, והלא יוצר אמונים, הצור
תמים פעלו כי כל דרכיו משפט, א—אמונה ואין
עול, צדיק וישר הוא, ומוכן הוא שהסיבה היא אך
בנו, אנחנו נרמנו כל אלה, עולם העליון, עולם
הגלגלים מתנהגים נם כעת כסדר ובששטר, השמש,
הירח וכל צבא השמים את תפקידם לא שינו, ואם
נשתנו מדרי עולם השפל, בודאי, עזונותינו
הפז את כל אלה, (ועין בספר קול יעקב ריש
מנילת אסתר על הפסוק, לעולם ה' בדרך נצב
בשמים וכו' תהלים קי"ט) וחליה לנו פבעם ביסורין
ולקרות תגר על הנהגת ה', רק נחזן לחקור ולדרוש
ולחבין סכת הרבר ובסא לתקנו, ובסא נוכח את
אירחנו, להשיב אלינו את פני הארון ה'
כשם שמברכים הננו על אכילת מצה, כן

הירחנית, יעלו על נקבל מאתם ענג ושקחה.
 זכר (ד) זבעת שחרבה עירנו ושמש בית מקדשנו —
 כנשמיית—נלה יקרנו ונמל כבוד מביט חיינו —
 הוא החורבן הירחני—וחורבן הירחני הכיא לירי
 ספקות, לירי יאוש, והיאיר היה סלא התאוננות על
 ההשגחה העליונה, מפניו לימין ואין עורר, לשמאל
 ואין תמך, ולא היה קרן איר להאיר את החושך
 באין פתח תקוה, ומדרך הבן אם יארע לו איהו
 תקלה, או יש' לו איהו חסרון, אזי הוא פונה אל
 אביו ואל אמו להושיט לו עזרה ולחלצהו מן המצור,
 לא כן היתום האומלל, הוא כשיקרה לו איהו תקלה
 או צרה אנה יפנה לעזרתה מי יחוס וסי יחמול
 עליו ?
 ולכן באשר באו ישראל בעת החורבן לעמק
 עכור, ושבעו בים צרה, צעק הנביא צעקה האומה
 יתושים היינו ואין אב' כי כעת צר להם
 במצור ובמצוק נתיאשו מישועה, ומכרו כי נגורו
 ח'זי, מאין רוח והצלחה.
 ואולי לזאת כינוי חכמי המדרש, הסתרת פנים
 במדה מרובה נראתה אז, והשגחת ה' הפרטית
 היתה אז בבחינת, איתכסאי, ולהפיק דעת מניש
 הקובלנא המטוהים דברים כלפי מעלה אמרו: אתם
 בכיתם ואמרתם לפני, יתושים היינו ואין אב'.

חייכם שהנאל שאני עתיד לעמוד סבם בסרי, לא
 יהיה לו אב ואם, —אב ואם המה סיבות להתולדות
 כמ"ש (איוב ק"ט, ל"ח, כ"ח) היש למטר אב, ר"ל
 סיבה טבעית שתלד את הנשם והמטר, והמה בירי
 ההשגחה העליונה, כמ"ש ('כספ' תענית דף ב')
 דמפתח של נשמים בירי של הקב"ה, חלקה אחת
 תמטר והלכה אחת לא תמטר, ובימי אחשורש,
 שיצאה נזירה להשמיד, להרוג ולאבד את כל
 היהודים, ולא היתה בדרך הטבע שום תקוה לעם
 ישראל להנצל מאותה נזירה, ובכל זאת נצח ישראל
 עורם והכין רפואה למכתם, ולא בגלוי הכין, כי
 אם כהמטר, ויהי אוסן את הרסה, היא אסתר בת
 דוד, כי אין לה אב ואם, שלפי השכל ונימום
 המלכות, הלא היה לאחשורש לישא אשה מכותנת
 הפרתמים ושירי המדינות, מ"ם הסב מסבב הסיבות
 השומר את ישראל, למען הצלתו, דבר כנגד שכלנו,
 שנשאה אסתר חן בעיני המלך, בת בלי שם, ותוסה
 בלא אב ואם, כן בכל זמן ועידן, כשתבוא עלנו צרה
 אל לנו להתיאש, כי הנה לא ינום ולא ישן שומר
 ישראל, ובדאי מכין רפואה בהמטר, ואף כי כהיום
 הנה נאכל מרור, כולו מרור, בכל זאת עלינו לברך
 את ה' על אכילתו, ומטר יצא מחוק, עת צרה היא
 ליעקב ומסנה—מהרהר עצמה יושע, ככ"א.

חזיון מ"ו

אמונה וסבלנות.

כתג הפסח הגיל לחוק ידים רפות.

ה' הוא—כשיסורין באין עליו מצדיק הוא את שם
 שמים, ובל טמון המרין מכליע כנשמות, תפלה
 ותחנונים ירבה אולי מיסורין יחבא, על כל נל ונל
 יגענו בראשו (כמ"ש ר' עקיבא ביבמות) וכמעט
 רגע יחבא עד יעבור זעם, ובכל רדכו יצניע זכת
 עם ה' אלקיו.
 והלל הענו הזה, האיש המתון—מתון, הסבין
 הנדול, הנכור המושל ברוחו, בעל הבטחון החוק
 והאמין, השפיע ניכ על בני ביתו שילכו בתום,
 לקבל כל הלי וכל סויה, כל צרה שלא תבוא בלב
 נכון, לא להתגעש ולא להתירוש, לא לצעוק ולא
 לבכות, כאשר יעשו קטני האמנה, ולכן כאשר בא
 מן הדרך ושמע קול צוחה בעיר, הבין שאיהו אסון
 בא על אחד מיושבי העיר, ענה ואמר: מובטח אני
 שאין זה בתוך ביתי, שאפילו אם ח'זי האסון הוא
 בביתו לא ישמע שום קול צוחה, ובמסתרים בבתי
 נואי הבכה נפשם, ובחוף לא ישמע קולם, רק מצדיקים
 את שם שמים ויתעוררו לחשובה, וזהו שמיטו,
 ועליו הכתוב אומר משמועה רעה לא ירא על כי
 נכון לבו בטוח בה', שיש לו בטחון חוק שהכל
 לטובתו

ה'ר טעשה בהלל חוקן שהיה בא בדרך ושמע
 קול צוחה ואמר, מובטח אני שאין זה בתוך ביתי,
 עליו הכתוב אומר (תהלים ק"ט) משמועה רעה לא
 ירא נכון לבו בטוח בה' וכו' (ברכות דף ס' ע"א),
 והדבר מוקשה, ביון שנשמע בעיר קול צוחה,
 ובדואי קיה מק"ה לא טוב, ואיך הרחוב הלל הענו
 עז כנפשו להחלים שזה ודאי לא בתוך ביתו
 ולהיפך הלא חז"ל (בבס' ב"ק נ' ע"א), דרשו על
 הפסוק וסביבו נשערה מאד, מלטר שהקב"ה מוקדק
 עם הצדיקים בחום השערה, ואשר ע"כ כל ימי
 הצדיק היא שלשלת של יסורין ופגעים רעים, ואם
 ישמע הצדיק קול צוחה בעיר, יוכל להאמין כי
 בביתו קרה סקרה בלתי סהור, באשר ביתו מלוטר
 בבטחה, ואיך אחר מובטח אני שאין זה בתוך ביתו
 כשאירע תקלה לאיש מן השוק, לאיש פשוט, אשר
 לא נטר ולא סבר ולא שימש תיח, ואמנתו בה'
 מצות אנשים מלומדה, האיש הזה נופל תחת סבל
 מלא ואסון, והיה כי ירעב והתקעץ וקל בסלכו
 יבאלקיו, ויתעם "ומתאונן על השגחת ה', צועק
 יזוכה מאין הפגות, ולא כן אצל האיש השלם עם

לשובתו, וכמו שכתב רבנו יונה (ברכות רף ג"ד) על מה שאמר חז"ל חייב אדם לכרך על הרעה, כשם שמכרך על הטובה וכו' לקבלינהו בשמחה, שכל רעה היא לאדם כפריעת חוב גדול שחייב להקב"ה ע"י עוונותיו, וצריך לשמוח כמו לאחר פריעת חוב, (הרעיון הזה מרכיב הלל אמרתי סהכרא דנפשאי ואח"כ ראיתי שקרמני נאון ספרדי אחר, והרה"ג הר"ד ביטעל, אך כאשר הוא יקר לו מאד לכן המענה לא וזה מסקובה).

וסחויבין אנתנו להאמין שכל דרכי ה' אפילו הנראים לנו לא טובים, יש בהם טוב וכרך בהם אושר, ועין בספר קול אומר קרא' רדוש י"ז לחה"פ, כביאור רבני חז"ל (ברכות רף י"ב), כל שלא אמר אמת ויצוי שחרית, אמת ואמונה ערבית לא יצא ידי חובתו, שחרית הוא כנינו ל"מי הנעורים — י"מי הצלחה, ושרבית הוא כנינו לרדת היום, להשגת ההצלחה, וכימי העושר צריך לחזק את עצמו שיאשר על מעמדו בתורה ויר"ש, וכימי העוני צריך חזק ביותר, שלא ירד מסדרתו הרוחנית, ולזה אמר אם כנסיון העושר לא החזיק מעמד ונשה סדרך האמת, ואמת ויציב לא אמר, וכן י"ח ניסה בעוני וחיה זמן רב בערבית, בערב שמש ההצלחה, ונש כן לא העשיר מעמדו הרוחני ואמת ואמונה לא אמר, לא יצא ידי חובתו, לא יצא ידי חובת האמונה, החייב לכרך על הטובה ועל הרעה בנוסח אחר, והכובש את ברכתו, הסתפק ברבר ורואה רק רע בהחלט, ואינו סאמין שמעו יצא מתוק, האיש הזה איננו שלם, וחפץ ה' לא הצליח בירו, כימי ההצלחה והשחר, בעת קבלת הטוב יש לאמר, אמת' אמת נקרא כל דבר הנחלה, וימי הירידה, ימים הערים והמרים יש לאמר, אמונה' אמונה הוא דבר מכוסה וסופלא, ונאמין שהיא נ"ב לשובתנו.

ושיה (תהלים צ"ג) איזה ה' צדקה ומשפט, חסד ה' מלאה הארץ, הקב"ה עושה עם האדם

צדקה'—טובות, וּמִשְׁפָּט'—ר"ל שמוכות איתו נ"ב ביסודיו מרים כלענה, וכאשר נתבונן נבין שמהמשפט יש חסד, הרעה מחובלת בטובה, ואין רע בהחלט, וזהו חסד ה' מלאה הארץ, כל הארץ מלאה רק חסד, ואשרי המאמין, וקרוכ לאמר שליחת הש"ס (ברכות רף ד' ע"ב) כל האומר תהלה ליהוה בכל יום שלשה פעמים טובבט לו שהוא בן עיה"ב (מלבד מ"ש שם מפני דכתיב פתח את ידיך וכו') רשם נאמר צדיק ה' בכל דרכיו, ולפעמים לפי חסד יריעתנו לא נבין כי בתבונה משנה עתים ומחליף את הזמנים, ונראה לנו כי כביכול הכוונת נטה מן המסלול, ועוב ה' את ההנהגה בדרך המבע כי אך זה ה' הטוב, החרום וחנון לא ידע רחם, וי"ש צדיק ה'—דוא נקרא צדיק, שצדקות אהב, צדיק ש' עולם, עושה צדקות עם כל בשר ורוח כלי שום הפסק—בכל דרכיו אפילו בעת שלמי הנראה, כלו רחמי, חסד הוא, בכל פעשיו' בלי יוצא מן הכלל, החסיון הוא רק מצדנו, אנחנו קרוצי חומר, קצרי הראות, ימינו הרוצים, וככל ימינו על הארץ ולא נבין את מעשי ה' כי לפעמים נראה את ההריוסה והסתירה ולא הבנין.

ועל דרך זה שמעתי הטעם, שהיה הלל כורך מצה ומרור ואוכלם ביחד, הוא היה מסתיק את מרירות חיו ומכפ"יע את המרור במעם המצה, את השעבוד בתקות הנאולה, והוא הלל המורה הגדול למר אותנו לדעת, כן עשה הל"ל אן בזמנו, בזמן שבית המקדש קיים, בהלו נרו על ראשנו, ועם ישראל יושב עד אדמתו, אין שטן ואין פנע רע, למר את הטעם, אם יגלו ויתפורו לארבע רוחות השמים, וירנשו את מרירות החיים, לא יהיאשו מן הנאולה אפילו רגע, וכרך מצה ומרור—ר"ל שעבוד ונאולה, צרות ותקות, תאכלו ביחד, אל תפירו את המרור שהוא מורה על השעבוד, מן המצה, שמורה על הנאולה, ואל תחיקו את התקות, ואם תתסממה חכה לה כי בא הבא, בסהרה בימינו אמי.

חזיון ט"ז

"הרג ואברן"

באור ליום ב', כ"ו לחדש אייר, שנת תרע"ט סר עלינו מר המות, כי נהרגנו ונשחטנו ר"ף על ידי חכר רוצחים, בעירנו, שלשים ושנים ויחזדים, והובאו לקברה ביום השלישי וכיום הרביעי, וכיום ה' קבענו תענית וז"ב"ק, ועודרתי אז מספר מר בבית הקברות ובבתי כנסיות.

(ירמיה ט' פסוק ט"ז) כה אמר ה' צבאות, התבוננו וקראו למקונות ותבאנה ואל תחכמות שלחו ותבאנה

(ע"א) המקונן הגדול, הנביא הקרוש מרתם, בראיתו את חורבן הבית, חורבן הארץ וחורבן האומה, אמר:

ביתם, להחבא רגע, עד יעבור זעם, ולא אכזו, וכי הרוצחים בעצמם לא מעבר לים פאז עלינו, והסא שכנינו היושבים אתנו, ואיך נחיה כעת עם הרוצחים והשודדים ביער אחר, ומי יגן בעדנו?

ולפי זה עיקר הבכיה לא על שלשים ושנים הלל הנשחטים והנהרגים בעד יהדותם פה בעירנו, ההרגים האלה הקדושים המושלכים פה, עד התכב להם קבר, המה יזכירונו את חורבן האוסה בבל, איך כל עם ישראל בכלל, ויהודי רוסיא ואוקריינא בפרט, המה בסכנה גדולה, כל יום צדתי מרובה, תסמרה שערות ראשנו וגמס לבנו בקרבנו מססועות הרעות, מהשנערהיה בעיר ועליוסאוועטנרא, משערקאס, סכילא ועוד ועוד, כמה עשרות אלפים, נגורו לפי שאול ונפלו חללים מיד אכרי המקום או הסביבה, ועוד זה מדבר וזה בא, ומלאך המסחית עוד לא אמר סוףך את יודיך, ועוד מעט ותדבקנו עריה חלילה, כהיום שלו ושקט באינו עיר או עירה ברחוב היהודים, והנה מעט מתחולל ועל ראש היהודים יפול, ססים כנשרים רוכבי הסוסים, כאים ברעם וכרעש, צמאים לדם אדם, הם יהודים וחססו וטרפו ואין סידם מציל, ועפעפנו יולו מים, נככה בלי הפגנות, וכמאמר המקונן: איכה יעיב באפו, לא אמר העיב — בעבר, אך ר"ל שהחבונן המקונן הקדוש, איך התקררו הססים בעינים, ואיכה יעיב בעתיך, ומה יהיה עור, (שמשתי) ולככות על העתיד, על על הענן הפירוש על שמינו בבכיה, זו היא בכיה נוראה וצריכה התבוננות.

חיינו כהיום המה כמו שתיאר את צרת איוב בעל ספר "גור הנחשוף" בהקדמתו, שפירש הפסוק (איוב סוף ק"פ יו"ד) ארץ עפתה כמו אופל צלמות ולא סדרים ותפע כמו אפל — דוח הינון נסוך ע"י ראש איוב, וציר את חשבת תיו באופן מבחיל סאר ואמר שבכל מקום אשר יפנה הוא חושך וצלמות, בחושך כפול ומכופל, וז"ש, ארץ עיפתה כמו אפלי אך כאפל הכי גדול גם העור יכול למשמש ולנשש, למצוא סרירים, אכן אצלו, צלמות ולא סרירים, ולאחר שנבר עליו רוח הינון בצרות מסוגות ביותר, אשר הצרות הראשונות הם כאין לעומת הצרות האחרונות, המסכחים את הראשונות, לכן אמר ותופע כמו אפלי, שחשבת הצרות הראשונות המה כמו הופעה, כמו וריחה נגד הצרות האחרונות.

חיים אנו בכל דור ודור חיים של ריפיות, נסכול הרבה סאר משנאת עולם פעם עולם, אך המה בזריחה נגד שנות ראינו רעה, שנות המלחמה החוקה, אלפי בנים יצאו ואינם, ברוב ערי יפיא ופולין, דבר וחרב ורעב ושבי ומסחית, כמספרה לחץ הננו, כל מר נפש וכל סוכה שחין ישלך עלינו, ועלי מסע-המסילה, על אם-הדרך דיקים ופוחים יעברו מעגלה לעגלה, יפשיטו את היהודים וישליכום החוצה: עצמותיו נפזרו לפי שאול, וכל הדרך לאורך המסילה

ותבאנה, ותסדרנה ותשאנה עלינו נהי, תדרנה עינינו דמעה ועפעפנו יולו מים וכז, והררב המה, אינו התבוננות נחוצה בשעה כזו, הצרות היו גלויים, ומה להתבונן כס?

הלא כעת קראים אנהיך, שנחוספו ביום אחר שלשים ושנים קברים, אשר נאספו בלא משפט, בראיתנו את קרבנות האדם הנהרגים והנשחטים, הם אהים שנשך כחה, והבכיות והיללות קורעים לבכות ושניעים עד לשמים, אינו התעוררות מן החוץ נחוצה לנו עוד, בכדי לשאת נהיך ומכיש בעת החורבן, שסחיות הרמים היו ע"י כל שעל למה קרא המסונן ירימה ע"ה, להתבונן שעל יום יבואו לירי בכי?

והנאון מלבים ז"ל ביאר באריכות, ותוכן דבריו הקרושים, שלא על ההריגה בלבד היו צריכים לבכות, רק בהתבוננם על מצב האוסה על דלת הארץ, על שארית הפליטה, שמעתה נפל הסוכך ונשארו בהפקר, ואיך יהיו בין חורבן מרף, ופי יודע אם יהיה להם תקוה בגלות, וזאת עיקר סיבה הבכי, ולזאת קרא הנביא מנהמת לבו, התבוננו מהרו וחושו, קראו למקוננות ותסדרנה בעוד הדרונים סונחים ותשאנה, עלינו נהי — דוקא עלינו, על הנשארים בחיים, וע"י הכרה הזאת, הכרת רוע מעמרנו בחיים, תדרנה עינינו דמעה, על מה שעתיד לבוא, עלינו בגלות המה, ועפעפנו יולו מים, בשעה שהאדם שוכב, סתכונן, ועפעפו סגודות, ודמעות צבורות ומקובצות, ובעת הפחתם יולו מים, בשנתבונן בעת נראה ההרונים, מה שסמור בעדינו, איזה צרות סחכים עלינו, או תדרנה עינינו דמעה, ואנכי סכרוי ואומר החבוננו תגו לבכם לחבונן סכוננו, ומה שסמור לנו להבא, אולי נרפא את המסחלה, אשר מאתה נגורו לפי שאול, אלו ההרונים הסונחים לפנינו, ואולי הסחלה הזאת רבקה גם כנו, החיים עיר כהיום ולא נסוך חיו גם אנו.

וכן אחי היקריום לא באתי הפעם לעורר אתנה ואתה, להוציא מעיניכם דמעות, דמעות העשוקים ואין להם פנחם, על אלה ההרונים שסונחים לפנינו על ביהיך, שנרצחו באופן מבחיל ר"ל, כי על זה אין אתם צריכים להתפעלות מן החוץ, כל אחד בראותו את הקרבנות הצבורים האלה, ובשמעו את דבריה האבות, הבנים והקרוכים של חללי הרב האלו, שמה ישכבו שני אחים שנשך דם כאחד, אחים, סמורענטים, סצוינים בכל העיר בלימודים והנתתם הישרה, שמה ישכבו בעסק רפאים צעירי ימים, וכנגדם איש ואשתו, אח ואחות, ולב מי לא יתפסק. וגם לב האבן יתפוצץ לרסיסים ושברי שברים, אך ורק על דא קא כבינא, רק על זאת באתי לעורר אתכם, התבוננו נתבונן היטיב איך חיינו עד היום, מי הנין בעדינו רכים מאתנו הפצירו את שכניהם הנצויים, שנינו עליהם, להבניסם בחוך

יסחבו הכלבים את כפירינו, וזה שבאה אלי נכרית ובכתה ברמעות שלישי שבנסיעתה על מסע-המסילה לא יוכלה לראות איך שהוכו העברים וסחבו אותם, וכל בקשותיה לפני השודדים היו ללא הועיל, והציעה לפני שאכרוו בבתי כנסיות, שוודרו היהודים מכלי נמוע על העגלות-מסע, כי סבנה עצמה כרוכה בזה, אוי ואבוי לנו תקופות שנות הבינים, ת"ח ות"ת שבים עלינו, הכלה עושים עם שארית יהודה

אז כהיות המקדש על מכוננו, הקריבו שם קרבנות יחידים וקרבנות צבור, ונמ כעת קרבנות לא כמלן, במקום קרבן מן הבקר ומן הצאן קריב כעת קרבנות אדם [קרבנות יחיד, הוא דבר יום ביומו, כביאים ומקריבים בכל יום, זה יביא את אביו, את אמו, זה את אשתו, את בנו, את בתו, נס נסך ימכו עלינו, נסך דמעות רוחחות] ואילו הקרבנות הצבורים פה, המה קרבנות צבור, אנחנו כאנשי המעמד עומדים בעת הקרכת קרבנות צבור האלה, שלשים ושנים קרבנות ביום אחד, איך נוכל לאמר ירינו לא שפכו את הדם הזה ועינינו לא ראו כפר לעמך ישראל, ואל תתן עוד לשפוך דם נקי!

ולפני הקרבנות האלה מחויבים אנו להתודות מעומד הלב, מן ואולי ברוב עתותינו נפלזו החללים האלה, קדם שהגיע זמנם, וכמו אשר צוה משה, בניתת שני בני אהרן, ואחיהם, כלי בית ישראל יכבו את השריפה אשר שרף ה', השריפה איננה סבעיה, כי אם מאת ה' מן השמים, צרה וינון מצאנו, בתומם באו עלינו, ועל שני אחים, שנשפך דמם כאחד המאורות לוקין [ציון סוכה דף ב"ט ע"א] ששה קברים הצבנו בעד שני אחים כפולים: ובעד שני יסמים, או לנו שכך עלתה בינונו, לעינינו נשפך דמי אחים ואחות איש ואשתו כמות, ועל כיוצא בזה המאורות לוקין, שמש תאסוף נגדה, ואיך נשקטם, ואיך נשלה וה' הסתיר פניו ממנו ולבש כעסו את רחסו המרובים, והיינו למרסם, כפימים אנחנו על החללים, כירידיים דמעות, לא רק ככדי להשתתף בצער חברינו כי אם בצערנו אנו, העלולים לבו ולמשימה.

פן יש בכס אחי שודש, פורה, ראש ולענה וברכר הזה אשר תראו היום, אינכם מאמינים עוד שהקרבנות האלו, קרבנות צבור, וכל אנשי המעמד העומדים עליהם צריכים להתודות, וכל אחד בהביתו עליהם יעודר ליתן והדיום תאניה ואניה, יתבונן עליהם ויחשוב בלבו, כאלו הוא שחוש ועומד לחקרב, אוכיד לפניכם להונמא מאמר חזיל [חולין ג"ז ע"א] והובא להלכה בש"ע [ירידה סימן נ"ז] קטע הישיה דחד מנייהו נח מריחיה, אם פרץ הדרום בעדר, או נדחק עצמו כולו של תרנגולין וקטע הישיה דחד מנייהו, אמרינן דכבר נח רוגזיה ונשתתך אסתו, ולא דרם את האחרים, והצאן או

העוף שעלה עליהם הנהול לדרום הגינו בעד האחרים, ובפרו ברמם את הנשארים, בן ראינו גם אנחנו, בן אדם יושב חושך וצלמות, שואפים לרם אדם, דע יהודים, דורסים, רוצחים, רצום הנה והלום בעינים בוערות כלפיהם, מתפרצים אל תוך בתי היהודים, ויקרוי אנוש מנו, כרוכ הבתים בסף לא דרוש, ולא הועיל הון כיום עברה, כופר לא לקח, ותכף הרנו, ואחרי הרנס אחד או שנים בחצר, כמעט נח רוגז ורצו הלאה לחצר הקרוב, ונמ שם כשכבו והפצירו בידם ונשקו את רגליהם (כמו שעשו הרבה) עלתה בידם להנצל מסלאכי חבלה ומשחית האלו, מפני שכבר נח רוגז, ומוכרחים אנחנו כולנו להודות, שהשלשים ושנים קרבן, בהם נחו הדרוסים את רוגז, ובפרו המה בערינו.

ובכן נרע שהאנשים האלה קרבנות צבור המה, נדרנו, נשחטו, נדקרו ונמרפו בעד כולנו—חיים— היום, הם הנפשות הנקיים הקרושים, נצבו כמו נד, וכחימת כרול בין החיים והמתים, ותעצר המנפה, ובעוד דם הנקי מספף, בעוד שלא נקרא, עלינו לתת כופר נפש, להת עורה הנחוצה להאלמות והיהומים קרובי החלל, אשר על פרנסתם חיו אלה, ועתה נשארו בלא מוון ומחיה, ועלינו לברך בלב, מ"ן האמת ושהחינו, ולפיכך נחוי תיכף ליסד חבורה (קאמיטעם) לפרנס את אלו, ויש רסו לוח, לפענייה, בדברי חזיל (שבת דף ק"ה) אחד מפני החבורה שמת, יראנו כל החבורה כולה, לא אסרו, יכבו, אלא ידאנו, ובוה נרמון שכל החבורה כולה צריכה לראונו כעד משפחת המה, הנשארים אחריו והגעושים באנחות, והחוב קדוש על בני החבורה לתומכם ולהחיותם, דל וכו' להאופללים השכים מחצר המות, כל אחד ליביתו, חסרי-ידיהם וחסרי-אבר, לכה"פ נשתרל לבדי יחסר לסו תיכף לחם ושמה, ובכן אחיו לא הבכיה אשר תפסוק אחר ג' ימים, היא העיקר, כי אם ה"דאנה", דאנה בעד משפחת הדרונים הנשארים בעירום ובחוסר כל.

(ג' ז')

עלינו לעשות ציון על קברות הקדושים האלה, שלא יסחו מוכרוננו, ומה הציון האלו מלכד ליסד חבורה (קאמיטעם) להשניח ולהתוך בירי משפחת הדרונים והשודדים, שיכולו לכה"פ לשבת בית ולכבות את מתיהם, עוד לעשות ציון שני והוא: על דברי דות שאמרה לחמותה, כאשר חלני אף וכו', אשר במדש במקום, שרות אמרה לחמותה, כאשר חלני את—חמותי העבדה—גם אנכי אלק, כי אין דרכן של ישראל ללכת לבתי מיאבדאות וקיקסאות, בנסן שכל ישראל סובלים הרפת דעב, ואו גם אלו שיעב לא ידעו, לא יתענונו ללכת לבתי שירה וזמרה, ויקור, שחוק וקלות ראש, וכעת אחיו צרה וינון מצאנו, כלל ישראל טובע בים, אין לוטר שירה, דם אחינו נשפך כמים בכל חבל אוקיינוא, מי הוא אשר יעזו בנפשו להתענו ולשמות, בעת

ישמע גם הוא, ושב ורפא גם לו, ואם כן נעשה ונקבל עלינו, כקבלה נסמרה, נראה את ישראלנו, ורעתנו יתייגנו, בואת נכפר, וישמרת שבת תועיל לנו לתקן את נשמתנו ואת נשמות הקרושים, וכל אחד מאתנו יתייגש הדבר הטיב כמ"ש חז"ל במדרש כשכמים יהודי אחד, דרטה, כמו שכמים כל הכלל כולו, ועי"ז נבוא לסדרה האחרית, יראה כל אחד להרגיש צרה הכלל, ונשתדל לפעול כל אחד על חברו, ונעשה ג"כ עצת חז"ל (שבת דף ס"ז ע"א, חולין דף ע"ז ע"ב) אילן שמשיר פירותיו סוקרו כסיקרה וטוענו באכנים, וזש טוענו באכנים כי היכלי דליכחיש חילוי (שמרוכ שומנו הוא מפילין, רש"י), ידוע דהפסוק סכנה את האדם בשם, עץ השדה"ז וכן כל האומה הישראלית ככונה בשם אילן, ועי"ן תענית ה' ע"ב אין אילן אילן כמה אברכה, ועי"ן חולין דף צ"ב ע"א נפן אלו ישראל וכו' ע"ש, ומסיר פירותיו קודם זמנו, הפ רות המה הילרים, הכחות הרעניים, שאם לא השירם האילן בעודם נוסד היו מביאים התועלת הנכון, ומה הסגולה לזה, לברוק ולצבוע את תוארנו במרדה טובות וישרות, שיהיה ניכר עלינו הספוס היהודי ע"ד הלשון הטובא בכחכות דף י"ז ע"א לא כחל ולא שרק ולא פרבוס ויעלת חן וצ"ש ברשיא כאמ"נ, ודהשני את הצבע הפנימי האמתי (ולא רק בחיצוניות) וגם למען איתנו באכנים, באכני זכרון, כחורנה הק' שנקראת לזכות האבן, התורה והמצוה, (ועי"ן מ"ד בחוקות) (סוף דברי הם שפ"ן מספר אמרי רש"ד דף כ"ה, רק הוא הסב הדרכים פענין אחד לגברי, ועי"ן כמאמר זה כמספר סאסף דרושי).

ובעת שלקינו מאד בעי"ה, אילננו נושר את פירותיו, עלינו לעשות הסגולה הראי, למען את האילן—האומה—באכנים ר"ל אכני שני לזוות הכרות, וכתוב בהם שמירת שבת, וזאת היא העצה היעוצה, וזאת אשר נוכל מצדנו לעשות ולתקן, וה' הטוב בעינינו יעשה, ולא יוסף דאבה אותנו עוד, ולא יוסיפו עוד בני עולה לענותנו, ושלוש יהיה לנו, ולכל בית ישראל מעתה ועד עולם א-מין.

שכל פנים קבצו פאירור, נחין להשתתף בצער רעינו ובמשך שלשים יום ננהנו אבילות, וזה הוא החיון השני.

(ג) ושני הדרכים האלה: יסוד חבורה לתמיכה וניהוג אבילות, באין וכאפס המה לפעל השכל הבריא, להושיע את דכאי רוח, ונתינת צרקה בזמן הזה גם היא לא דבר קשה כל כך, סחיר הכסף הולך, ספורים קעת לכל רוח, ובתוכם גם לדבר שבצדקה, ועוד פעת בואת נתינת צרקה היא בשביל שנוחה, וכפי אשר החמים נחוצים לנו, החמים מרובים, ולכן הגנו סרחמים על הפריית, כרי שירחמו עלינו מן השמים, ולעצור את עצמם מלכת לבתי שחוק במשך שלשים יום, הוא רק נדר, העדר התאוה, ובואת לא יושע עור ישראל.

ולכן ארהיב עוז בנפשי להציע לפניכם, תבנית חיון" על הקרבנות של צבור האלה שתחליטו ברעתכם מן יום ש"ק הבא והלאה, להסניר את חנויותיכם ובתי מסחרכם ביום השבת, באין אחד יוצא מן הכלל, שלפי אמונתנו, אי-שמיירת שבת תביא עלינו כל עקא וכל סרעין ביושן, יען שזה הוא יסוד אמונתנו, והאמונה הלא יקרה היא אצלנו, נקל היה לשנות את השם ולהנצל, ולא כן עשינו את שמנו לא שנינו, גם בהיות חרב חדה לעינינו, על שאלות הרוצח האתה הגך יהודי ענהו כן ועלינו להראות לכל העולם, שהשם הזה יקר אצלנו ובנפשנו קנינו אוהו, ואיך נפתח את החנות, ונחלף את השבת כפרהסיא, וש"ס על פתח החנות כשם יהודי, ולמה יאסרו הנוימז ואקוה כי לא ישובו אלה לכסלה, ואמונתנו הנבר חילים.

(ד) ובהציגנו את החיון הלו, חיון שמירת שבת" על קברי ההרוגים, בעת שהקרושים האלה ביטו בעיניהם הסנקדים, יביטו על הכתב שעל חיונם, לזכר ההרוגים הקבורים פה, הגקובים כש"מ, גם בילה חילול שבת שבג"ר, אם ע"י מיתתם נעשה תיקון גדול ביה, תיקון לכבוד המתיים, ויחוו בשלום על משכבותם, וגם האיני מאטין החפשי, בשמעו, כי ע"י סנירה חנותו ביום השבת יהיה התיקון גדול כזה, תיקון לזכר נשמת ההרוגים

חזון י"ז

"ה' רופא י"ז"

כסוף ירח סיון שנת תרע"ט כיום תענית צבור שנזרנו ליום שלשים מההרג הרב בעירנו הגיל ועל עם ה' שנפלו בחרב בעוד הרבה ערי ישראל.

ובקולנויה דאברא המסוכה לעירנו נהרנו אחר וששים איש רחיל. ישנם בני אדם חלושי המוג אשר כל ימי חיהם ושתמשו ברפואות וסנווליות, למען הקל מעליהם

אחי היקרים! לא הספקנו עוד לככות את חללינו, חללי עירנו, והנה צרה חדשה, שמועה קרובה, דרן ואברון בהרבה ערי ישראל המרובים באוכלוסין,

מעליהם המכאוב, ולאֵלה, לכל אתר מאתם יש רופא שלו המוסחה לאותו דבר, אשר כחן וברק את את המחלה, ובכואם אל הרופא פעם אחת בשנה, הוא ניתן להם הסמנים ורפואות תעלה הנחוצים, ובהטה מטרפאים החולים התמידים במשך השנה, ויקלו את מכאובם, ברב או במעט, ובמשך השנה לא יראו את פני הרופא, והוא גם הוא לא יראה פניהם, ואם יקרה, כי יבוא חולה כזה כעבור חצי שנה לביט הרופא, לפלא הוא בעיניו, משהאה ושואל בשלומו, ודורש את הסיבה שהביאה את החולה, במרם עבר עליו הסוער, ושלא בזמן הקבוע, ואם יקרה, כי יבוא חולה כזה לבית הרופא כעבור ירח ימים, או, הרופא הנאמן, האהוב והחביב מניח את כל החולים העומדים אצלו, ודורש תיכף בשלום החולה, הבא שלא בזמנו.

כן אחיו חולים אנחנו, חולים המיררים, מפני שאיני גלינו מארצנו, ונתרחקנו מעל ארסתנו, ואין אנחנו יכולים לעלות כסיבת חלינו, מיום נתינו מרחם חולים הננו, וכל ימי חיינו, שורה ארוכה של סבות ויסורים, עד כי סומרמי יסורים אנחנו, ורופא יש לנו, רופא כל בשר, ה' רופאנו, לפנינו נעמוד ביראה ופחד פעם אחת בשנה, ונמדר לפניו את עיני חלינו במשך השנה שעברה, והוא הרופא המוסחה יתברך, מעביר אשמותינו בכל שנה ושנה כמִשֵׁשׁ, כי כיום הזה יכפר עליכם למדי אתכם, מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו, כיום הזה, הוא יום הכפורים מקבלים אנחנו את הרפואות, ואת השקויים, רפואות תעלה לחולי הנפש, על משך כל השנה, עצות, סגולות, ותועיות, איך לחפש ואיך לרפך את לבנו הקשה.

והנה הנה! אוי ואבוי! עוד ושבר כתיבם באו עלינו, זה כירח ימים אחרי שכנו מקבור את מתינו, אחרי אשר ניתנו הדיני מלכות (ודון), במספר שלשים ושנים נפש, לקבורה, למחרת היום הוא ביום ה' ערשֵׁת סיון קבענו העניות, וכל בתי כנסיותנו היו מלאים מפה לפה, והתפללנו תפלה יום כבוד קטן, צמנו ובכינו, והנה עוד הפעם יום כפור, עוד הפעם צום וקול תענית ותפלות, עוד הפעם בתי כנסיות מלאים, בעצם היום יום חול, והחגיות סוגרו, עוד הפעם אתאנו להתחנן בלב קרוע ומוחרת, ובאנו לפני רופא כל בשר, נושא חלינו וסובל עונותינו, אנא אב הרחמן! שלח רפואה שלמה לחולי עמך, המציא לנו עוד ותרופה, הסניכות והרפואות שקבלנו מאתך לפני ירח ימים על יותר מארבעה חדשים עד יוהכ"פ הבעיל, לא הספיקו לנו גם על שני שבועות, חלינו נבר מאד, ה' ירחם.

אחים יקרים! לא אספתי אתכם היום, כברי, לעורר אתכם לבכיה, הלא לעורר לב דוי לבכי היא מלאכה קלה, עיקר כונתי, לפעול על לבכם, למען דעת, שלא התענית והכבי הטה העיקרים, העיקר הוא התפעלות הלב, וטובה מדרה אחת בתוך לבו של אדם, (עין ברכות רף ו'), להתעורר ולעמוד על המצפה שלא לפסוח עיד על שתי הסעיפים, להאמין אמונה אימן בכל דבר הקרוש לנו, ולא לחיות בספק, וכבר הניע הזמן לדעת שאין לנו לסמוך על דעתנו ודודעתנו המשוכשכת, ואין לנו להשען אלא על אבינו שבשמים! (ואת הילזה רק הקרמה, והארכתי או צממתיים ביד ה' הטובה עלי רק שכתתי לצינים בילקוטי).

חזיון י"ח

„ג ד ו ל ה ש ל ו ם“

בשפת מכרכים ר"ח אלול, בשנת ה'תע"ט,
תונה עסוקה כלי מצרים בכל העברים.

ו' ע"א מנין שחקב"ה מניח תפילין וכו', והענין הוא כשם שאנחנו מניחין תפילין נגד הלב והמח, כדי שזכור המיד אהבה ויחודו, כן גם הוא יתברך כביכול, מניח תפילין, כלומר יזכור המיד אהבתנו ושאתנו עמו—עם הטייור, ולפיכך אמר, בזמן שארם מצטער, שאין כלל ישראל או אדם יחיד, עושים רצונו של מקום, מכבדים ומהישים עיזו בח של מעלה, כאלו אינו יכול יתברך להתיב עמהם, הארם שאינו עושה רצונו של מקום, סיהם הוא בעצמו את הצנור ולא יכול לקבל את ההשפעה, הבאה כלי הפסק, וכמִשֵׁשׁ צור ילדך תשי וכו',

א"ר מאיר, בשעה שארם מצטער, שכונה מה לשון אוחרתו קלני מראשי קלני מורועי, אם כן הסקום מצטער על דמן של רשעים שנשפך, ק"ו על דמן של צדיקים (סנהדרין רף מ"ו), ועין ברש"י שארם מצטער, שפורעניות באין עליו בעונו, באיזה לשון היא [השכינה] קובלת ומתנודדת עליו קלני מראשי קלני מורועי, כמו שארם יע ועין, אושר ראשי כבר עליו וזרועי כבד עליו עכ"ל, ועין להגאון בעל תורת חיים, הובא בעץ יוסף, דלכך נקם ראש וזרוע, לפי שהם מקומות של הנחת תפילין, דגם הוא יתברך מניח תפילין כדאיאת כסם ברכות רף

לשמעה כי באה ירתי כל ידים יכל סתנים תאחו חבלה.

והוספתו לקח ע"י מה שפירש בשישני לקט (על תהלים) דברי הפסוק (הושע ד') חבור עצבים אפרים הנח לו, וירשו ע"ז בדרשר רבה פ' נת, ר' אומר, נדול השלום שאפילו ישראל עובדים ע"ז ושלום בנייהו, אפר הקב"ה, כביכול, איני יכול לשלום בהם, כיון ששלום בנייהם, אבל משנחלקו מה הוא אומר, חלק לבם עתה ואשמו (הושע י') ובוראי אין להבין אשר בעד השלום שבניהם לא ישלום בהם לשלם בעד מעשה הרע, ובאלו סוחר לנסיה, דהא אסרינו (ב"ק רף ג') כל האומר הקב"ה ותן, ויתרו חייו, שנאמר, הצור תמים פעלו כי כל דרבו משפט? אכן השלום סתים, בזכות השלום שישבו בנייהם, מאריך הקב"ה אפו מלנבות דליו, אולי ישבו וסדר הדין לא יוכף לקטרי, כי במקום השלום אין מקום למדת הדין, אכן אם ח"ו במקום שלום יש פירוד ומשטמה, או יש מקום למדת הדין לקטרי, ומדת אייבת אפים תקצר מלהכיר, וז"ש חבור עצבים אפרים, אם אפרים החוטא המלא עצבים ובכל זאת מדה טובה יש בו, חבור"ש שלום ואחרות, או הקב"ה מאריך עליו אפן, אולי ישוב, ובעבור זה הנח לו לעת עתה שלטנשו, אך אם בעל העצבים הזה עוד, חלק לכו', ר"ל פירוד יש בו, או הקטרונו גדול עליו, ועתה—ר"ל תיכף יאשמו, מדת הדין איננו סתכה להענישו.

(גיב א)

ולכן השכינה קובלת ואימרתו: קלני מראשי קלני מורועי, כלומר מקוסות הנחת תפילין (אם אפשר לאמר כן), שהם רומינים, אשר בהם, כגם בהנחתם ובכונת אהבתו ויחודו עושים רצון הוה, ומכונתם את עצמם, לטובה לפני ה' ויעוררו רחמים, שגדלו סדריו וכמ"ש ועתה יגדל נא כח ה' וכו', וכאם אין עושים רצונו או כביכול, כאילו ראשו וזרועו ככרין עליו, כי אין להטיב עמהם, ולדבריה תח"ח האלה כיון גם הנאון בהנהות אהבת איתן.

וכאשר נתבונן אל המאמר הזה אשר לנגד עינינו, נראה כי לוסה בו כל מטרות החרים, כל היגון שכתבים, חיי העבירים כווננו זה. צוה ה' ליעקב סביביו צדיו, סוקפים אנחנו בענגים ככרנים, חישך ועיפאל יסוכנונו, ביער חושך, בין חיתו סרף הגנו, סובעים אנו בים של דם, אתא בקר, ושפועות סבהילות לפנינו, אחינו בשרנו סובעים וקוראים לעזרה! שם נהרגו, שם נחשטו קהלות הקודש באין סציל, בעירות הקבנות ובקולוניות נהרגו אחינו יאחוינוני למאות, ה' ירחם, ונתקים בנו כפשוטי דבריו ירמיה הנביא (קפ' ט') ונפלה גבלת האדם כדמן על פני השדה וכו', ואין מסאף, כי ככמה מקובלת לא הספקו הנשואים לקבור את מתיהם, כי היו סוכרחים לברוח על נפשם ולהשאיר את נללת ההרוגים לסאכל לעוף השמים באין מקבר, אוי מה גדול לנו! ונאנחו תולים, את כל זאת במקרה, אך חלי ואשאנו, עוד מעט והעננים יתפורו מעלינו.

(גיב ב)

והנה ידוע מה שאמר חז"ל (יבמות דף ס"א ע"א) על הפסוק, ואתנה צאני צאן סרעותי אדם אתם אתם קרויין אדם ואין אוה"ע קרויין אדם, וביארתי בחזיון י"א מספרי זה, שכונתם היתה, לפעני, דאנתנו יהודים שונים סכל האומות בסריות וברעות, וכדאסרינו (כיבמות דף ע"ס ע"א) שלשה סימנים יש באדם זו, רחמים, כישנים, נוסלי סדקים, אנתנו סולנו, הגוי כולו, כמו נוף אחר, נוף שלם באיברים מיוחדים, כל אחר סאתנו אבר אחד להגוי כולו, וכמו שכל הגוף מרגיש טיכף כחולי האבר האחד, כן כל אחר מישאל מרגיש פיסורי רעהו, ולא כן אוה"ע, הם אינם מרגישים בצרת רעיהם, כמו סמרנישים אנו, ע"ש פאירך.

(גיב ב)

עד אנה נלך בסגורים, נגשש קר ונלאה למצא הפתח, והלא הכינה היא כולטת כל כן, עד שאי אפשר להכחיתה, אנתנו סכינו ככל אלה, אנתנו נתנו די לבנים, ורוב בודם להרגנו, בשנים האחרונות נתרקנו מהאסה, מאבינו שבשמים, אין ארון ואין שלים ואין סנהיג לבירה, אין חשבון ואין דעה אלקים בארץ, הכל כסבע והכל במקרה, הלכנו עמו יחכרך, בקר"י וקבלנו, חמת קר"י, חימה וקצף גדול בעד דבר הקר"י, והוא האמונה נרטה שדרדקי מעציל וקשישי מלחמת, נגורנו פגורים, נתחלקנו לבתות, כל בת לשיטחה ולשטותה, שה פורה ישראל נפוץ לכל עתה, והאמונה, אשר תטיב הצלעה והגדחה הקפן, נכרתה ואברה, חיעוע ומתעים הגנו, את הישן היוצאנו ונרשנו כולה וחדש לא באנו, ואלו החדשות לא שערום אבותינו שבראו המהרים שבנו, מהרסינו ומחרבינו שממנו יצאו, אלו הקסרת הורה, אשר יקטירו לנו, הקושרים הוא אד רעל ומחניק, לכל בית נמנה חבורה אחרת (ושלם על נבו תלוי) ואחרות ישראל קרוע לשנים עשר קרעים, שאינם סתאחים, ובמעשיו נלה התרחקנו מעל ה' ורחק ה' סאתנו, עד אשר נכיר את עותתנו. ירחום וחנון, הטוב והמטיב התאכזר עלנו, ועיזו באי כל ההריונות והרציחות, ומי יכול לתנות כל חוקף הצרות, ועצבי מי יובלו לככלם פרוח נכון

ובהנחה הזאת נוכח להבין את דברי חז"ל המוצב כראש דברינו [אף כי הוא רק בדרך המליצה] בשעה שאדם מצטער, האדם שנישאר, השם המיוחד רק לישראל, אדם אתם ולא שום אומה, והאדם שנישאר מצטער, ר"ל שיש פירוד באיבריו קנאה ושנאה, ריב ומשטמה, הבנים סתרועצים בקרבנו, סחלוקת המפלגות, אוי ח"ו יסכול כל הכלל, ויש מקום לבעל הדין לקטרי ואו אין ויתור, ואין ארך אפים, וכנ"ל, ותחיל השכיוו בלשונם קרא להקפ"ה, וכן בשם, שכינה, בעת סאתנו כמעלה העליונה, וה' אלקינו קרוש סתהלך כחוכנו יכונה יתברך

יתברך בשם 'קודשא בריך הוא', קדוש וברוך הוא, ובעת שה' מתהלך ושוכן בקרבנו בתוך מוסאתנו, ולא השינונו אורחות חיים, אוי כביכול סכונה בשם 'שבינה', כי אעפ"כ הוא משרה שכינתו בתוכנו, וזהו שאמרו חז"ל, בשעה שאדם בישראל מצטער, בשעה שנפל לחלאה, או שבינה מה לשון אימרת, באיזה לשון היא השכינה, אשר תשבון אתנו בתוך

מוסאתנו, מתאוננת וקובלת עלינו ועל מצבנו ברוח, קלני מראשי, קלני סודעו, למותר היה לי התפילין המארי עקמא דכתיב ברו, ומי כעמך ישראל נוי אחד בארץ? (עין ברכות דף ו') אחרותם הפויה ותפילין דפויים, דזה תלוי בזה, דאם אין אחרות אין תפילין, וה' ישכון כפורנו שלום.

חזיון י"ט

"אלקים באו גוים בנחלתך"

בליל מ"ז מכת שנת תר"ף סבבו שודרים בבתי ישראל, גולו והרגו כמה נפשות רח"ל, גם התפרצו אל תוך ביהמ"ד, "סנדלרים", הרסו את התיבה, ומארון הקודש השליכו על הארץ ספרי התורה וכוונם כ"ג מכת נקבע תענית באמירת מלוחות וכו'

מיראת ה' ובשלוט הסער הגדול הזה, אנו כמעשינו הורדנו את כבוד התורה, ובארון הקודש, מחתת לפרכות, חדת ה' תחיפה, תפרש כפיה, ורמעה על לחיה, כי בגדו בה רעיה, ואשר על כן האבירים שפאוסות אינם ידאום לגשת אל הקודש, הרסו ולא חמלו, ושפכו חמם על מסגרת העץ שעל התיבה, את הלוח החקוק בו, "שויותי ה' לגנדי תמיד" שברו ואם הניעה עונתם לעשות כזאת, אות נאמן הוא, שאצלנו הפסוק הזה חסר לגמרי ח"ו או ע"פ לקוי במדה מרובה.

יעד שמשוממים הננו ומתפלאים על החוצפה והפריצות של הנוים, שעשו שמות בבית המדרש, המקדש טעם, עלינו להתפלא הפלא ופלא על עוונתן של אחינו המחללים גם כעת את קדושת השבת בפרהסיא, הם הנוים, הערלים, האבירים, חללו רק את ספרי התורה שנמצאו בבית הזה, ואלו בני ישראל המחללים את השבת ביר רמה, דורסים ורומסים בגלגולם הנסות את כל ספרי התורות שיטנם בעולם, המה שונאינו ומגרינו השליכו את ספרי הקודש מן הארץ על הארץ פה בבית המדרש במקום שעין יד לא תשודנו, ואלו מחללי שבת יסליכו וירמסו וירקעו בגלגולם את ספרי קדשנו בראש כל חוצות, את מעשי הנכרים בזוי התורה אנו מכבים ונעזר תאניה ואניה, נזורים תענית וכדומה, ומעשה בזוי התורה לחילול הקודש ששלנו אנתנו מבליעים בנעיסה, הם כל בשר, ובהופיעם לפעמים בבית ה' לשמוע מנגינת החזן והסקהלה נעשה למו חונף, ונכבדם בעליה משפרי דשופרי.

ובכן אחיו העיני את מעשינו וקפחנו את קדושתנו, מעשרים המנונים והמכוערים של הערלים הננועים לחילול קדושת ספרי התורה, טראה בעליל

(גיב א)

אחי הקימים רואה אנכי ומגריש שכל אחד מהם נתיגש מאד, בו רבר חילול הקודש נגע עד לבו, והמאורע המעצוב עשה רושם כביר בקרב לב נפש פנימה, ולאורך ימים מזכורנו לא יסת, ובוראי נדחף בדעוונכם השאלה, איך נהיה כדבר הזה ספרי תורות מושלכם ע"י בני עולה, איך שלטו בהם ירי אבירים וידיהם לא יבשו? אולם תנו לב אחי, ההבוננו ותבינו.

כירוע, קדושת התורה תלויה במדרגת קדושת ישראל, אם ח"ו עם ישראל יורד ממדרגתו, מדרגת הרוח למדרגת הנשם, או גם התורה שכולה קודש, כולה רותיית תתנשם, במ"ש כמדרש פ' תשא, שפרח הכתב מן הלוחות, ולפיכך שברן משה, כי בתחלה, קודם חטא העגל, היו הלוחות בבחינת ארון נושא את נושאי, אף כי כבדים היו לוחות האבן, בכל זאת הכתב שעל גבם, המכתב מכתב אלקים מה, ונהפכו לדוחנים ובקל נשא אותם משה, כי נשאו המה את נושאם, אכן אחר חטא העגל האותיית פרחו, הרוח חלף הלך לו, ונשארו בירי משה אבני ספוריין הכבדים במשקלם, נשם עליו דוח, ולכן לא יוכל משה לשאתן, ולפיכך שברן, (ועין מלבי"ם בספרו).

וכן גם אנתנו, בעת שעומרים אנתנו כמ רנה נבזה, בעת שאמונתנו תלויה בנו במדה מרובה, ויראת ה' על פנינו, ורוח האדם שבקרבנו עולה למעלה ראש, וקרן התורה נתיגשם, ורוח ה' מרחפת על כל צער, אוי גם קדושת התורה למעלה למעלה ומשלת אימה יתירה על שונאיהם של ישראל כמ"ש: וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו סמך, ואין חיה רעה שולפת כארם או.

(גיב ב)

התפלה, האם סדר התפלה הוא בקול רם? וכבר אמרו חז"ל להיפך המשימע קולו בתפלתו הרי זה פסטי טמנה, הסנביה קולו בתפלתו הר"י סנביאי השקד (ברכות דף כ"ד ע"ב) ובפסקי דמנה דכתוב ומה היא סברת על לבה ילפינן (בש"ס דף ל"א ע"א) דאמר להנביה קולו בתפלתו.

ואמרתיו ע"ד סוכר השכל: בעת אשפו עלינו צרות, הינו לבו ולמשיסה, ואין אומר השב, לקחנו מיד ה' כפלים בכל חטאתינו, נפחד יום ולילה ולא נאמין בחיינו, בבוקר נאמר מי יתן ערב ובערב נאמר מי יתן בקר, כאשר אך יונשו צלילו ערב, השערים יסגרו על מסגה, כל אחד יתחבא בביתו, לא ינסו ולא ישנו, ועומדים על המשמר, סוככים והולכים בחצרות, והיה אם אם יקדו השורדים אם החצר ירופו קול צעקה, ויעוררו את כל רחי החצר, וכולם סתחילו לצעוק, ויש אשר יבהלו השורדים ויאהו דרכם הלאה, גם יקרה לא פעם אחת, שבעצם היום ידקו את בית ישראל וישמו איתה בסוצלה שאין בה דגם, ניוצים וחמסים מכל הבא לידם.

והנה לפי דברי הרמב"ם ז"ל (ב"פ שני מהלכות תשובה) נראה כי סדרך התשובה השלמה אין חפץ בהעניית וסיגופים, ועיקר התשובה היא שיעוב החוטא את האו וסירנה מסחבתו ויתודה ויקבל על להבא שלא ישוב לאותו החטא לעולם, ורק הרוקח ז"ל הורה חטאים בדרך להתענות ולהסתגף על כל חטא וחטא, וכל עניני התענית להעתי, להחליש את בחות החומר שנשטרשו בחטא, ואז הנפש שבחומר התגבר לשוב בתשובה, ולפי זה כאשר ישוב איש מסחבתו בתשובה שלמה אז הצום לו לסותר, ולכן דרשו דרשני רשומות: "תשובה" תשובה שלמה בלב, ואם לאו— אז, צום" תצום ותסתגף להחליש החומר,

וכן הדבר בתפלה, מסורת היא בירינו סברותינו, שהתפלה פועלת על לבנו סאר, וכמו שאמרו חז"ל הפלות אבות תקנום, ואיהו עבודה שבלב הוי אימר זו תפלה, ואם ימינו נוהגים כשורה להניח תפילין בכל יום ולהתפלל תמידין כסדרן, אזי התפלה כשהיא בלחשה עברה לנו בכל צרותינו, ולא היה לנו חפץ להרים קול כשופר להרוע ולהצריח, אכן בעו"ה, רבים מאחינו שפסקו מלהתפלל, ותפילין רפויה בידם, ויש שבאים לבית הכנסת לשמוע אל הדינה ולא התפלה פעם אחת בשנה מיום כפורים זה עד יום הכפורים הבא עלינו לטובה, ובעד החטא הזה, הטא העדר התפלה, השכילו לרשום והתפלה, רז"ל תפלה גם בלחש, ואם לא התפללו אזי, קול"י, בבוא עליכם כנהר צר, ואז תצעקו ותרישו קול, קול סתם בלי אימר ודברים, וזלתי קול, פרין ויוציאת וצוחה ברחובותינו, ולשמוע את קולנו, אין מאין ואין מקשים בלעדי ה' וקולנו רק ברטה נשמע.

והוא הדבר פנתיית צדקה וסחנתו לאכיונים,

שהוא בא בעונש מן השמים, טרה כנגד טרה, מיוון וחילול כעד מיוון וחילול, ולכן נתנה ראש ונשובה, נחפשה דרכינו ונחקרה, ובלב נשבר ונרכה באיבה ובוראה שמתחיה נכרעה מול ארון קודש, נבקש סליחה ומחילה מהכות הקדש הזה, ומספרי נקרות הקדושים המושלבים, שבעד עוונותינו סבלו המה חילול ובויון, אנתנו פשענו ומיינו והמה עוונותינו סבלו.

(גיב ב)

ובסדרה שמדרני סדרו לנ, ליל הסקרה האים הוא ליל יום אידם, יום ראש השנה ככתוב העמים, הלילה הזה שכולו סיר, בליל זה יביון סר כל המתאבלים על חירקן האומה, ומספר נחיל סבני ישראל סבנינו ומבנותינו מחכים על נשף זה ויוציאים במחול מול אלוני מורה ועצי האשירה בחרדת קודש, כמו נוצרים סבנין סככים לחצות הלילה, באיזה בתי ישראל העמירו את עצי האלונים והאירו אותם, וגם מעשה אופה בצורות חשמניהם לא נפקה, הכל כאשר לכף באין סחזור דכה, (שבעבור זה הרביות דברים חמים בשנה העברה, קודם ראש השנה להאזרחים שלא ילכו בחוקות העמים, שנעשה זה לחינה וצעקתו ככרוביא על המעשים המתועבים כאלה) והנה יד ה' הויה נגו, וביד חוקה וכחמה שפוכה יסלף עלנו להברילנו מן העמים, ובליל זה שלח בנני את הנחשים השרפים לבנות ולחלל את קדשינו בעד אשר התערבנו בנוים ונלמוד כשעשים, ונלך עם הנוה הערלים שזבו יד וזרוע כמו אחים סלורה.

ובאחת מדרשותיו בספקלות ביארתי ע"ד הצחות: וירא איש מצרי סכה איש עברי סאחיו, והנה חיבת, סאחיו" לא יכירנה סקומה? (והמפרשים נחקו בביאורה), סשה דבינו ע"ה הבין הויטיב את הסיבה מה היא, שנתנה כת ויכולת לאיש מצרי להכות בעצם היום, בסקום רואים, את איש עברי" יעי אשר הוא העברי היה—סאחיו—, סאחיו של המצרי סככה אותו, מסקריביו, ואלסלי לא נחקרב האיש למצרי ולא התרועע אתו, לא הוכה העברי מיר, (ועיין ערבי נחל פ' ויוש).

וכן עלינו להתענות ביום הזה, לעשות תשובה המשקל, ביום הזה אשר התענו על ימים, התתפנו על בעלים נכרים, ובוים החנים הקדושים שלנו סחרנו, קנינו ומכרנו, הנויותינו ובתי מסחרנו היו פתוחים ושמתח החג לא יראה ברחובותינו, אוי לאותה גושה, עלינו לשוב בתשובה שלמה אולי יתנן שאריות יוסף, אולי יחום, אולי ירחם.

(גיב ד)

בפיוט ראש השנה ויום הכפורים נאמר ותשובה, ותפלה וצדקה מעבירין את רוע הנזרה, ורשים על ותשובה, צום, על ותפלה, קול"י ועל וצדקה, מסוף, וציויכין אנתנו להכי, הכי דרכי וגדר התשובה היא רק צום הלא עיקר התשובה היא התרמה ועזיבת החטא, חרטה על שעבר וקבלה על להבא כפ"ש ומורה ועזוב ירוחם, וכן הענין עם

(גיב ו)

לפליטה, ששייך חסותו על העצים ועל האבנים ולכן גם החורבן הזה, ההרס והשטרה בכית הכנסת הזה, החילול והכוזב, של הספרים הקדושים והספרים, כורא היצילו כמה נפשות מישראל מידו המרצח, וגם נח רוגזם בהרסם בבית הכנסת (עין לעיל חזון מ"ז) כי לפי דרך הסכנה, מי יכול לעצור בעדם להפק זמנם, מלכר שיטת ישראל, אשר לא ינום ולא ישן ובחר בבית הכנסת הזה לשכך בו חסותו, כי בבית הכנסת הזה מתפללים בו רוב היום. ולכן בו בעת שהגנו בזיכום על החורבן וחלוצ

הקדש במקדש המעט הזה, נזכור נמי הקבי"ה שעשה עמנו לילול הזה, נתקיימו בנו דברי חז"ל (נדה ל"א) לנישה נפלאות גדולות לכבודו וכו' שרק הוא לבדו יודע הנפלאות, אפילו בעל הנס אינו מכיר בניסו, וכל זה מפני—כי לעולם חסדו) שחבר ה' עמנו לעולם, ככל עת ובכל זמן אפילו בעת כעכו לא יסיר חסדו מאתנו, ועלנו בעת להביר סיבות של הקב"ה לעשות תשובה, חרטה על העבר וקבלה על ההבא, בעניני היצול שבת וכדומה, ית"ש ה', נחוק לבבנו להפלה מדי יום ביומו, ולהיות זהיר בציצית ותפילין כדת, וצדקה, נחלק בעת אנרא רחמינותא לבני הישיבה המצוינים היושבים לפני ה' בבית הכנסת, פרוואז'ו, ועי' נכבד את התורה וקדושתה עי' החוקת לוסידיה, והי הטוב יעזור לנו שנחמק בתעניתים הכתובים, ולא נהיה נצרכים ח"ו לנוזר צומות ולקבוע העניות נוספות, ולבלתי נצטרך להרים קולות וצוחות שער גרסמים יגיעו, אוי לאונים שכן שומעיה, ומכלי נצטרך חת כספנו לזרים ויניענו לנכרים, ולא יזכפו עור בני עולה לעזותנו ונזכה ליישועה ונחמה ביום שירפא ה' את שבר בת עמו, ובבנין בית המקדש נשמש כולנו, א—ג—ן.

בחפץ לבב היינו מקוים את המצוה השכלית הזאת, כמו שנאמר וצדקה תרוםם נוי ודרשו חז"ל (פ"ק דכ"ב) אלו ישראל, ונדולה מצוה זו שקימנה כתקנה, שתציל אותנו מחסם ושוד, וכמו שאמרו חז"ל (שם) זכה הלא פרם לרעב לחסך, ואם לאו— כשלא זכינו לקיים מצוה זו בשמחה ובמוב לבב, נתקיים בנו ועניים מרודים תביא בית, ואלו המרודים, המורדים, במקום צדקה נופלים ממנו ונפשותיו יחר, ואו' המסון הנגזר הזה, אינו נקרא מסון של צדקה, רק מסון סתם, ואף שלפי דברי חז"ל על הפסוק, ונשיך צדקה, שנסם הכסף הנגזר עי' הנוגשים יחשב לצדקה, אבל כסובן לפי השכל הבראי, שצדקה ממש לא תיקרא, כי לא יחלק המסון למכרה הנכונה של צדקה, וגם בזה השבילו קדוניתו ז"ל לרמו, וצדקה, היא והיר לתת ממנו לצדקה, ואם לאו או. מסון' שתתן ברצון או באונס סתם, מסון'.

אחי היקר! אם תשוב, תהפכו ברבר חילול ובזיון ספרי התורה במקדש הזה, מאורע מעצוב אשר כל השומע תצילנה שתי אוניו ולבו יקרע לזורים, ככל זאת מעו יוצא מהוק ואין דבר רע בהחלט, ויש לנו קצת נחמה, דוגמא מיש חז"ל במדרש (הובא בקידושין דף ל"א ע"ב ברש"י והוספות) על הפסוק, מוסיר לאסף אלקים באו נזים בנחלתך וכו' שאסף אמר שירה על שכיחה הקב"ה חסותו בעצים ואבנים, ומתוך כך הותר פליטה בישראל שאמ"ל כך לא נשתיר משונאי ישראל שירי, וכן הוא אומר, בלה ה' חמתו—ובמה? ויצא אש בציון ולפ"ז נראה, שאף שחורבן המקדש היה קשה לישראל מאד, שאפילו מלאכו השרת בכז, הן אראלים צעקו חוצה ומלאכי שלום מר יכביון (עין חגיגה ה' ע"ב) ככל זאת לבלל ישראל היתה טובה נדולה, שנשאר

חזון ב'

"גלות התורה"

לפני קהל גדול, ביום א' ל"ו בעומר שנת תר"ף
כשהביאו י"ג ספרי תורות מקהלת קאזאנקא (פ' חרסמן)
שנחרכה ע"י השודדים, בעו"ה.

ואולי גם הצדק אתם, ואבאר את דברי: מסתכל אנכי שכל אחד מאתנו נושא ספר התורה הנולד, המבואר ברסמם תרישית ובראש כסוף, ואחרת לא יוכל היות, ידענו היטב, איך כותבים מאחינו או מאחיותינו ספרי תורה, כמה יניעות יגיעו, כמה שנים עמלו וחסרו נפשם מסובה, לקצץ על יד, ולעת ההתחלה, ומה גם להמיום ככרו את ה' באזורים, משתה ושמחה, ולפעמים בכנור ותוף, ועד שאספו קהל עדת קאזאנקא שלש עשרה

אחי היקר! כל אחר מאתנו כשהוא לעצמו יש לו דברי הימים שלו, ומה שיש בפרם יש ככלל, ימי שלוח השקט ליחר, וכמו כן להכלל, היום הזה ירשם וברבי הימים לבני ישראל בנילה, ובראי הרושמים הבאים אחריו ירשמו את היום הזה בתוך שאר ימי הונה ויגון אשר קרו לעסנו, ואולי יוכל היות, כי כותבי דברי ימינו יסתכלו ביום המאורע המעצוב הזה מנקודת ראות אחרת, ולפי דעתם ירשמו את היום הזה בתוך ימי גיל חרותו לשעבר

ספרי תורות, כמה טריות טרחו וכמה זמן ועידנים עברו, ועשה נשער נא את רוב היגיון והעמסת נפש שבלב כל אחר ואחר על הנלות של ספרי התורות מסקומם, ונתרחקו מנבולם, הם והכותבים אותם ביותר, וכשמורידים אנתנו דמעות חמות על גלות התורה, עלינו לבכות מבלי הפגזות על ספרי התורה שלא זכו גם לזה, אלו הספרים עכ"פ לא חלו גם ידו זרים ולא נתחללו ובקהלות אחרות לא הספיקו אחינו, הבורחים מחסת המצוק, אשר כונן להשחית והסחית, נמו, ובספרי התורות התעוללו השורדים והפוחים, קרעום לגזרים ושמו אותם, כמה ספרי תורות נקרעו ונשרפו, בעזרה מיטיב (פ. קיוב) ככל בתי כנסתיו נשרפו התורות ר"ל.

ומצד השני אני מסתכל בכס היום, והנה לא לאכף באתם הנה, כי כולכם מלוששים בניו שבת ויו"ט, השיץ עם המקהלה משוררים, ואני שואל לנפשי, לשטחה זו מה היא עושה? הלא מלאי עצב הננו, הנה עמוקה עד בלי דיו, והנה שטחה ועצב משתהשים כערכוביה פה, ונפיץ ונחזה, הלא אמרו חז"ל בכמה מקומות, פוק חיו מה עמא דברא וקול המון כקול שרד, ובודאי הצדק אתם, אולי יש בזה גם סקום ולשמה?

בנוהג שבועות, בעת יחכו על אורח נכבד, יכבדו את הבית, יפארו את הכלים, ומעמידים כל דבר על מקומו הראוי להרהיב עין, וכבוא האורח בצל קורתם, יקבלוהו בכבר פנים יפות, ומה גם אם האורח הוא אורח בלא לב ולב, וכל שכן אם האורח הוא שר ונגיד אשר ממנו תוצאות לחם חקיק, בודאי יקבלוהו ברוב כבוד והוד, ומכ"פ אם האיש הבעה"פ הוא בעת צרה, וזה האורח הנכבד יכול להצילנו מן המצור, יותר ויותר יקבלוהו בשמחה בהתרגשות עצומה. (הציור הזה קניתי בשני מעשה מסוף הכפר שרגא טובא, לענין יום הכיפורים).

אחי ורעו! כעת אנתנו מקבלים י"ג אורחים נכבדים למאד, י"ג ספרי תורה סהורים וקדושים שגלו מסקומם, והובאו הנה עיר נוקלאייעב, וידוע מה שאמרו חז"ל (קדושין דף ל"ג) מפני לוסמיה עומדים מפניה על אחת כמה וכמה, ובמס' שבת דף ק"ז, העובר בשבת יציאת הנפש חיוב לקרוע, הרי זה רומה לשפר תורה שנשרפה, הרי דכבוד הספר תורה יקר אצלנו מאד מאד, והם, הכפירים האלו, אורחים הגונים מאד אצלנו, וכל חיותנו תלוי בהם, כי הם חינו ואורח ימינו.

ומה מאד צריכון אנו לשפר את הבית, זה הלב, מכל שיקיץ ותיקוב ולקבלם בתרועת שמחה לפרום סדינין לבנים ומצוירים, במעשים הטובים, כדי לברכם!

וציינים אנתנו כעת, לכבוד האורחים ההגונים, היקדים, אשר הובאו לגור בתוכנו, לקבל עלינו על מלכות שמים בשלימות, וכבאו לידו בירור האמתי שבתקופה זו שבה חיים הננו, אין לנו להשען אלא

על אבינו שבשמים, ואין עצה, ואין תבונה, ואין חכמה להיות נגד ה', רק להסתופף בצל מורתנו הק'. צא ולמד מה שעשה נקנור (יומא דף ל"ח ע"א), נקנור נעשה לו גם לדלתותיו, כשהלך נקנור להביא דלתות [לבוהמ"ק] מאלכסנדריא של מצרים, בחזירתו עמד עליו נחש"פ שבים לאבועו, נמל אחת מהם והמילה לים, ולא נח הים מועפו, כקשו להטיל את חברתה עמד הוא, וזכרבה, אמר להם המילוני עמה, מיד נח הים מועפו, והיה מצעצר על חרתה, כיון שהגיע לנמלה של עכו, היתה מבצבצת ויוצאה מיתון דופני הספינה, דבר הלא מפנינו שעיני הוי לנו, שעיני המצוינים בהלכה זה שער התורה, וגם שער העבודה, בשני שערים האלו עברנו בניולה, את כל הימים והנהרות, ובשצמד נחשול של ים בעים רוחו, הולך וסוער, הטילו שער האחד, הוא שער העבודה, בית המקדש, מרבו העבודה הכללית חיב, וצאנו מהארץ, הפלגנו במפניות, שחים על פני הים, ים זועף ומוצף לא ינוח, ספינת ישראל נושאה על פני הנעים, והרוח ידחף אותה משני עברים, וגם בקרבה, ביושבי הספינה בתוך הסהים והמכוכה אין שלום, הרוח החיצוני רוע וסר לנו, הגלים מעלים קצף בלבעו חיים, הורגים ואוננים אותנו מחללים ומכועים את קדשנו ואת ספרי תורתנו, ולא די לנו באלה, הבאישו נמקו חבורתינו, מרדסינו ומחריבינו ממנו יצאו, בימים האחרונים נחרבו, בעלי קושי קשר שאחזו בשמח המלך אחו, שאחזו כתי כנסיות ובתי מדרשות (כמבואר במדרש אסתר בפתוחה), כך אמר אחו, אם אין נדיים אין תישום, אם אין צאן אין רועה, אם אין רועה אין עולם מתקיים, כך היה אחו סכור ואומר, אם אין קטנים אין גדולים וכו', אם אין וקנים אין תורה, ואם אין תורה אין בתי כנסיות ובתי מדרשות וכו' מה עשה עמד ונעל על ככ"ג ובמ"ד שלא להתעסק בתורה, עכ"ל המדרש, הוא המלך אחו צוה לנתק את צעירי הילדים מבית ספרם, ולבטלם מרוח היהדות, רוח היריות, ויקם להם בתי ספר ללמדם תהו ולא רוח, כמעשי הוצאת עושים גם ה.קושי קשר בימינו, גם המה יוצאו מבתי ספר, אכן מבלי רוח ישראל, רוח ישראל סבא העתיק יוסון, הם הוציאו ללמד את בני ישראל הכל רק לא הכמת ישראל, והם עומדים כל מצדקי, מבלי לנשוע בקרב הילדים האבה והבה לכל הקדוש לנו, והיום הולך וסוער, ועוד מעט ינטו ידם לכבוע את הקודש כולו, להטיל ולהשליך גם את שער השני, השער האחרון שלנו, הוא שער התורה ובעת צרה הוואת הגיעו מים עד הנפש, עלינו למסור את נפשנו, את השער הזה, יתר פליסתנו, לא נתן להשליך לים, לא נעזבו את השער האחד הזה עתו שיעשה הקב"ה עמנו ניס, ושאון גלוי וכל סאן סואן ברעש וביא אותנו גם התף הבטות, חף ורצוננו, וביון שנניע לנמל ולחוף, ובצבץ גם השער הראשון, שער העבודה, ותחינה ענינו בשבוע לציון ברחמים.

חזיון כ"א "לך ה' הצדקה"

בשבת פ' תבא שנת תרפ"ף קודם הסליחות.

וכלימה מצדנו, ואנחנו כפויים מיכה נגדו, יתברך, נאלצנו ולא ידענו ממי נמלטנו, לא הרגשנו ולא נתנו לב להוד הנותנת, מי הוא הרחום, והחזון המסציא את כל ספוק צרכינו, ובעבור זאת עומרים אנחנו בעת אמירת הסליחות כפוי ראש, מודים ומתודים, אנו בעמרנו כתפלה ומוציאים תהבות ממעמקי הלב לך ה' הצדקה! אתה מלך צדקות אהב, אתה עשית עמנו צדקות בסירות היותר נכבדות, אכן, ולנו בושת הפנים! אנו לא יצאנו ידו חובתנו, לא הכרנו את הטוב והמטיב, ויש לנו בושה גדולה, ואיך נפתח פה ונרים ראש, מה נתאונן, מה נאמר, מה נדבר ומה נצטדק!

ועוד לאלוהי כליו, כפי המצב שלנו ברוחניות הנה ידוע מה שאמרו חז"ל בוסן ישראל עושים רצונו של מקום מוסיפין נבירה בפסליא שפ מעלה ובפסליא של משה ובזמן שאינם עושים רצונו של מקום מתוושן כח בפסליא שפ מעלה ובפסליא של משה (פרי"פ' האיגונו על הפסוק צור ידך תשי וכו') וזהו שאנחנו אומרים, לך ה'—ר"ל אם מעשינו בשנה זו היו מכוונים, לך ה' קימנו מצותיך, ועסקנו בתורתך בכרו שיתגדל ויתקדש שםך, אוי, הצדקה שעי"ו נראה צדקתך על כל העולם ושך מהולל בנוים, וניתן עו לאלקים, וניסיף נבירה בפסליא של משה, אך אם רוח אחרת היתה בנו, ולנו"א אם כל מעשינו היו רק לנו, לעצמנו ולכשרנו, או יש לנו, "בושת הפנים" שעי"ו התשנו כחם של פסליא של מעלה ופסליא של משה, וכרמיון בעל העקידה ז"ל למדינה ששלחה איש אחר ברבר מוכרתם ונתנו לו הרבה כסף על הוצאותיו, והוא פור כל הכסף רק לצרכיו קנה כמה מיני סחורות והכניסם לספינה ונספעה בלב ים, והוא ניצל ונשאר נקי, ושב בידים רקניות ובחרפה ובבושת פנים, ומה יתרון לאדם בכל עמלו, לפי התכלית האמתית, [וכעין פירוש הנ"ל מוכח בספר, "תורת חסד" ברמיו התפלה ע"ד הקבלה עיי"ש] אחי יקירי! נקים הפסוק שאנחנו אומרים בפסליחות, נחפשה דרכינו ונחקרה ונשובה עד ה' לחקור הסיבה שתעינו בתהו לא דרך ולמצא עצה נכונה ללכת בדרך הישר, ועלי להקדים מה שראייתו פירוש דברי קהלת (בשם הוזהר) ושכן אני את המתים שכבר מתו, ר"ל ששלמה המלך ע"ה שכן את המתים בחיים, הממיתים את עצמם באהלי תורה כעודם חיים, כראמרו חז"ל כספ' תמיד, הרוצה שיהיה ימית את עצמו, ושלמה המעי"ה לעת זקנתו, אחרי אשר ראה רב חכמה ידעת, שכן ופאר את האנשים אשר בחייהם אינם רודפים אחרי

תענוגות

סתחילים אנחנו לבקש רחמים מהקב"ה ואומרים: לך ה' הצדקה ולנו בושת הפנים! כל המתבונן מראש השנה שעבר, עד ראש השנה הבא עלינו לטובה, ההשגחה הפרטית החושפת עלינו ביחוד, הופיעה עלינו יותר מכשנים שעברו, כעת אשר הענינם התמידים, אשר חיו על חשבון אחרים, עלו למעלה ראש, מלאים כל טוב, שמעולם לא חשבנו ולא חמדו להתעלות כזו, בזמן אשר העשירים והאמידים ירדו מטה מטה, עולם הפוך אנחנו רואים, העליונים למטה והתחתונים למעלה, בעלי בתים החשובים, אשר ישבו שקט ושאנן, לא ידעו כל מחסור, והנה נהפך עוהם הנלגל, מוכרים מהחלה את הפציהם הסותרים ואח"כ ההכרחיים, ויוציאו על הוצאותיהם היומיום, את כל מחסוריהם נוהגים נלחם להשיב נפשם, ובאור הבוקר, גם עשיר גם אביון, ר"ל העשיר שהיה אביון, והאביון שהיה עשיר יבואו לעמוד ולהתחנן באמירת סליחות, ויאמרו לך ה' הצדקה ולנו בושת הפנים! מהסליחות ראשתך עד הסליחות הראשון, כמה וכמה נפלו ולא יכלו קום, כמה נפלו מלהט התיב המתהפכת בתוך גן החיים, כמה כרעו למבחן לקרבנות צבור וקרבנות יחיד, האם לקחנו מוסר? האם פעל הזמן על לבותינו לטובה? האם נלי הים הוועף במשבריו ונרדו את דוחנו, חזקו ואמצו את אמותנו, על כרתנו עלינו להורות על האמת ולהשיב בפה מלא, לאו איש מאהנו לא נתן אף לבו להכיר את הנסים הנלוים, את החסר ואת האמת שששה ועושה עמנו האל הנכבד והנערץ בכל יום וככל עת וככל שעה.

הרמב"ם ז"ל סינה שמונה מדות נתינת הצדקה ואחריו הב"י בש"ע יורה דעה סימן רנ"ט, שהי מעלות הראשיות הטה, להחזיק ביד עני המס לנפול אתה לו בתור מתנה או הלוואה. כרי לחוק ירו שלא יצטרך לבריות, ושלא יתבוש, או הנותן צדקה לעני ולא ידע למי נתן והעני לא ידע ממי קבל, וכמבואר (בפ"ק דמס' ב"ב) נתנה ואינו יודע למי נתנה נימלה והיני יודע ממי נימלה, והנדיא ז"ל צ"ל לזה מצי' השקלים והוספתא שם, כשם שותה, לשבת חשאיין במקדש, כך היתה בכל עיר ועיר, חכמינו ז"ל אמרו במדרש, שאין לך, אדם בעולם שיהיה לו תביעה על הקב"ה (כמ"ש הפסוק, מי הקימיני ואשלם), כי הכל הוא באורח צדקה, הוא יתברך ון ופרנס אותנו כל השנה באופן נאות ונכבד, באופן היותר חשוב במעלות נתינת הצדקה, קבלנו את המזון מיד הא-ל הטוב, המסציא מזון וסרף בלי שום בושה

עפ"י מה שאמר (בע"ז רף י"ז ע"ב) שנגזרה סיחה על אשתו של ר' חנינא בן תרדיון על שלא סיחה בבבלה (שהיה הונה את ה' באותיותיו) וסבאן נבין להסכיף שהנשים ערביות על מעשי בעליהן, אשר ראו עון ולא התבוננו, הבל"ג נתון בערבון, הכל ערבים, הנשים ערביות על שלא סחו על כל מה שתוכלנה, ומצורת פרוסה על, כלי החיים.

ואתנה נשים גם כן צריבות אתן לקרא בקול לך ה' הצדקה! לך ה' סניע צדקה, שעשית עמנו, נתת לנו חיים לחיות ולהחיות מעמר ולהתכלכל ביוקר הגדול הזה, ואשר ע"כ עלינו היתה החובה למחיות כבעלינו ובבנינו, שיהרזו מחילול שבת, ממאכלות אסורות לשמר טהרת המשפחה, שזה הוא היתר והפנה שכל כבוד ישראל נשען עליהם, הכלל, ולנו בושת הפנים: חפשו רכיבין הקרנה, לחקן את המעזת מהיום ולהלן ושוב תשובנה אל ה' ובוראי ה' הטוב ויחיב ויחיים איתנו בספר החיים ובספר נאולה וישועה א—ס—.

תענוגות בשרים, ואררבה ממים הם בחיים, ר"ל מסיתים את הנשותיהם המעוררים לרוף אחר הבלי הזמן.

עלינו לחקות את אחרי מעשי אבותינו, לתת מתן ורמן לחסור, הם התאוות השפלות, אשר אחרי עשותם יתחרם כל אחד מאתנו, ויבין שעשה עול, עוד מעט קרוב היום אשר בו יתיצבו בני האלקים לפני ה' בשכתי על כסא-משפט, ובשופר של איל נתקע לזכר העקרה, עלינו לעקור את רנשותינו הבתמים ולכופף את יצרנו, לא להוסיף ח"ו לחלל את השבת קרש בשכ"ף לאסף מעט כסף ריוח בזה היום, לא להוסיף לאכול בשר מרופה, רח"ל, שנתפרצה סאר, וסכל מספר נצזור את בנינו שלא להקריבם למו"ך ח"ו...

ואתנה נשים שמענה דברי ה', הנאון האולפאי ז"ל ביאר את דברי התנא באבות (פ"ג משנה ט"ז) „הבל" נתן בערבון ומצודה פרוסה על, „כל" החיים

חזיון כ"ב

כ נ ג ה מ נ ג

בעוה"ש, קורם ראש השנה שנת תר"ף, כמה בתי כנסיות פרוו כסף הרבה לכלכל ש"ן ומקהלה, לשיור בשירים על לברע"ל.

הננינה אשר לקחו פת לבבו, המלך חסד ועבר, והבקשה נשארת כירו.

כן אחי הקייסו כאמורים הננו, על לא חסס בכפנו סמינו כבוד מלא נחשים ועקרבים, ובנוב אריות, והנה קרוב יום הדין, יום שיושב המלך על כסא דין, ולפניו נעבור כבני מרון, וכל אחד מאתנו יבא בספר-התפלה, במחזור ישן ובמחזור חדש, במנילת ספר כחוב עליה צרות ישראל, ונקול בשמנו, ותברך, את תפלתנו שיפדה את ישראל מכל צרותיו, מכונים אנתנו אותנו שנה שלמה, ונחכה על עשרת הימים שבין ר"ה ליום הכפורים, שאז הקב"ה קרוב אלינו, כמ"ש דרשו ה' בממצאו קראוהו ביותו קרוב ובדרש חז"ל (ר"ה י"ח, יבמות ט"ט) דקאי על הימים האלה, וירא אנכי מאד שח"ו לא תקראינה אתכם כאשר קרה את המגנן הלז, שעבר זמנו ונשארא תפלתו מעל.

ובכן אחי ורעי! נדע את אשר לפנינו, ונהיה טובנים ומומנים, להניח את בקשתנו לפני שומע תפלה, ואל יערבבו הקולות והננינות את מחשבתנו, ולא נשכח כי בשנה זו עלינו לבקש חיים ושלוים גם בעד בנינו את אשר ישנם פח עומרים עמנו היום, ואת אשר אינם פה וביד חוקה נלקחו מאתנו ומי יודע אם נשוב לדאותם, ואולי בר"ה יום הכפורים הבאים לא יהיו בישוב, וימצאו על פני השרה

אחי הוקרם! אחשוב ליותר להגיד בחוק קהל ועדה דברי כבושין, צרפך את הלב, כי בלעדי דברי מיסרי, הלככות פצוים, ולא אחד יצפה אימתי יהיה ראש השנה, שיוכל לשפוך שויו לפני ה' המסתיר פניו מכות ועקב, גם ליותר הוא בעת לסדר לבני עמי את רובי צרותיהם, למען הכין לבם לשפוך (כמים נגר פני הארון ה') שוה ולתן אוון קשבת לכל הנה היוצא מפייהם.

אך ירא אנכי שאל יהיה עובד בתפלהכם, כי לא ישמעו אוניכם את אשר היוצאו מפיכם, ולא בכס האשם, רק בכוואכם אף הקודש ביום תרועה וזאוניו ותקשיבו להקולות היוצאים מפיית המקלה, הקמנים עם הגדולים, ותשקיעו מחשבותיכם בנעמת הננינה והכליות תתלהם ושכח מלבכם, והיום קצר והסאלכה מרובה, ואם ביום תרועה בקולם תשמעו, מי יודע מה יולד יום? פעם אחת קרה למגנן אחד היודע פרק כשיר שנתפס לבית האסורים וישב אסור כשנה חמיסה, והנה נודע להאסורים שבקרב הימים יסור המלך בכבירו ובעצמו לבקר את בית האסורים, ויגש להכין מכתב בקשה למלך, שלא חטא ואשם, ויהי טרם פא המלך אל תוך חצר בית האסורים, תחלו הסנגנים לשיור ולנגן לכבודו, והאסיר לקת חבקשה בירו והיה סוכן להנישה למלך, ובתוך כך העמיק את עצמו והסא אוון להקשיב לקולות

קבריהם", כן עלינו להתפלל ולהשיל חתנתנו לפני א-ל רם וגשם, על אנשי החיל שנמצאו במעבדי הארסה (אקאפעס) שלא יעשו נתיים קבריהם שלא ישארו שם חיים (הרעיונות האלה שמעתי). ויאמר ה' למלך המשוהית בעם הרף ואסוף יריך ונוכת לשנה טובה ונושע נה' תנועת עולמים א-מ-ן.

השנה וניא התרנה, וכמו שרבו נמליאל היה פוסר עם שבשורות, מאי מעמא דאניסו (סוף סס' ראש השנה) כן עלינו להתפלל עליהם בר"ה ויום הכפורים, יען שאנוסים מהם ואינם יכולים, בעויה, רבא לבתי כנמיות ולבתי מדרשות, וכמו הכהן הגדול שהיה מתפלל על ענשי השרון, שלא יעשו נתיים

חזיון כ"ג "ושר בשירים"

בעיהש"י בימים נוראים בשנה תר"ף, מלואים לחזיון הקודם.

הרנשת באי בימיסו בני נון והנס אנהנו, סביבותנו יקוד כיקוד אש, טראש השנה תרע"ט ער ראש השנה הבע"ל, כמה סאות אלפים סאחינו נהרנו מירי אכורים, בפלכו קיוב ופודול ועוד, בכל ערכות אוקריינא פרשים ירוצו, לפנייהם תאכל אש ואחרייהם תלהם לחבת, ואין קצה לנויות המושלכות, עוללינו ירוטשו בראש כל חצות, נכבדינו ונרולינו ירותקו באוקיס, לשמועות כי באים לב נמס, ופק ברכים וחלחלה בכל סתנים, והשרידים אשר שרדו סדם נפוצו לכל עבר, כל אלה נעשה בעצם היום לעינו השמש, מוציאים את היהודים הנחמאים במרתפים ובעליות הירג, ואין סוחה, כמו כל הסדינה כולה הכסימה למעשי הרצח ביהודים, וכמו כולם הסכיסו שחינו ורכושנו הפקר, ובשנה כזו, עת סתינו סומפים לפנינו, החללים עוד לא התקררו והחרב שלופה ונמיה על ראשינו ולתערה מרם שבה, ופי יודע קצנו, על כל שפים קינה, ואנהנו נאמי שיריהו שרים אנו בשירום על לב רע, ועוד יתירה עשינו כי התעוררות נדבר המשוררים עלתה למרום קצה הרבה יותר כששנה שעברה, בכית כמות, ואנהנו כילד היתום הקטן נשתעשע ונשחק בהפפתה.

ואל יעלה על לבכם שאנכי כמו סיעץ חלילה, לפסור את החונים סממרתם, חס מלהוכיח לא, ולא, יראתי דק שעעבור כפמור לא תשכחו את הבונות והתפלות, סתכלו יותר סדאי כנבני השדר והמנבעות הנבוהות של המשוררים, ולבכם תשינו לקול נגינתם, ואם החזן עומד לפני העמוד כדכעי למיעבר ואם הכל לפי חוקי הנגינה, אלה ואלה יוכלו להשכיח אתכם סהעיקר אשר בעבור זה נתקצתם להאריך שוע בציר.

ובכן קחו עצמכם רברי, וכפואכם ביום תרועה לעמוד בתפלה אל תעשו כמעשה הולד הקטן, ולא תסיתו דעתכם אף רגע, וכרו את רברי חירושלמי: סמן דרטיך בראש שנת דטיך מוליה' שפכו שית לפני בוחן כליות ולב, וישיענו ונושעה א-מ-ן.

בלכתי בשכבר הימים ברחוב שמעתי בכיות ויללות עולות סתוך אחר הבתים, נכנסתי אל תוכו, כרו לשאל מה קרה שמה ואראה אבי הסמפחה סופל על הארץ, נרות רולקים מראשותיו, מכוסה בבגד בר שחור שלמעלה, יללות, ניוחות ויבכות יוצאות סכל פיות, ועקת אשתו סרוע כל לב, הוי אישיו על מי נמשת מעט הצעוק האלה, פה תצעוק מרה בת שהניעה העת של נשואיה, ואביה לא זכה להובילה לחופה, שם סקונן פן, שעוד מעט יספאו לו יג' שנים, ולא זכה אביו ליום כר-מצוה שלו, ובכתי נואי יבכו הקרובים והשכנים, ובתוך הרעש והכבי, הצעקות והיללות, אין מי שישים לב לבכות ולהתרנש על אחד סהבנים, ירד תמים, בן חמש שנים, שסחו לא יקלוט את כל הצרה אשר מצאתה, אסו אולי ברכות הימים תנשא לאיש ותשכה את הצרות הראשונות, האחות תחכה כצל אישה, האה הככור כפן יג' שנה, אחר עבור שנים סועסות לא יצטרך לעוד, אך הוא הילד הרך, ככל צרחם על סות אביהם לו צר ביותר, מי יתנכהו? מי יגדלהו? מי יכלכלהו, מי לבישהו, אם יחלה מי ישינו עליו לרפאותו, הוא היתום החסים לא ירע ולא יבין סאוסה, יושב הוא על הרצפה אצל הסת המושכב, סחויק כקצה הסכסה השחורה, ומשתעשע ומשתק עם כפמור יפה הפמור בהסכסה, עולפו וישך בערו, ויעות רבות יצרות נשקפו לו, לא אחת ולא שנים ישוטם מוצות קרוה כשהוא רעב לפחם, אך לבו צר סהבין את כל אלה, הכפתור היפה לקה את כל לבו.

כאשר התבוננתי אל סשחק הילד, בכיתי עליו סתרוים, אתה היתום הקטן, לו חכמת, או בכיתך היתה ניוולה משלהם ועורך גדול מעצים, כי משנה שברין השברת, אבל כעת קטן אתה, מרם התפתח סכלך תשעשע ותשחק ביום צר מוצוק סצאוך. ובן הוא אחיו וילדת בנו, שכלנו כמו לא התפתח, כחסיסיס אנהנו, שתי קצוהינו אכלה אש ותוכנו נחר, ולא נשים אל לב, איה הדינשתנו,

חזון כ"ד „ר' ישועושר“

בנוה"ש, ראש השנה שנת תר"ף קודם התקיעות.

ואמר ר' יצחק כ"ג שנה שרשה בתחלתה מתעשרה בסופה שנאמר מראשית השנה וכו' מרשית כתיב (ר"ה דף מ"ו) ועיין רש"י ובהוספות כתבו שמתוך שישראל רשום, לבם נשבר, ומרחמים עליהם מן השמים עב"ל כתיב עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה, כהנא אמר מרשית כתיב, ועד אחרית השנה, מדרה לה בראשה, ויהיב לה אחרית טובא בסיפא.
(ירושלמי סוף פ"ק דרה"ש)

בחור אני וחוששני שמא יודעו נופי ספחה של סכין ואצטרך, ושם תפסול השחיטה ולא תעלה לך לקרבן, אלא כפתני יפה יפה וכו' ונהבונן היטיב בדבר הגדול הזה, בעת שראה העקוד את המאכלת החדה ביד אביו, אשר בעבור רנעים אחרים תשים קץ לחיו פה עלי ארמות וכסיתו התרוצצו רעיונות שהם למעלה מן הזמן והשכל, שעוד [מעט] והנהו בעולם הנצח, ובאותה רגע כעצמה עלה הרהור על לבו, וירא שמא יצער את אביו וכשם שחשש שמא ע"י הוועוץ תפסול השחיטה, כן חשש שמא יודעוץ ספחתי של סכין ויצער את אביו, זה שיסד הפיסין (קודם קדושה הראשונה מיום ב' דרה"ש) יצוה יחיד לקשור ידיו ורגליו לרגלה שלא יכעם מצות כבוד לחללה.

כמה תמימות, כמה שלימות כמה והירות, כמה רך כמה עידון-נפש יש בזה, להבונן ברנע בזה לראות את הגולד היותר רחוק, במצות כבוד אב ואפילו אם הדבר הזה יצער את אביו, הלא אנוס הוא ואונס רחמנא פסריה, מ"ם יצחק אבינו העולה תמימה, הרחוק גם את זאת ככל אשר יכול וציה את אביו לעקרו יפה יפה, ואולי זאת היא מנדלת ערך נסיון העקירה שאנחנו ספקשים בזכותה, שהתחבטו בו המפרשים, (ואף כי לפי זה הנסיון הגדול הוא ביצחק ולא באביו, והכתוב הוא סיחם הנסיון לאברהם, ואפשר לאמר, שאברהם הניש את הנסיון ברנע הואת יותר מהרנע שצוהו ה' להעלהו לעולה, שעד הרנע ההוא לא הכיר עדין כל כך את מעלת יצחק בנו, מ"ם כבש את רחמיו וזהו הנסיון הנכות והעמוק שמבקשים בזכותו.

הרעיון הלו אשר לנו להבין סמצב הרנע של נסיון העקירה, ססירת נפש של חטא והבן השופר של איל סוכר איתו לנו, לא קילו, הקנוף השופר כשסמכלים בו, אנתנו באים לידו התרוסמות היות, ואולי יש רמז לזה בדברי ר' אבהו (רה"ש סם)

כרלים וכרשים באנו לרפוק על דלתי בית ה', לבני נשבר בקרבנו, סוכים ולוקים אנתנו, קול רמי אחינו צועקים אלינו מן הארמה, אלפי ניוות של חללו עמנו מושלבים הנהרנים כלי שום חסם ועול בכפם, הרבה חללים היו לברות לעוף השמים באין קובר, והנשארם ועיד שם ספוזרים הנה והנה כפחר וכבהלה ולקול עלה נרף יחרדו, הינו ללענ ולקלם בנוים, כתינו לנכרים ורכושנו לזרים, ובבן השנה הואת היתה לנו רשה עד סאה, ה' ירחם.

ואיך נגיע לסוף השנה לעשירות או לאחזית טובא, לרכיבי ר' יצחק והירושלמי [הסוצנים בראש דברינו], דאם בתחלתה רשה בסופה מתעשרה, ועי אחי! שהעשירות ואחזית טוב חלף הריש והסחה לא תעלה ולא תגיע ע"י קושי היסורים שסבלנו לבר, כי אם על ידי התעוררות, לתשובה, תשובה שלימה, הן בין אדם למקום הן בין אדם לחבירו, ולידי התעוררות הואת יביא אותנו קול השופר, בשמיעת קולו כריכה התכונות כמה שאמרו חז"ל (ראש השנה דף מ"ו) אמרו לפני בראש השנה מלכויות וזנוגות ושופרות, מלכויות—כדי שסמליכונו עליכם, דעל ידי תקיעות באסירת מלכויות נבוא צידי הכרה אלקית ונמליכהו עלינו, כדי לשבור את מצותיו ונעשה פקודותיו, עד שנבא לידו אהבה אמתיה, —וכזונות: כדי שיעלה וזנוגותיכם לפני ציובה שתאמינו, על ידי תקיעות ואסירת וזנוגות כשכר ועונש ובחזרה מן השמים שהיתה נ"כ על ידי שופר בקבלת החזרה, וזה סריסו וכסחו בשופר, ומלכו פשמות חתוכים הסורים על דברים שבינונו ובינו, יתברך, אולי נוכל ליקח לקח גם על דברים הנעונים בינונו ובין חברינו

ושמעתי דבר נפלא בשם הגאון האמתי ר' משה סרדכי עפשטין ססלאנאדאק שלי"א על דברי המדרש (וירא פ' נחמות ו"א א"ד יצחק בשעה שביקש אברהם לעקוד את יצחק בנו, א"ל אבא!

הבין השומר אל מה רמזו תקירותיו של הגאון הזה מפני שהרניש בנפשו ששעותיו ספורות, והבין שבא קצו, ולא רצה לצער את השומר אפילו לאחר מותו, ובכדו שלא ירא מסנו ללון עמו בחדר אחד ולהפיג את צערו פיאר לו הקירה שלימה גין זה בעודו נוסס.

אחי היקרים! בני אברהם יצחק ויעקב אנתנו, נבים אל השופר והוא יזכיר אותנו על יצחק אבינו, שבעת נסיון העקרה חש לצער אכזו, אפילו כספק צער, והשתדל למנוע זאת, וגם אנתנו נתעורר לקנות שלימותו, לא נצער אנתנו את חברינו, וחלילה מלשאת קנאה ושנאה על כל אחר מישראל, וברגע שאנתנו שרוים בצער, נחוש לצער חברינו, ונזהר מכלי לצער נפש מישראל, ובנשתנו לחפלת מלכות וכו' נסליך עלינו את הבורא יתברך ונאמן באמונה שלימה בשכר ועונש, ונשמור מצות תורתנו הקדושה (וראינו אחיך שכרעיון הפשום שבמלכות, וזכויות ושופרות קדמוני הרבנים הדרשנים האחרונים), ונזהר בכבוד חברנו, ואז נזכה להשכר שבישרו לנו ר' יצחק ור' כהנא בירושלמי, כל שנה שרשה בתחילתה מתעשרת בסופה, מודה לה בראשה ויחוב לה אחרית סבא בסופא, והיה ראשיתנו מצער ואחריתנו ישנה מאד, זמן השמים ירחמו עלינו ונזכה לכתיבה וחתימה טובה, בשנת נאולה וישועה, שנה, שתולידנו קוממיות לארצנו, א-ס-ן.

למה יוקעין בשופר של א"י, כרו שאובור נגם עקירת יצחק בן אברהם, ומעלה אני עליכם כאילו עקרתם עצמיכם לפני, וכמה יגיעות יגעו המפרשים ז"ל לישב את דברי ר' אבהו, האם הקבי"ה צריך להוכרה, הלא אין שכחה לפני כסא כבודו ולפי דברינו יתבן ש,אובור לכם, ר"ל אעשה לכם זכרון טוב, שהראו את השופר של א"י, ותוכרו את ענין עקירת יצחק אביכם, ותלמדו להשכיל לבוא לירי המרות שנכלל כהם יצחק, ועי"ז מעלה אני עליכם, כאילו עקרתם עצמכם לפני, ר"ל שתשפרו מעשיכם ותגיעו למעלת יצחק אביכם, וזה שאסרו וזכרו בשופר ר"ל מה הוא הרבר אשר יבא אתכם לירי התרוססות כזו — השופר" הוא יזכיר ויזהיר אתכם על הרבר הזה, [בפירוש, שאובור לכם] קדמוני דהר"ג בספר הרשת הר"ס"ה, אך לא דרכו ררכי עי"ש].

ורעיון הגאון הנ"ל יש סמך עם מה שספרינו על הגאון החסיד ר' ישראל מלאנבר וז"ל, שקדם פסירתו איזה שעות בלילה, ישב אצלו איש אחר בחדרו, והיו שניהם בבדידות, ויהי בחצי הלילה, החליל הגאון ז"ל לרבר עמו ענין מחקרי, ובתוך דבריו פיאר לפניו, שאין לירא מפני המת כלום, אן שאין שם אנשים אחרים, והשופר הוא ישב ושמע לדבריו ויתפלא, למה לו כעת החקירה הזאת? לאחר עבור שתי שעות בערך, יצהה נשמתו במהרה, ואז

חזיון כ"ה

"יזכור אלפים"

כיום הכיפורים שנת תרפ"א, קודם הזכרת נשמות, בקהל רב.

מזיו השכינה. עלים נושרים, ענפים נקצצים מהעץ הרעת והחיים, אשר נפלו מרוח סועה ומער, ואין להעצים והאילנות כעת חלק במ, איך ינקו שרף ולחלוחית מן העצים היעננים.

אחי ורע"ז! אציע לפניכם דברי חז"ל המזהירים כוהר הרקיע, (מדרש שיר השירים) שחורה אני ונאווה, שחורה אני במעשי, ונאווה אני במעשה אבותי כביעות שלמה, מה השלמה הזו מתלכלכת וחורת ומתכבסת, כך ישראל מתלכלכין כל ימות השנה בעונות ויום הכיפורים בא ומסכפר, ובספר פתחי עולם (דרוש פתח המשפט את מ"ז) פירש דרכי המדרש, ששורש העבודה היא, אמונה? אותה הורישו לנו אבותינו מעולם והוא עומדת לנו, ואף כי כל פאר וכל קישום יחסר לנו, שלא נשתדל הרבה בקיום מצות ה' ולא נרקדק בהם כל כך, אכן כל זמן שהוסיד, היא אמונה הצרופה, קיסת, אין להתיאש, שעוד נחליף כת, עור נחיה ונראה רב

בדור האחרון נהנינו גם החפשים, אלו אשר אינם מבקרים את בתי כנסיות לתפלה, לבוא לעת הזכרת נשמות אבותיהם, ובגמר ההוכרה, רפים מהם נמצאים תיכף מן המפתן ולחון, ובהתכווננו אל מעשי אחינו האלה מאד יכאב לכינו, בעיקרי הרת אינם מאמינים, כחורה מן השמים ובהשגחה פרטית על מין האנושי, לא יתנו אסון, ובעד החיים א"ל המתים ידרשו, ומאמינים כזה, שלשלת של אבותיהם הגמשתת מרור רור שסמיהו לכניהם אחריהם נתקוה, והפסיקוה, במסורת אבות כחלה נפשם, ומה להם להוכיר את שמות אבותיהם המתים? הלא פרצה רחבה ביניהם, מהלך ת"ק שנה, כי כל סדר הזכרת נשמות הורים, יואת להבנים האלו, אשר כהרו לכת בדרכי אבותיהם, והנה באים בנים, — אשר סכל ירושת אבות משחק להם, ורוח של כפירה לבם מלא — להוכיר נשמת ההורים, אשר לבם רר אם א"ל ועם קרושיו נאמנה רוחם, ויתלוננו בצל שדי ונהנים

טוב, ועוד לא אבדה תקומתו ולא כן אם ח"ו חברת האמונה מלבנו, און אבדה תקומתו, נגודנו לנו.

בגד מתלכלך יכולים לכנס, להעביר והסתור והלאה, ושב כבתחלה, יען חסרוננו הוא סקרי, לא כן בגד ערים בלוי סחבות, שחסרון עצמי לו, אין בזה שום תיקון, ועם ישראל, אף שחוסאים הם, מלובלבים הם, אכן חסרונם הוא סקרי, אבל כעצם, בקרב לבם פנימה, מאמינים המה, בני מאמינים וחסרונות הסקריים אחרי הכנסה והניהוץ, דהיינו אחרי התשובה, חרטה על העבר וקבלה בלב שלום, ביום הכיפורים, אלו הכתמים הסקריים ירוחצו והסתרו, ושב רפא לו, אבל החוסא בחסרון האמונה הוא חסרון עצמי, גם יום הכיפורים לא יעבירוה ולא ילבין אותו, ונשאר סלא כתמים, וזאת אולי כונת המדרש, שחורה אני — מלובלכה במעשי אבל, במעשה אבותי — היא האמונה, נאווה אני וזה שמיסו כיריעות שלמה, כשהיא מתלכלכת, חוזרת ומתכבסת, כי היא רק במקרה ולא כעצם, כך ישראל וכי'.

אולם כעת, בעוזה, רפתה האמונה כיריני ומעשי אבות נקשר בלבותינו רק בחוס רק, על ידי מקצה מעשים טובים, שנשרשו בלבותינו מערש ילדותנו ועל סמך זה יכולים אנחנו להתפלל לאלקי השמים עבור נשמת אבותינו, אשר רוחם תחרף עוד נגד עינינו, וכפי דברי חז"ל (ברכות ריש פרק ג') שהמתיים יורעים מצער החיים, ויכולים אנחנו לבקש מהמתיים, שישתתפו בצערינו, והכל רק ע"י התקשרות באמונת אבות, להיות אפילו בזמן שאנחנו בבחינת "שחורה", להיות גם, "נאווה", אך אם ח"ו נסיר לבנו מתורתנו הק' ומאמונתנו, או הנכס ענף קצין סאילן ואין לבם בלל להתפאר במעשי אבותיכם, ואז שחורה נפשותיכם ולא נאווה כלל, וקרוב להרבירים האלה במדרש הלוי, עיין בספר לבית יעקב (סוף דרוש י"א) ועי"ו פירש דברי הש"ס (דה"ש דף ל"ד) תקעו לפני כשופר של איל, כדי שאזכור לכם עקדת יצחק בן אברהם דר"ל כשתקעון כשופר של איל, שבוה אנחנו מראים, שמחכבים אנו מעשי אברהם

ובכזה נבין מעט מזער, מה שיש להשיג שמץ דברי תורתנו הק'. הכרת חברת הנפש היא, גבי חיבוי בריות, שנפסק החוס שיש לכל איש הישראלי בצור תוצאתו בסקור העליון, אף שמתהלך החוסא הזה פה עלי ארסית ונראה חו, אכן סת הוא, רשעים כחיהם קרוים חמים, כמו סאור העלעקטרי שנפסק החוס באמצע ואין כה האור, יש לו התחברות להסאור שאינו ניכר לכאורה, שיש חסרון בהסאור שנגד עינינו.

ובכן אחי! עורו נא, התעוררו נא! ביום היחיד והקרוש הזה, יום אחד בשנה, הסוקרש לתשובה, דרשו את ה' תיכף — בהמצאו — קראוהו עכשו בחיותו קרוב, הבו נחזור בתשובה, וע"י תשובתנו וקבלת דרך אמונת אבותינו נתאחו ונתקשר היטיב אל נשמת אבותינו, המתלוננים בצל שדי, ואו, תפילותינו יעלו ויבואו ויגיעו לשומע תפלה, ונעורר רחמים עלינו לפתוח לנו שערי רחמים, כי בצרה גדולה אנחנו, וה' המרחם ירחם עלינו בזכות ישיני עפר, עת צרה היא ליעקב, ומסנה נושע תשועת עולמים, א—ס—ן.

חזיון כ"ו

"הזכרת נשמות"

בשמיני עצרת שנת הרפ"א לפ"ג
הזכרת נשמות.

והאחרונים הביאו בשם מהרי"ו דלכן נקרא יום כפור בלשון רבים, הכיפורים, יען שהוא יום כפרה לחיים ולמתיים, ולפי זה יפלא על איזה סמך סמכו והנהיגו להוסיף להזכיר את נשמת המתיים עוד שלש פעמים בשנה, בשמיני העצרת, ביום

מנהג הזכרת נשמת המתיים, לפי המבואר באור"ח סימן תרכ"א סעיף ו', הוא רק ביום הכיפורים, וז"ל נהגו לדור צדקות ביום הכיפורים בעד המתיים ומזכירים נשמותיהם, דהמתיים ניכר יש להם כפרה ביהו"כ.

נשמת המתים, מזכירים וכותם. ומבקשים מלפניו יתברך שידון אותנו ואת צרכי חינוך נוכחם לטובה, וסוף הטעם מבואר בספר כרם שלמה בשם ספר ל"ח שבשנה הראשונה לסיומת אב ואם יוצאים מביה"ב"נ בעת ההוכרה, ואינם מזכירים, משום דאז יזכור אותם אלקים, ובגללם יזכור את בנייהם החיים לסיבה בזכותם, ובתוך שנה ראשונה לא שייך הטעם הזה, כי די להפקיע את עצמו (ויאף שבכרם שלמה, דחה מעם הזה וכתב טעם אחר, מ"מ דבריו מזוהרים לפענ"ד).

ובכן אחיו! טרם נגש להזכיר את נשמת המתים אשר בצל שרי יחסיו, נזכור נא את נשמתנו אנו, המתהלכים עוד פה עלי אדמות, נאמן בהארון על כל המעשים יתברך, כתורתו הכתובה והמסורה, נלך בדרך, אשר התח' לנו אבותינו אשר נשמתם נזכר היום, וכאם ח"ו שורש פודה ריש ולענה נמצא כנו, ורחוקה מלבנו האמונה בה' ותורתו, איך נעזו להזכיר את נשמת האבות ולבקש מהאל שיעזרו לנו בזכותם להביע תפלה בלב ולב, דובר שקרים לא יכון לנגד עיניו, ועיני כספר הגות לב דברים מאירים כזה. היוצא לנו מזה, כל זמן שמעשינו רצויים נוסף חוליא בשלשלת האבות, ובזכות מעשינו אלה נזכה לחיים ארוכים ולשלום, א—ס—ן.

אחרון של פסח וביום שני של שבועותו ודברו הש"ע האלה הלא סקרום בספרי סוף פ' שופטים כפר לעמך ישראל, אלו החיים, אשר פורח אלו המתים מלמד שהמתים צריכון כפרה, וזה יאות אך ורק ביום הכיפורים, שהוא יום סחילה וסליחה, ועיין בכרם שלמה אור"ח סימן תרס"ח דמנהגנו במדינתנו להזכיר ד' פעמים בשנה.

ואף דמפורש (בר"ה רף מ"ו ע"א) בארבעה פרקים העולם נידון, בפסח על התבואה, בעצרת על פירות האילן, בר"ה כל ברואי עולם עוברים לפני כבני מרון, ובחג נדונין על המים, מזה נראה, כי יומא דדינא ארבעה מה, בכל חג וחג, אכן לפי המבואר בש"ס שם, אלו יומא דדינא, המה רק עבור החיים, וספרי המתים אינם נפתחין אלא בר"ה ויום הכיפורים, ולמה זה הנהיגו להזכיר את נשמת המתים גם בהתנים האלה, שנדונים בהם רק צרכי החרוז?

ויש לאמר בטעם ההוכרות, בכל ימי החגים האלה, הוא משום, דכיון שהם יומא דדינא, כדברי הש"ס הנ"ל, מזכירין בהם נשמת המתים, דזכירת המתים משכ"ר ומכניע היצר, ועיני יתפלל האדם מעומק הלב, וע"י תרהור תשובה נזכה בדין, וכמ"ש בעל עטרת זקנים סימן תרכ"א בשם הכלבו ע"ש. ועוד יש לאמר במנהג הנזכר, דעל ידי הזכרת

חזיון כ"ז

„ה' מרחוק“

כ"ה, בחד הסוכות שנת תרע"ט ותרי"ף שהרבה קהלות לא השינו הר' מינים.

בשניהם יחד, ודין זה הביא בשם רבנו מנחם מ"קטו פ' אמור, וז"ל וסוד זה נגלה אלוי כחלום כבול יום טוב האחד של חה"ס, בהתאכסן אצלי חסור אשכנזי שמו הרב ד' יצחק, וראיתי בחלום שהיה כותב השם בוי"ד ה"א, והיה מרחיק הדיא האתרוגית משלשה האיתות הראשונות, ואמרתי לו מה זאת עשיתם? והשיב, כך נהניתי במקומנו, ואני סחתינו בו ובהבתי שלם, ואשתויסם על המראה ואין בנין, ולסחר בעת נטרלה לולב ריאתי שלא היה מעניע רק הלולב ומיניו בלא האתרוג, והבנתי מדרך חלומי, והורו בו וחזיל רמזו סוד זה בויקרא רבה, שכל ד' המינים רמוסים לד' אותיות של שם העצם, ברוך הוא וברוך שמו ע"ש

ואף שאין לנו עסק בנסתרות, מ"מ נראה כזה שהרחקת האתרוג מן שלשת המינים, הוא הרחקה של שם ה', ואם אין אהלוג לנפשו לברך, אזי אין השם שלם, וכמה יש לנו לתררה בתשובה ע"ז, שמהדר האתרוג נראה שהרחיק ה' את השנתתו מאתנו ח"ו. ונדבר כעת באופן היותר פשוט, מצטנו במדרש

יב א

זה שתי שנים, שלא נמצאו בהרבה קהלות בישראל אתרוגים לברכה, וגם פה עירנו ניקלאייעב (כשנת תרע"ט) יש כמה בתי כנסיות, שאין להם ד' מינים, כי אם ג', והאתרוגים שהביאו ספק גדול הוא אם יוצאין בהם, ובמושג לצום כבר נהנו העם להתיל, מה עושה קהל בלי אתרוג, אכן אחי, אין להתיל ולשחוק בזה, ויש להתאונן הרבה שלא זכינו מסיבות הזמן לקיים מצות לקחת ד' מינים בחד הסוכות, וכמו שנמצא דוגמתו במס' סוכה סוף פ"ב אם ירדו נשמים ומזכרה לצאת מסוכתו, שיצא כפחי נפש, ומשלו חכמים על זה לעבר שבא למונז כום לרבו ושפכו על פניו, שאין הקב"ה רוצה בשימוש, וכמו כן בנידון דידן.

ואל תהי מצות לקחת הר' מינים קלה בעינינו, כי כל אחד מהמינים מראה על שם משמותיו של הקב"ה, עיני מדרש אמר, פרי עץ הדר, זה הקב"ה, שנאמר הוד והדר לפניו וכו', ועיין בבית יוסף על הסוד אור"ח סימן תרנ"א מעוף י"א, שפסק שצריך לחבר האתרוג להלולב בשעת נעניו ולעניע

יב א

מגולה יקרה היתה לנו ונאברה מאתנו, בחג הסוכות, המצוה שהנינה עלינו נעדרה בעת מאתנו, על ידו ד' מינים האלה, האומה הישראלית היתה מתחנת: אנה' הושיעה נא! הושענה הירוונה עליך הושענה מרוסת לחי, נהונה למכים וכו' ועתה דלותי ולי נאה להשיעי, ומה נעשה עתה? באיזה אמצעים נפן לה' לכקש עזרה מצדו וגם הר' מינים האלו היו מזכירים אותנו על ריאת ה' ואסנת ההשגחה הפרטית; מוליך וסבאי למו שר' הרזחות שלו' מעלה וסיריד למו שהשמים והארץ שלו', כנענע האיש הישראלי את הלולב הראה לכל, שיאמץ אסנת שלום, שמלא כל הארץ כבודו, סיבב כל עלמין וממלא כל עלמין, ולית אחר פנוי מינה, אנה מפניך אברה, אם אסק שמים שם אתה וכו', ובכן כמה נמלא את החסרון הזה, העדר הר' מינים, אשר כה נחוצים הסה לנו, ואחרי ההתכוננות החקירה יעלה בידני שרונמת הר' מינים נמצאים בנופנו, השררה של לולב רומה לשררה של אום, בירוע כל כח ואימץ נו האדם הוא בחוש השררה, המאחר ומתוק את השרידים והחוליות, הכי הקדשנו את כחנו ואומץ ירינו לעבודת ה', הכי עמלנו הרכה לעסוק במצות ה' א' נמשליות חסדים כבום ועשהו, ההרס רומה לעין' האם היתה השקפתנו על הדים על הדרך נלך בה, שההא לפי רוח התורה, אשר היתה לנו, הערכה רומה לפה' האם נזהרנו כפינו מכרי לרבר תועה על ה' ובבלי להדיר ריב ולסמך איש ברעהו, הארונו רומה ללב', האם נצטרנו סבל משמר את לבנו, האם חמלה לנו על גר, על אובר ונרת, על אחינו כשרנו, הנאנקים והגרחיסו כרבעו למיעבר.

ובמיון שהקב"ה, המסבב המיכות, אשר סבב חוסר הר' מינים, שהם אמצעים ללמד תועים כינה החסרון הזה יוכל להמנות, לתקן את אברוני, אשר ברמו פעולתם כנגד פעולת הר' מינים, נקדיש את כוחותינו, השקפתנו ופינו, וניחר את לבנו לסובתנו ולטובת כל האדם, נרים את קרן התורה ונחבב את המצות, וחיו סבלי לקפוץ ירנו מאחינו האביון, נאמץ את לבנו לתת יותר מכתנו בעד העניים והאביונים שצמב בעד, וכל אחר מאתנו, ככרי למלואת את חסרון הר' מינים, מחויב לתקן סלבו את נפשו, סלבר נדבתו ומתנת ירו, גם להשתתל בין קרוביו ורעיו ככל עת מצא, להעלות את המוסרים העברים שלנו שפשו לנפול, שירים גם הוא את נדבתו לה', ועיזו נניע לאהבת ויריעת ה' הרטוב כהר' מינים האלה, עין סררש אות ס', פרי עץ הרר, זה הקב"ה וכו', כפוח חסדים, זה הקב"ה וכו', ענף עץ עבות, זה הקב"ה וכו', וערבי נחל זה הקב"ה וכו', ונוכה פתרה בימינו ליפור את הלולב עם מינו, וכיון ככית הבחירה, לטובב את מוכח ה', א--ס--א.

(ויקרא רבה, סימן ל' אות י"ג), ר' מני פתח, כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמותך (תהלים ל"ב), לא נאמר פסוק זה אלא בשביל לולב, השררה של לולב רומה לשררה של אום, וההרס רומה לעין, והעדרה רומה לפה, והאתרוג רומה ללב, אשר דוד, אין בכל האיכרים גדול מאלו שהן שקולין כנגד כל הנוף היו כל עצמותי תאמרנה, עכ"פ.

חכמים היו מצות ה' על עמו ישראל בשמחה וצעונג רב, כבוד וכבוד, כהתפעלות הלב ובהתנשנות הרגלנו מנעורינו, לקיים המצוה הזאת של ולקחתם ביום הראשון פרי עץ הדר' וכו', חורנו על כל סוכרי אתרוגים וחפשונו בכל הארזים המלאים אתרוגים למצא את ההדר מסש, עוד נזכור ימי ילדותנו, עת הלכנו עם האב נושא האתרוג והנ' מינים לבית הכנסת, וכעת כפינו הצנומות מאים לדאות פני ה' ריקס, ריק סן המצות המשמחות את לבנו, התג הסוכות שבו נוסרים את ההלל אין נענועים ואין רנש, אין שיר המעורר' את הנפש בעת הענועים, ואין לשער את העדר המלא כל לב, חסרון מרנש, חסרון לא יוכל להמנות, חג הסוכות ואתרוג אין.

ועלינו להתבין בדרך, והרבה יש להתאונן במה שלא זכינו בשנה זו לקיים מצות נסילה ר' מינים, ובהתכוננו, אולי נוכל להוציא מזה מוסר השכל והפואה לסכאובינו, דהנה אמרינו (בסס' סוכה דף ל"ז ע"ב), איר יוחנן מוליך וסבאי למו שארבע רזחות שלו, מעלה וסיריד למו שהשמים והארץ שלו, כמצרבו סתני הכי, איר חנא כר עיקבא ארובי' מוליך וסבאי לעצור רזחות רעות, מעלה וסיריד כרי לעצור מללים רעים וכו', אשר רבא וכן לולב.

אחי ורעיו האדם כשהוא כריא צריך לשמור את בריאותו, שיכלכל את נופו כסאכלים כריאים ומתוקנים כל צרכם, בכרי לחזק את סבנה הנוף להיות איתו, ועל אחת כמה וכמה צריך האיש הירוע חוליו, ובנין נופו רופף ומחלה נישנת בו, לכלכל את נופו כסאכלים קרובים להתעכל, אם בשנה שאם ישראל היה שרוי על ארמתו אשת תחת נפשו ויש תחת איתנו, אין שנו ואין פנע רע, בארץ אשר ה' אלקינו רורש אותה ותמיר עיני ה' אלקינו בה, היינו צריכים בחג הסוכות לשמחו לפנינו כהר' מינים, ולנענע את הלולב בכרי לעצור בעד הרזחות הרעות הבאות מארבע רזחות חסמים, (עין רש"י כאן ובסס' מנחות דף ס"ב) קל וחומר כן בנו של קל וחומר, שאנחנו חיים על ארמת נכר, על גבו של רג, השט על פני הים, ומבריון יבשתא הוא, ולקינו ככפלים, כדי יום ביומו ינעונו שמועות מצניבות שבעיר זו או בכפר זו מה מארבע רזחות בא רוח ספרק הרים וססבר סלעים, ומתנפלים נדודים, לססים סווינים על עזרות ישראל, ומי יעצור בעד ננעי בני אדם האלו ה' ירחם.

חזון כ"ח " כה לחי "

בלייל שמיני עצרת תר"ף,
לשני ההקפות (כסנה ספרד)

חג הסוכות, הר' מינים הבאים בחג, לפי המסור
בסדרש פ' אמור, מורים על אחרות והתקשרות כל
המפלגות בישראל, והוא נקרא חג האסוף, חג אהבת
רעים והשכל אל דל, דפשויה קורין בשמע"צ פ'
כל הבכור, ומתחילין מ'עשר תעשר', כמ"ש האחרונים
באור"ח סימן תרס"ח סעיף ב', שהוא זמן מעשרות
ומתנות עניים, חג הסוכות הוא גם על רחישת
לב-יהודי לכל הנבדא בעלם, הקרבת ע' שרים
בעד ע' אומות, ושמיני העצרת הבא אחריו הוא
מיוחד לאהבת ישראל ככלל ובפרט, וקרבתו רק פר
אחד וזיל אחד, בודאי צריכין בני ישראל להיות
באהבה ואחיה, וכשמברכו יב"א לב ולב שיוזבה
לחיות ל'שנה הבאה, וכמים פנים לפנים, בן
לב אדם לאדם, ועיניו יתקשרו לבות ישראל זה בזה
באחרות אמתית, שזה עיקר התכלית בחג העצרת
הזה, ובסנהג זה קשורה התרוסמות היח לפענ"ד
בעוה"ש.

ולפי המנהג לברך את המקפים נלגל עילמם,
כעין תקף בשמיני עצרת, תחיו לשנה הבאה!
הברכה הזאת נאה ויאה לנו, ויהודי המקיף וספר
תורה עמו ראוי לברכה, ולו נאה לברך.

לפניו ילך הש"ץ וקרא, אנא ה' הושיעה נא,
(בין שאני בעומק הצרות) אנא ה' הצליחה נא! (בין
שאני בפסנת העושר). בכל מקום מררך כף רגל
היהודי, ובכל התקופות והזמנים לא ימיש ספר
התורה מאתו, ודיתה עמו וקרא בה כל ימי חייו,
למען ילמד ליראה את ה' ולכלתי רום לבבו מאתו
אהבת רעים, תמאדות, ואל שאת אחיו יאמר חוק,
ואו אלקי הרחמים (דב"ב בשר) הושיעה נא! ופי אשר
יקיף את הקפתו בלי ספר תורה הולך חושך ולא
אור, אם דברי התורה לא יאירו נר לרגלו, או בחושך
בא ובחושך ילך, ובחושך שמו יכוסה, (ועיין בספ"ד
עשרת צבי דרוש ס"ז בשם הגאון ר"ח ברלין וצ"ל
על הש"ס, היכן מנענין וכו') באנא ה' הושיעה נא,
דברי ביה יבו', דברים נפלאים יקרים סגו).

חיים יקרים! נקח את ספר התורה, האור
המאיר על ורוענו, ונגדק אותה ללבנו בלחיצה,
דהיינו בהרנשת הלב סמס, ובה נקיף את הקפתנו,
הקפה בכוה"מ בשמיני עצרת וס"ח, והקפה בכה"מ
הגדול העולמי, כי מצוות ולימוד התורה, הם חיינו
ואורך ימינו ובהם נהנה יומם וליילה, ואו כלי שום
ספק הקב"ה ישמע לקצ' שועתנו, ונראות בצדק
יעננו ונברך בברכה, כה לחי, כן ה' אלקינו יגיענו
למועדים ולרגלים אחרים הנאים לקראתנו, אמן.

מנהג ההקפות, אף שמבואר בדרכי משה,
דש סימן תרס"ט וז"ל כמנהגים, ומפקינן כליהלה כל
הספרי תורות שבארון, וש"ץ אומר, אנא ה' הושיעה
נא! ומסבין המגדל שבבית הכנסת וכו', וכן הוא
ברמ"א וז"ל, ועוד נהנו להקיף עם ספרי תורות
הבימה שבבית הכנסת, כמו שמקופים עם ה"לובל,
הכל משום שסחה, עכ"ל.

ולפי דעתי יש בו רסו על הרך המוסר, אנהנו
כולנו החיים בעולם הפעל, סובבים בהקפות סחור
סחור, מקופים אנו וחוזרים ומקופים, עד שתשתבד
הכד על המבוע, ויוצאים אנו בהקפה מיום נולדנו,
סובבים הננו כל ימי חיינו, וחוזרים ובאים אל
המקום שיצאנו משם, ששמינו לוקחנו, כסאמר הכתיב
כי עפר אתה ואל עפר תשוב! ולזה ביום שמיני
עצרת, שקרבן היום מורה על אחרות האומה, ורב
כחה ברוח, עיני סוכה רף גיה ע"ב, פר יחידו למה?
כנגד אומה יחידה! משל לאלך בשר ודם, שאמר
לעבריו וכו', ליום אחרון אמר לאיהוב, עשה לי
מעודה קטנה, כדרי שאהנה ספ"ד, ועיני הש"ץ,
על ידי ההקפות, שמיציאים את הספרי תורות
ומקופים את הבימה, וחוזרים ושבים אל הארון
הקדוש, שמשל לגחיה הספרים, ככל אשר נראה
בסדר ההקפות, נראה בסדר חי האדם, ומנהג
הקדוש הזה מסקום קדוש וילך, המנהג הזה מעורר
את איש הישראלי, וברוו קורא בחיל, יהודי! ראה
והתבונן! כל ההקפות שהנך עושה בחיך, ספה שנה
על שנה, השמר לך ושומר נפש מאד, ספה שתכח
את שנה התורה מלשאתה על ורועך, והיו דרברים
האלה, אשר אנכי מצוך היום—על לבבך, יאו חיך
חיים יקראו, אכן אם תקיף את ההקפה העולמית
שלך, הלוך והקיף בלי ספר התורה, רי"ל, בלא תורה
ודעת, או חיך אים שיום סאומה.

מנהג טוב מצאתי וראיתי בבוני לנו בארצות
הנגב (יוג), לברך את כל אחד המקיף בספר תורה
בשמיני עצרת ושסחת תורה, תחיה לשנה הבאה!
שלא ראיתי כן נוהגין בערות ליבא, ארץ מולדתי,
דמעו שסחה יודרות או מעני, ולבי מלא גיל, וכבר
אמר חז"ל (ברכות רף ו' ע"א) אל תהי ברכת
הרוש קלה בעיניך, וכפרם ברכת הצבור, ולפענ"ד
הוא מנהג טוב ויפה, כדבר בעתו ובזמנו, שם
ועצרת, לפי מה שפירש התרגום אונקלוס פ' פתחם
ביוםא תמנאה, כנישו"י יהיה לבון, ולפי התרגום
עצרת הוא לשון בניסה, אחרות וקבוץ, ואם באחרות
חלוי כל חיינו במשך כל השנה, ביום העצרת הוא
חיוב ביותר, חג העצרת בא כמים ובתשלום, אדר